

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Georgii Adami Struvii jurisprudentia romano-germanica forensis ...

Struve, Georg Adam

Jenae, 1734

Liber I. De iurisprudentia et ivre in genere; ac in specie de iure
personarum.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-7440

a) L. N. I.
IVRISPRVDENTIAE
b) ROMANO - GERMANICAE
FORENSIS
LIB. I.
DE
IVRISPRVDENTIA ET IVRE IN
GENERE; AC IN SPECIE
DE
IVRE PERSONARVM.
TIT. I.
DE IVRISPRVDENTIA, EIVSQUE
FINE, IVSTITIA.
APHOR. I.

Iurisprudencia, secundum *Iurispru-*
VLPIANVM, est diuinarum at- *dentiae de-*
que humanarum rerum no- *finitio.*
ticia, iusti atque iniusti sci-
entia, l. 10. §. 2. de iust. &
iur. h. e. Est prudentia, ius
ad actiones, circa diuinas & humanas res,
in ciuili societate obuientes. applicandi, vt
æquum ab iniquo separetur, licitum ab illicito
discernatur, l. 1. §. 1. de Iust. & Iur. Vel iuxta
A eundem

a) Conf. Nov. 17. Cod. de Strus
de inuocatione nominis diuini
b) quia a Roman. Imperatoribus
uxta, in Germania autem
postea recepta est

eundem VLPIANVM: Ius (seu disciplina, doctrina iuris) est ars boni & æqui, l. 1. pr. eod.

Finis

II. Finis huius prudentiæ in eo consistit, vt iustitia in actionibus hominum, quæ in civili societate obaeniunt, obseruetur, & istæ actiones secundum normam legum & iurium dirigantur, l. 1. §. 1. v. iustitiam. de iust. & iur.

Iustitiæ definitio.

l. 1. ff. t. 1. de iust & iur.

Diuisio in vniuersalem

III. Iustitia in genere est habitus, quo ad agendum iusta homines sunt idonei, & ex quo iusta agunt voluntque, ARIST. V. Eth. 1.

IV. Distingui hæc solet in iustitiam vniuersalem & particularem. Illa comprehendit in se omnes virtutes alias, quando nimirum homo virtutibus secundum leges incumbit, eum in finem, vt in societate civili bene ac feliciter cum aliis viuatur, & Respub. sit beata, vid. ARIST. d. V. Eth. 3.

& particularem.

V. Iustitia particularis, definiente VLPIANO in l. 10 de iust. & iur. est constans & perpetua voluntas suum cuique tribuendi. h. e. Iustitia est habitus voluntatis seu virtus moralis seruandi æqualitatem inter plus & minus, in iis quæ alteri in societate civili tribuenda & irroganda, vid. ARIST. V. Eth. 4. & 9.

Quæ duplex.

VI. Quoniam vero ea, in quibus damnum alteri inferri potest, ita se habent, vt vel ciues quatenus tales, seu quatenus considerantur vt ciues vnius Reip., concernant: vel propria sint, & ad ciues tanquam singulos, peculiari-

ter

inferiores; atq; hinc orta est definitio rerum
diuinarum et humanarum notitia, quoniam
non solum actus priuatorum, v. g. contractus,
testamenta & ordinantur à illis, sed ea quoq;
quae ad cultum diuinum externum et disci-
plinam Ecclesiae pertinent. Recte au-
tem ~~Juris prudentia dicitur habitus mentis~~
leges cognoscendi, interpretandi, et ad
factum applicandi.

J. IV. in iustitiam vniuersalem et particularem
Iustitia est conformitas actionum nostra-
rum cum lege. Lex est vel interna vel ex-
terna. Interna praecipit omnes virtutes et
perfectionem amoris: Virtutes non possunt
extorqueri, sed volunt persuaderi. Ergo iu-
sticia vniuersalis non est finis iurispru-
dentiae Civilis et inanes sunt leges, quae ver-
santur circa praecipuendas virtutes; v. g. cir-
ca ebrietatem in gen. expirandam, et con-
fundit hac rat. officium Doctoris et legis-
latoris. Particularis vero versat circa
factum cuius tribuendum, vbi adfuit media
cogendi idonea; v. g. in contractibus seruan-
dis, in dnis rerum non laedendis. Ergo iu-
sticia particularis est finis Jurisprudent.
De cetero notandum est, quod Gratius iusti.

tia vniuersalis dicat attributrix, particu-
laris vero expletrix, siue quod iure perfe-
cto exigi potest, in *Jure B. et N. Lib. 1. Cap. 1.*
S. 8. Conf. Marjel in disq. quatenus Princeps
sit curator salutis subditorum aeternae.

S. 11. secundum proportionem geometricam.

Ubi conceptum iustitiae particul. ex *Schol.*
Mathematicorum demonstrant. Prout
enim datur series numerorum, ubi eadem e-
st differentia, quae dicitur proportio arithmeti-
ca; ita quoque iustitia commutativa nul-
lam respicit personae diuersitatem, sicut
in contractibus, damnis restituendis et in
poenis ordinariis; v. g. in homicidio. Ubi
vero magna est differentia numerorum dicitur
proportio geometrica: ita iustitia di-
tributiva respicit qualitatem personae, sicut
in honoribus et officiis distribuendis et in
delictis, ubi obtinet poena extraordinaria
v. g. in falsis. Non ergo opus est, nonam spe-
ciem iustitiae vindicativae constituere
cum Grotio, sed quae obtinent de poenis per-
tinent partim ad distributivam, partim ad
commutativam iustitiam, *L. 16 S. 1. et 37 de*
poenis.

Proport. arithmet.
2-4-6-8-10-12

Proport. geometr.
2-4-8-16-32-64

ter spectent: ideo duæ species iustitiæ particularis constituuntur; nimirum distributiua, & correctoria seu commutatiua.

VII. Iustitia distributiua est, qua illa, quæ *Distribu-*
ciuibus in societate ciuili communia sunt, vt *tia,*
honores, munera & onera, ipsis secundum
cuiusque qualitatem & conditionem defe-
runtur, ita, vt secundum proportionem Geo-
metricam seu respectiuam æqualitas inter eos
obseruetur.

VIII. Iustitia commutatiua seu correcto- *& Commu-*
ria est, quæ æqualitatem seruat in iis, quæ ad *tatiua.*
ciues singulos peculiariter in societate ciuili
spectant, nimirum quoad personas & res ci-
uium proprias, & in contractibus inter ciues
celebratis, de rebus singulorum; nec non in
pœnis ob delicta infligendis, vel etiam da-
mnis resarciendis, vid. ARIST. 5. *Ethic.*

IX. Vt vero iustitia in actionibus homi- *Circum-*
num rite obseruetur & iustum ab iniusto be- *stantiæ be-*
ne discernatur, in genere sciendum est, quod *ne conside-*
qualibet actione & quolibet obueniente casu *randa.*
circumstantiæ diligenter sint considerandæ.
l. 52. §. 2. ad L. Aquil. l. 1. §. 3. ad L. Cornel.
de Sicar. l. 13. C. de Transact.

X. Cum primis vero attendendum est, an *Et cum pri-*
ex proposito, vel saltem sponte; patiente & *mis an ex*
volente; an vero ex negligentia, culpa & *proposito*
errore quid contigerit vel admissum sit; an *seu dolo; an*
vero casu fortuito, quem hominum diligen- *culpa, an*
tia auertere nequit, quid euenerit. Qua de *casu quid*
contigerit.

re inferius in materia contractuum & delictorum vberius agendum.

TIT. II.

DE

IVRE IN GENERE.

APHOR. I.

Iuris in genere descriptio. Ius est regula seu ordinatio & principium a superiori præscriptum, secundum quod actiones hominum instituendæ, vt sint iustæ; vel secundum quod actionum bonitas & malitia, æquitas & iniquitas æstimatur.

Diuisio in publicum & priuatum. II. Diuiditur ius in publicum & priuatum, l. 1, §. 2. *de Iust. & Iur.* Illud concernit statum Reipubl.; hoc vero dirigit actiones ciuium priuatas, vt sint iuri & iustitiæ conformes: §. *ult. I. de iust. & iur.* de quo posteriori hic agimus.

In naturale, III. Porro diuiditur ius in naturale, gentium & ciuile *dict. text.* Ius naturale est, quod DEVS cuilibet homini indidit, vt iuxta dictamen rationis sciat, quid honestum & faciendum sit, quidue turpe & omittendum, v. g. DEVM colere & timere: honeste viuere; parentes venerari; neminem lædere; suum cuique tribuere; vim vi repellere.

Cui similes sunt inclinationes naturales brutorum. IV. Huic naturali iuri quodammodo similes sunt naturales istæ inclinationes, quæ etiam in brutis animalibus reperiuntur, vt maris & foeminae coniunctio, prolis procreatio

TITVL. II

DE

IURE IN GENERALE

I. I. Ius f. Lex est voluntas Superioris obligans inferiores ad obsequium, idq. sub poena vel expressa vel tacita, quod sapienter monuit Thom. Masig in Jurisprud. divina. Non ergo tolerari potest distinctio inter legem permissivam et praeceptivam. Omnis enim lex est vel prohibitoria; v. g. in criminalibus, vel praeceptiva; et quod permittit uni, prohibet alteri cum clausula poenali. Tacita poena se exferit, v. g. in lege de testamentis, quod quis 7 testes adhibere debeat, ubi poena nullitatis tacite inest. Improprie ergo lex dicitur 1) propositum, quod sibi ipse aliquis praescribit 2) pactum quod obtinet inter aequales et 3) consilium superioris, propter deficientis ius cogendi.

I. II. Ius publicum est nex. Principum et subditorum inter se invicem, ita sc. ut si ex principio rationis deducant officia Principum et subditorum, veniat sub noie Iuris Pub. Univerf. s. iuris Civitatis, quod illustravit Boehmer in Iure pub. univerf. Huberq. de iure Civitatis cum notis Thomasi et Hertig in Element. Prudent. Cij.

Jus publ. speciale est Imperio Romano-Germanico proprium et explicat iura Imperatoris et Statuum, praesertim iura comitiorum.
Specialis finum est, quod singulis provinciis est proprium, quod hactenus nondum est satis exculptum, praesertim quoad Germaniae provincias speciales. Nam pertinet ad arcana imperii, nec cuius con-tingit adire Corinthus; conf. Ing de Ludewig sub tit. Giovanni in Germania principe.

S. VII. Jus Gent. est vel proprium vel improprium. Improprium est, quod explicat instituta apud gentes moratiores recepta, in quo sensu dicunt contractus, dominia rerum et magistratus consti- tutionem esse iuris Gent. Proprium ius Gent. est doctrina de officiis Gent. inter se, siue est Jus Nat. applicatum. Idem enim principium, eadem officia necessitatis et humanitatis, quae sunt inter singulos, obtinent inter gentes: Dat laesio perfecta, si ius honoris derogat ex pacto tale vel ex fundamento possessionis: Dat medium cogens, quod dicitur bellum. Gentes enim vivunt in statu naturali. Praeterea ius ceremoniale inter gentes nihil aliud est, quam decorum gen- tium, quod magis pertinet ad politicam; vid. Lünig in Praet. Harmonia quoque Str. Glla et Ad. ve in Compendio Juris Universal.

Supplementum ad S. VII. Jus divinum est vel na- turale vel positivum siue revelatum. Hoc

atio & educatio, quo spectat definitio VL-
PIANI in l. 1 §. 3, d. 1. §. 1.

V. Atque hæc naturalia & quasi innata
iura tolli vel mutari nequeunt, §. pen. l. d.
I. N. G. §. C.

VI. Ius gentium est, quod communiter *Gentium.*
homines ex ratione, propter communem ne-
cessitatem ac utilitatem, in societate civili
agendum esse colligunt, §. 1. 2. l. de I. N.
G. §. C. l. 9. de iust. §. iur.

VII. Hoc commune gentium ius vel 1.) *Distinctio*
concernit singulos homines quoad eorum *iuris genti-*
personas & res seu bona: & adscribuntur huic *um.*
distinctio dominiorum, contractus, con-
stitutio Magistratum & iudiciorum, l. 4. §
5. de I. §. I. vel 2.) concernit gentes inter
se consideratas, & illos, qui vni genti sunt
addicti, ratione alterius gentis: quo perti-
nent iura commerciorum inter gentes, trans-
itus per terras alterius gentis. Similiter et-
iam eo spectant belli iura. Cum enim istæ
diuersæ gentes communem iudicem in terris
non habeant, per bella damna & iniuriæ vin-
dicantur, vel etiam vis & iniuria auertitur:
vnde victori cedunt personæ & bona devicto-
rum, d. l. 4. §. 5.

VIII. Ius denique civile seu positium *iuris ciui-*
est. quod maiestas peculiariter ad Reipubl. *lis seu po-*
cui præest, commodum & salutem constituit *sitiui de-*
& promulgat, vt secundum istud actiones su- *scripto.*

Eius diuisas subditi instituunt. *l. 9. de iust. & iur. §. 1.*
§. 2, I. de I. N. G. & C.

scripti des- IX. Hoc ciuile ius diuiditur in ius scri-
 nit. In sta- ptum & consuetudinem. Illud est, quod
 tu populari Romano Maiestas per expressas sanctiones subditis
 aliud ciuile praescribit *l. 9. C. de LL.*

stricto di- X. Apud Romanos in politia seu statu po-
 ctum. pulari aliud erat ius ciuile stricte dictum;
 Aliud pra- in aliud honorarium seu praetorium. Illud ex
 torium. in legibus, plebiscitis, Sctis, & autoritate pru-
 statu Mo- dentum constat, vid. §. 3. & 4. *I. de I. N. G.*
 narchico & *C. l. 7. pr. de I. & I.* Hoc ex edictis Prae-
 accessit torum & Aedilium curulium venit, vid. *l. 7.*
 constitutio *d. tit.*
 Principis.

L. 1. ff. t. 3. XI. Illi, sc. iuri ciuili stricto dicto, acces-
 de Legibus sit in Statu Monarchico Constitutio Princi-
 Senatusque pis. *Ud. Heineccii Elem. Jur. Civ. pag. 17.*
 Consultis

& longa XII. Consuetudo est ius subditorum vsu
 Consuetu introductum, tacitoque summæ potestatis
 dine. L. 1. consensu approbatum §. 9. *de I. N. G. & C.*
 ff. t. 4. de *l. 32 §. 1. de LL.*

Constitut. XIII. Requiritur igitur ad consuetudi-
 Principum nem 1.) actus plures apti, vt ex illis ita cele-
 Consuetu- bratis fiat ius. *l. 1. l. 2. C. qua sit long. consue.*
 dinis de- 2.) approbatio tacita summæ potestatis *d. l.*
 scriptio. *32. de LL.* Communiter hæc requisita ita
 Requisita. recenseri solent, vt desideretur 1.) rationalitas 2.) actuum frequentia 3.) diuturnitas temporis. *dict. text.*

Probatio. XIV. Constat igitur hinc, quod si consue-
 tudo non sit notoria, ista sit probanda, ex
 plu-

diuidit in Vniuersale, quod obligat solum gens
Humanam, quo pertinet non solum decalogus sed
et ius diuin. morale in specie, s. talia praecepta,
quae ex sola rat. demonstrari non possunt; v. g. de
restrictione diuortiorum, de prohibitione graduum,
de homicida interficiendo, Gen. 9. Particulare est
Iudaicis proprium; atq. e. vel ceremoniale, quod con-
cernit religionem Iud. vel forense, quod contractus
et negotia civil. inter Iudaeos determinat, quod
hodie non e. obligatorium; vid. Ludovici in histor.
Iuris diu. Vniuersalis.

§. 11. c. 11. Apud Romanos triplex erat status 1) regis
2) popularis 3) monarchic. Ex statu regio venie,
erat ius Papirianum, quod etiam cum ipsis regibus e.
abolitum. In statu populari L. XII. Tab. ex Graecia
sunt arcesitae et superueniebant postea L. à P.
pulis et Senatu propositae, SC. F. et Edicta Prae-
torum; atq. ex his partibus constant Pandectae si-
ue Digesta. In statu Monarchico promulgabant
imperatores L. ex auctoritate propria sub nomine
Constitutionum, quas collegit Justinianus in Cod.
et Nouell. De cetero contra Thomafium in notis
ad Instit. h. l. notandum est, hodie adhuc super-
esse differentiam inter Ius Civ. Pricke sic dictum
et Praetorium, prout docet doctrina de Succes-
sione, de Restitut. in integrum, de Praescriptio-
nibus action. Falsum enim est argum. quod quicquid
unitum est in vno, illud neg. difert in partibus
Partes enim retineant separatam rat. non obstante
unione facta. An vero lex sit plebiscitum, an aliud

genus legum, hoc nosse parum interest. Sufficit enim, quod aequali gaudeat auctoritate.

S. XIII. Consuetudo est ius tacitum, quod oritur ex actibus omnibus subditorum uniformibus et per temporis legitimi lapsu continuatis. Veritas debent esse uniformes, i. e. sibi similes in omnibus circumstantiis, v. g. quando vidua provocat ad dimidiam partem hereditatis post mortem mariti, non sufficit demonstrasse, quod haec actus in simili casu contra fratres maritorum obtinuerint viduae. Si enim in praesenti casu res est cum liberis defuncti, praecedentes casus nihil operantur. 2) Praeterea praescriptio 10 vel 20 annorum à tempore primi actus requiritur, Cap. fin. de consuetudine; quanquam in L. allegata praescribere significat excipere. 3) Rationabilitas per se patet, unde reiciuntur mores corrupti et iniusti, cum et magis est corruptela quam consuetudo.

S. XV. Canonico Ius Canon. versatur circa cultum divin. personas et res ecclesiasticas. Pontifex vero sibi adsignatam partem est superpresens; unde hodie in plerisque materiis huius (vix volumus) decisionibus Iuris Canon. Dividit in Decretum et Decretales. Decretum est collectio Gratiani, quae continet collectionem ex Patribus et Concilio Ecclesiae desumpta; atque huius est exiguus usus in foro. Decretales sunt epistolae Pontificum rescriptae, quarum usus se exercit in libris 5 decretalibus, qui vocantur Extra (X) et in libro 6to Decretal. et in Clementinis constitutionibus. vid. Ziegler in op. de Origine et progressu Iuris Can.

S. XVI. Statuta sunt leges particularis formae,

pluribus nimirum actibus, & quidem in specie in hoc loco & casu, de quo agitur, celebratis. vid. tract. ROCH. de CVRTE it. PETRVS SALAZAR. *de vsu & consuet.*

XV. In nostro Imperio in vsu sunt iura *Iura in imperio nostro vigentia.* Imperii communia, quæ continentur in iure *perio nostro vigentia.* Ciuili & Canonico, quatenus sc. sunt recepta Recessibus Imperii & variis consuetudinibus. Porro obtinent iura particularia, quæ continentur in iure Saxonico, Ordinationibus, Principum Constitutionibus, item particularibus consuetudinibus.

XVI. Sæpius & in ciuitatibus sunt certa *Statuta ciuitatum.* statuta, quæ tum demum plenum vigorem habent, si vel ciuitas singulariter priuilegiata sit, vt possit ius condere; vel superior eiusmodi statuta confirmauerit. *Pertinent opificum.* Pertinent etiam huc opificum seu collegiorum statuta, quæ etiam confirmatione opus habent.

XVII. Illud itaque ius, quod in loco ser- *Quæ iura probe cognoscenda, & ad factum sum-* vatur, quo ius dicendum venit, probe est cognoscendum. *l. 1. §. 1. verb. boni & equi. & ad factum sum-* *notitia, d. I. & I. l. 2. §. 43. vers. turpe, d. O. I. & deinde, exploratis singulis facti obue-* *gularare pruden-* *ter app-* *applicandum d. l. 1. §. 1. verb. discernentes, plicanda* *separantes, d. I. & I, vid. d. l. 2. §. 13. d. O. I.*

XIIX. In qua iuris accommodatione præ- *Iuxta æ-* *quitatem.* primis æquitas est obseruanda. *d. l. 1. pr.* *verb. æqui & boni l. placuit, 8. C. de iudic.*

*Pro ratione legis nisi
facere*

l. 18. d. LL. l. 90. d. R. I. quippe quæ definitore ARISTOTELE, est ἐπιανόγησιμα iuris legitimi, ea parte, qua deficit ob uniuersale, non sec. legem. 5. *Eth.* 14. h. e. est commoda seu recta conformatio iuris, generaliter ac indefinite lati, ad casus in lege non expresse seu non sigillatim decisos. vid. ARISTOT. 6. *Eth.* 8. § 1. *Rhet.* 13. *add.* l. 3. 4. 5, § 6. d. LL.

Et modos interpretandi.

XIX. Vt vero hæc æquitas obseruari possit, 1.) verba 2.) mens & 3.) ratio legis recte est perpendenda, l. 17. d. LL. l. 24, *eod.* ARIST. d. 1. *Rhet.* 13. Si itaque aperta & clara verba & sententia legis fuerint, ista per simplicem interpretationem applicanda, *conf.* l. 7. §. ult. *de supell. leg.* l. 60. §. 1. d. *legat.* 3. Sin autem sententia & ratio legis sit generalior verbis, ad casus similes ea extendenda: l. 12. l. 13. l. 24. d. LL. l. 32. *ad L. Aquil.* l. 7. §. 2. d. *Idict.* si denique sententia & ratio legis sit restrictior, lex quoque restringenda erit, l. 32. d. *paet.* l. 2. §. 3. *ad SCt. Vell.* l. 7. C. d. LL.

Nec non usum seu obseruantiam.

XX. Aliquando etiam lex dubia determinatur inde, vt spectetur, quid retro in eiusmodi casibus sit obseruatum & iudicatum l. 37. l. 38. d. LL. l. 2 §. 24. d. O. I. *verb. quod vetustissima iuris obseruantia.* vbi hæc inter alia adnotat ANTON. MORNACIUS: *gravissimus hic est textus in id, ut a vetustissima iuris obseruantia nunquam, si fieri possit, discedi debeat.* *Iung.* l. 24. *ad municipal.*

ciuitatum, pagorum et collegiorum, vim et ob-
ligationem producentes vel ex pacto vel ex con-
firmatione Superioris. Derogant iuri com-
muni, unde regula est orta: *Nullus odore
Boni. Nullus Brius. Nullus Land. Nullus.* Confirmatio
praesertim necessaria est, si contra ius commune
disponant statuta. Apud opifices et mercato-
res statuta adpellant *Inuungb.* Articuli, quos
confirmat magistratus vel Princeps pro stata
territorium, vid. *Iruckius. Vissus. Wengler
D. Gandorod. Misbrunys de no 1731. et
Hadrianus Beyer de iure Opificiaris.*

J. XIX. Interpretatio est explicatio mentis du-
biae secundum regulas probabilitatis non solum
in legibus explicandis ^{sed} et in contractibus et pri-
uatorum testamentis utilis et necessaria est in-
terpretatio siue ars interpretandi. Ratione
legum interpretatio dicitur authentica, quae fit
ab ipso legislatore, vsualis, si per usum fori
lex dubia fit clara. Doctrinalis vero propria
est illis, quae versat circa verba obscura et dicitur
simplex siue declaratiua. Si occurrunt verba
antiqua vel technica, consulenda sunt glosaria,
quo pertinet *Wachter.* Porro versat circa men-
tam legislatoris vel extendendam vel restringen-
dam. Quoties enim verba legis nimis sunt angusta
ratio vero legis ad plures casus quadrat, toties
ex analogia iuris legem extendimus. Cauendum

vero est, ne extensio fiat in privilegia, nec
in criminibus; vid. Thomafig in disp. a. p. a.
uorabilia sunt extendenda et odiosa restringenda
§. XX. Usualis interpretatio est fundamentum
observantiae fori, unde saepius ad eam provocat
contra expressa verba legis in causis privatis
et publicis sub nomine Jo. Grolommanus; vid. Kul-
pisius, Thomafig et Kemmerich in disp. de ob-
servantia fori et imperii et Gribner de obser-
vantia Collegiorum Juridicorum. Observantia
ergo extendit, limitat et abrogat legem expres-
sam: Hinc iudices iurare debent, quod pronun-
ciare velint secundam leges et observantias

§. 1. *) Atque est divisio hominum in suas classes
hanc in finem facta, ut sciamus, quo quoque iure
diverso utatur. Status ergo est fundamen-
tum iuris personarum, sive ut Puffendorffig
in Jure Naturae Lib. 1. Cap. 1. §. 6 loquitur:
Atque est spatium morale, in quo homo degit,
et secundum quem actiones hominis laxantur
et restringuntur.

pal. in cuius fine hæc habentur: cui consequens est, ut ne in futurum a forma observata discedatur. Tanti esse docet IOH. FABER. ad pr. tit. de offic. iud. in Inst. insistere vestigiis vetustissimæ huius iuris observantiæ, ut dicat, nullam esse irritamque sententiam, quæ contra statum notumque iuris consueti ordinem lata est &c.

XXI. Cæterum omnes hominum actiones *Ius vel* & negotia, de quibus iura ordinantur, vel *personas* personas & statum seu conditionem personarum; vel res & bona ipsarum concernunt; *earumue statum at-* hinc aliud est IUS PERSONARUM, aliud IUS *inet,* RERUM. De utroque 1.) sciendum, quid se- *vel res.* cundum ius personarum vel rerum competat 2.) qua ratione & modo illud ius sibi com- *Vtriusque tractanda* petens quis ab altero, qui sponte non tribuit, *cognitio &* per actiones & iudicia consequi possit. *persecutio.*

TIT. III.

DE

IVRE PERSONARVM SEV
STATV HOMINVM, INDE-
QVE VENIENTE PRIMA
DIVISIONE.

APHOR. I.

Persona hic significat hominem in societa- *Persona* te civili viventem *arg. rubr. I. de iur. person. seu homo.* *iunct. rubr. § 1 3. ff. de stat. hom.* Habet vero homo aliquem *statum seu conditionem at-* tributam vel ab ipsa natura, vel a iure. *L. 1. ff. t. 5. de statu hominum.*

A 5

II. Iux-

Iuxta statum naturalem rationem sexus est vel masculus vel foemina.

Vel natus vel nasciturus,

Tempus iustum natiuitatis.

II. Iuxta statum naturalem distinguuntur homines 1.) ratione sexus l. 9. l. 10. de stat. hom. quod scil. alii sint masculi, alii foeminae (quarum virtus, ait Aristoteles, corporis est pulchritudo & magnitudo; animi vero, temperantia & φιλεργία ἀνευ ἀνελευθερίας, h. e. ut sit amans laboris, absque tamen sordibus & auaritia) vel etiam Hermaphroditi seu androgyni, de quibus sciendum, quod eius sexus sint aestimandi, qui in iis praeualet. l. 10. de stat. hom. l. 15. §. 1. de test. vid. ALPHONS. A CARANZA tr. de part. legitim. c. 17. n. 66. & seqq. item PAUL. ZACH. in question. Medico-Legal. P. 1. t. 2. 2) Alii sunt iam nati, alii nascituri seu in utero; de quibus notandum, quod in iis, quae ad commodum eorum spectant, perinde habeantur, ac si iam nati essent. l. 7. l. 26. de stat. hom. & quod eorum gratia praegnantibus parcat, & poena vel etiam tortura differatur, usque dum partus sit editus, & sex septimanarum praeterlapsa. l. 18. d. stat. hom. l. 3. de poen.

III. De natis sciendum est, quod septimo vel octauo mense nati, a die nuptiarum celebratarum, pro legitimis liberis secundum communem Medicorum & Ictorum sententiam habeantur, imo quod etiam ob favorem partus decimo, vel etiam initio undecimi mensis admittantur. l. 12. de stat. hom. l. 3. §. pen. & ult. de suis & legitim. hered. add.

l. II. Alii sint masculi, alii feminae. Masculi et feminae in causis ordinariis aequali utuntur iure L. 2. § de verbor. signif. Verbum si quis comprehendit si qua. Masculi vero in honoribus et solemnitatibus praeferruntur feminis. Quoties vero imbecillitas sexus respicit, feminae sunt potentiores, unde oritur maxime privilegiorum cumulat hermaproditi secundum sexum praevaletem existimant et praecedit ocularis inspectio; si vero ex utroque valeant, standum est electione hermaproditi et tunc nulla admittitur variatio, Arg. L. 5. Cod. de obligat. et actionibus.

l. III. initio undecimi. Duplex terminatio natiuitatis est attendenda; 1) Terminatio a quo, qui olim erat initium 7^{mi} mensis. Hodie sufficit primo vel altero die post sacerdotalem copulam partum esse editum. Puniant tamen coniuges propter anticipatum concubitum, nisi obstat exceptio partus praematuri et abortus, quae ab aetate in consistorio; vid. Seb. Müller in §. de iure praegnantium et Caes. in Iure Eccl. lib. 2. de fin. 224. 2) Terminatio ad quem est initium undecimi mensis per Nov. 39. Cap. 2. Contradiciunt Medici propter impossibilitatem physiologicam; vid. Hippocriles in tr. de partu sept. mestr. sed praxis tamen recipit hunc terminum in fauorem partus. Ergo nec locus est,

purgatorio, nisi suspiciones pugnent contra ve-
duam; vid. Berger in Occor. Juris hoc tit. ubi
applicat hanc doctrinam ad causas improegna-
tionis, quando opponit exceptio temporis non con-
venientis, *Si Zail sag niust ningatrotkan.*

Monstra non censent iure liberorum: Ostenta vero
sunt, quibz aliquid adest vel deest praeter naturam
quae censent iure liberorum. Monstra tamen,
quamvis non censent iure hominum, hodie ta-
men impune non possunt occidi; vid. Grotius
in iure Hollandico Lib. 1. quod apud Romanos
erat seip; vid. Faley Obsequens in tr. de prodigio

S. VI. pro seruis habeant. Mancipia Turcica
iure retorsionis propter captiuitatem bellicam
fiunt serui, atq; in illa exercet ius domini
quiritarii Romanorum; unde descendit facultas
tas sine ius alienandi, oppignorandi talismo-
di seruos. Nostri vero Christiani apud Turcas
capti non habent pro seruis intuldu Germa-
niae; Ergo nec opp est fictione legis Corneliae
nec iuris postliminii; sed illorum testamenta
ante captiuitatem condita valent pleno iure. Af-
lictis enim non addenda est afflictio; vid. Ber-
ger in Occor. Jur. Lib. 1. Tit. 11. S. 8.

add. arg. Nou. 39. c. 2. vid. ALPHONS A CARANZ. d. tr. CARPZ. p. 4. def. for. Const. 27. def. 15. RICHTER. Decif. 89. num. 23. & ult.
 Porro etiam partus, in quo aliquid præter naturam superest vel deest, nihilominus inter liberos est numerandus *arg. l. 10. §. 2. de adil. Edict. Monstra* vero, quæ contra formam humani generis procreantur, non sunt liberi *l. 14. de stat. hom.*

IV. Iuxta ius propter diversum statum & conditionem ciuilem summa & absoluta seu generalis ac prima diuisio de Iure personarum hæc est, quod omnes homines aut liberi sunt, qui habent naturalem facultatem eius, puod cuique facere libet, nisi si quid vi aut iure prohibetur, §. 1. *I. de iur. pers. l. 4. pr. de stat. hom.* aut serui qui dominio alieno sunt subiecti, & iuribus Civilibus non fruuntur, *l. 4. §. 1. de stat. hom.*

V. Liberi homines rursus distinguuntur in ingenuos & libertinos. Illi sunt, qui a liberis parentibus liberi nati sunt: hi vero sunt, qui ex iusta seruitute manumissi sunt *tot. tit. I. de libertin.*

VI. Quamuis vero hodie inter Christianos eiusmodi homines serui non habeantur, nisi quod a Turcis aliisque barbaricis gentibus capti pro seruis inter Christianos ceantur, eo quod istæ etiam nationes Christianos captiuos pro seruis habeant: sunt tamen in quibusdam locis homines proprii, *eigene Leute,*

Iuxta legem alii liberi,

Alii serui.

Illi vel ingenui vel libertini.

Hodiernus vsus.

Leute, qui affinitatem cum seruis habent, de quibus commodius cap. seq. agetur.

Subiungatur text. *Instit. Lib. I. Tit. III. de Iure personarum & seqq. usque ad Tit. IIX.*

TIT. IV.

DE

SECUNDA PERSONARVM
DIVISIONE, ET DE POTESTATE
DOMINICA.

APHOR. I.

Quædam personæ sunt sui iuris. Quædam alieno iuri subiectæ. Sequitur de Iure personarum alia diuisio: nam quædam personæ sui iuris sunt, quædam alieno iuri subiectæ: rursus earum, quæ alieno iuri subiectæ sunt, aliæ sunt in potestate parentum aliæ in potestate dominorum, *pr. I. de his qui sui vel al. iur.*

L. 1. ff. t. 6. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Nim. dominicæ potestati. II. In potestate dominorum apud Romanos erant serui, & consistebat hæc potestas dominica in eo, quod seruus 1.) domino præcipuus, adeoque hinc istum vendere, in vincula conuicere, vel, attamen absque sæuitia, castigare potuerit, *l. 1. § 2. de his qui sui vel al. iur. §. 1. & 2. I. eod. tot. tit. C. de emend. seru. 2.)* quod domino operas præstare debuerit. *vid. tot. tit. de oper. seru. et 3.)* quodcunque per seruum acquirebatur, id domino acquirebatur. *pr. & §. 3. I. per quas person. cuique acquir.*

hodie operæ libero- rum hominum conducuntur. III. Hodie operas liberorum hominum certa mercede conducimus, ad quos tamen hæc

J. III. Vocula quodammodo magis turbat quam
explicat auctoris sensum. Probat enim apud
Romano dominium Quiritarium erat funda.
^{receptionis} ~~receptionis~~ ratione servorum: Ita hodie contra
clas locationis conductionis est fundamen.
tum diiudicandi obligationes servorum con.
ductitiorum sub nomine Dr. Casindro, A.
Brodinga. Obligat scilicet se servus ad ope.
ras vel determinatas, vel indeterminatas

Ergo cessat ius circa bona, circa corpus siue ca-
stigatio est restricta, circa existimationem.
Contra dominum actio iniuriarum, si exces-
serit contra feruum; conf. Landob. Ordnung
tit. Gasindor. Ordnung.

S. IV. Homines proprii sunt serui respectu domini
liberi vero respectu aliorum siue extraneorum,
in quo differunt a seruis Romanis. Ratione perso-
nae vindicant à dño, unde vocant Reibeigene,
Dñi ius in eis nisi in vobis in vobis. Praestant
Dño operas indeterminatas, et mortuaria in ca-
su mortis suae vel etiam in aliis casibus debentur.
Dñi in vobis. Gasind. Gall, i. e. optimam pe-
cus et optima vestis; vid. Harprecht in mortu-
ariis. Maximis fidei liberat per affrancamentum
Lap. Dñi, non vero studia, nisi consentiente
Dño; vid. Leyser ad f. p. 170. Herbig et Thomasius
de hominibus propriis, ubi recensent territoria
Germaniae, in quibus occurrunt homines proprii

S. V. Nil in vobis Serui non vobis in vobis
aspirant mustan, so vobis in vobis i. in vobis.
non vobis non dñi Maxima dñi Seruorum in
vobis. In vobis in vobis in vobis.
vobis vobis in vobis, vobis in vobis in vobis.
vobis in vobis in vobis in vobis in vobis.
Iustici olim erant serui per totam Germaniam
Postea vero liberi sunt facti cum reservatione
pristinæ seruitutis memoriae; unde veniunt ca-
nones census et operae rusticae, sibi Zins B
i. vobis; vobis vero sunt liberi, facti prae-
stant Principi collectas et parochi decimas
operae dividuntur in ordinarias, vobis in vobis.

hæc iura quodammodo applicari possunt vid. HERMANN. STAMM. *tr. de seru. person. lib. 2. per tot.*

IV. Sunt etiam in nonnullis locis proprii homines, quorum status & conditio secundum cuiusque loci consuetudinem discernenda venit. vid. FRIDER. HVSAN. *tr. de propr. homin.* IOH. HERMANN. STAMM. *dict. tr. de seruit. person.* SPEIDEL. *in notab. hi. storico-polit. voce Leibeigen, it. voc. VVildfangen, & nouissime Autor defensionis causa Palatina: nec non PHILIPP. ANDR. BURGOLDENSIS notit. rer. illustr. imper. Part. 2. Discurs. 26. §. 8.*

Alicubi etiam sunt proprii homines.

V. Hisce in terris rustici quidem liberi homines sunt; nihilominus tamen dominis, quibus subiecti, operas præstare debent, (*Frohndienste*) quæ varii sunt generis. Sic aliæ præstantur iumentis, ab iis, qui agros possident, & dicuntur *Anspanner, Pferdner, Hüfner*, aliæ manibus vel alias corpore (*mit Handsroknen, Getreyde schneiden, Hevv machen, Botschafft lauffen, Wachen, Iagen*, etc.) ab illis, qui nullum agrum, vel non multum agri habent, & nominantur *Hintersetler, Handfrocner, Kotsassen*. Istiusmodi operæ sunt vel determinatæ, quæ nimirum certis diebus præstantur, vel certo modo, *gewisse, gesetzte oder gemeffene Dienste*, vel indeterminatæ, quæ, quoties & quomodocunque opus est, debentur. Non tamen in in-

Rustici non præstant operas,

Sive determinatas, Sive indeterminatas,

fini-

fiatim sunt extendendæ, sed boni viri arbitrato definiendæ, ac de solitis & consuetis intelligendæ. vid. Constit. Elect. p. 2. Const. 51. & 52. ibique CARPZ. vt & in Respons. Elect. lib. 1. tot. tit. 6. & 7. & dec. 33.

Legatur d. Lib. 1. Instit. Tit. XIX. de his, qui sui vel alieni iuris sunt.

TIT. V.

DE

PATRIA POTESTATE.

APHOR. I.

Patriæ potestati subiecti sunt liberi. Eius effectus.

In patria potestate sunt liberi nostri, quos ex iustis nuptiis procreauimus.

II. Consistit autem patria potestas potissimum in eo, 1.) quod patri filius sit subiectus, & ipsi concedatur in transgressorem moderata castigatio, & ius terminandi controuersias domesticas. l. 3. & 4. C. de patr. pot. l. 17. pr. de furt. 2.) quod quicquid acquirunt liberi ex re patris, patri acquiratur; quod vero aliunde liberis obuenit (extra peculium castrense) in eo pater vsumfructum habet. §. 1. I. per quas person. cuique acquir.

Ius patri & matri communia. l. 25. ff. t. 2. de agnosc. & alend.

III. Præterea in genere liberi parentibus, tam patri quam matri, obedientiam & reuerentiam exhibere debent; parentes vero, tam pater, quam post mortem huius mater, liberos alere & sustentare debent. vid tot. tit.

de

ratione praedicti nobilis, deo Auctor. Vitzth., etiam
rat. refectionis, quas praestant Dno Jurisdicte,
onale vel nobili; 2) in extraordinarias, qua
ratione modi dividunt in Jand. Profana und
Profana mit dem Gasparna; vid. Schilter de iure
operarum rusticarum. 3) Sunt vel determinata
vel indeterminatae. Si tanquam Dng excedat in ex-
actione operarum; Princeps vel Juxta determinat
ex aequo et bono operarum quantitatem; vid. Poffh
de distinctione operarum determinatarum et in-
determinatarum. Regnat ergo contra rusticos
praesumptio neq adplicari potest principia Juri-
som. quasi quaelibet res praesumat libera: Ergo
Dno non incumbit probatio, sed rustici proba-
re tenent exceptionem remissionis, exemptionis,
praescriptionis; vid. Maevig in tr. Non Justit
ii. Abforderung der Löhne.

J. I. V.

J. II. Patria potestas apud Romanos extensa est
usq ad Jns. Vitae et necis cum iure alienandi,
oppignorandi ex natura domini Juiritarii.
Non vero negari potest, quod admodum viola-
verint Romani iura connata liberorum; unde
hodie restricta est patria potestas, quod sit
ius dirigendi personam, liberis imperandi et per
eos adquirendi eorumq bona administrandi pro-
pertinet ius castigandi, includendi filium in erga-
tulam et ius decidendi controversias domestica-
ta vel Praetor sententia dicere debeat, quam velit pater
c. 3 et 4 Cod. h. t.

J. III. alere et sustentare. Onus alimentorum de,

voluit suo ordine: 1) Spectat ad patrem, 2) ad a-
 ram et adfendentes paternos ex fundamento ge-
 nerationis, siue filii et nepos, sit legitimi siue
 illegitimi. Illegitimis tamen praestant saltem
 alimenta naturalia. 3) Deficientibus adfenden-
 tibus paternis ad matrem eigo adfendentes; in
 subsidium ad collaterales, cum hac tamen re-
 strictione, si nolint carere successione: Ultimo
 loco ad magistratum, qui habet superiorem iu-
 risdictionem in loco, et quoad tribus officia,
 les participant de hoc onere; vid. Colerus et Sur-
 dus in tr. de alimentis in folio.

unum animum. J. T. de praesenti et de futuro. Pontifex in ma-
 teria de sponsalibus introduxit distinctionem
 inter sponsalia de praesenti et de futuro. Spon-
 salia proprie et improprie talia. Spon-
 salia enim, quae adpellant de praesenti sunt
 matrimonium; sponsalia autem de futuro,
 sunt proprie talia et apud
 Protestantes recepta. Cavendum ergo est, quan-
 do agit de restituendis sponsalibus, ne textus de pra-
 senti praeserant illis, qui loquuntur de futuro,
 in quibus permittit propter causas spon-
 talis dissolvere negotium, vid. Aryn de dispensa-
 tionibus et Boehmer in applicat. practica
 huius distinctionis et in Jure Eccl. Lib. 11. Cap. 1.

de agnoscend. vel alend. lib. Hinc & matri, quia liberos alere tenetur, ususfructus bonorum quæ ad liberos pertinent, secundum ius Saxon. commune conceditur. vid. RICHTER. *Decif. 18.* add. CARPZOV. *tr. de iure fæmin.* Aliud obtinet in Electoratu Saxon. vid. *Decif. Elect. nouis. 62.* Inopes vero parentes liberi alere tenentur.

lib. vel par.
vel patron.
vel lib.

IV. Patriæ potestatis tres sunt causæ: 1.) Causæ patriæ nuptiæ 2.) Legitimatio 3.) Adoptio. Adde his *Lib. I. Instit. Tit. IX. De Patriæ Potestate.*

Causæ patriæ potestatis sunt

TIT. VI. DE SPONSALIBVS.

APHOR. I.

Nuptias præcedere solent sponsalia, quæ secundum Ius Romanum sunt mentio & re-promissio futurarum nuptiarum. *l. 1. de Sponsal.* Ex iure Canon. autem sponsalia distinguuntur in sponsalia de præsentibus & de futuro. *c. pen. x. de Sponsal.* Hæc vocantur, quando sub conditione promissio coniugalis celebratur. Illa vero sunt, ubi iam adest præsens coniugium absque vlla dilatione: ita ut solum solennis benedictio sacerdotalis seu copulatio sequatur in Ecclesiis.

I. Nuptiæ, quas præcedunt.

Sponsalia quæ definiuntur & distinguuntur. *L. 23 ff. i. i. de Sponsalibus.*

II. Ut sponsalia subsistant, non solum per sonarum, quæ sibi inuicem desponsantur *l. 3. & 4. d. sponsal. c. 23. x. d. sponsal.* (ubi de *muto*) sed etiam parentum consensus requiritur; attamen parentes non debent liberos contra

Sponsalia celebrantur inter sponsam & sponsum adhibito parentum consensu.

contra ipsorum voluntatem, ad hanc vel illam personam, matrimonio sibi iungendam, cogere. *l. 21. § 22. de ritu nupt.* Neque etiam sine iusta causa consensum facile denegare. *l. 19. d. s. de rit. nupt.* Add. *CARPZ. l. 2. Iurisp. Consist. tit. 3 def. 52. 53. 57. RICHTER. dec. 8. n. 49. n. 40. 81.*

Clandestina sponsalia non obligant, sed publica.

III. Prohibita vero sunt & nullum effectum habent sponsalia clandestina, sed publica solum obligant. Dicuntur vero publica, quæ consensu parentum inita; vel si parentes non sint in viuis, in præsentia saltem duorum testium celebrata *add. tot. tit. Decretal. de clandest. sponsal.*

Nisi clandestinis accesserit concubitus.

IV. Si tamen clandestinis sponsalibus accesserit concubitus, tunc illa regulariter sunt consummanda, licet parentes vitiatoris dissenferint: non quod concubitus clandestina sponsalia reddat licita, sed quod ita succurratur vitiatæ, quæ spe matrimonii promissi ad concubitum adducta censetur: ex qua ratione apparet, quod, si vitiatæ parentes causas iustas habeant, ob quas vitiatori filiam denegare in matrimonium persistant, eiusmodi clandestina sponsalia etiam hoc casu effectum non habeant, v. g. si inferioris cuiusdam conditionis iuuenis, viri cuiusdam magni nominis filiam, induceret dolo ac persuasionibus ad connubium secum ineundum, & postmodum etiam ad concubitum; parentes inuiti haut tenentur filiam in matrimoni-

um

4. III. Fundamentum 2. testium frustra quaeritur
Aurelio. et Caron. Sufficit enim nudus consensus
partium, et si nulli adsint Parentes L. 4. §. 1. Capl.
de sponsalibus clandestinis. Moribus vero
Germaniae fere universalibus receptum est, ut ad-
hibeantur duo testes, si deficiant parentes ex utraque
parte tam sponsi quam sponsae; vid. Farinacius
quaest. 59. n. 55. Si adsint parentes, non opus est
testibus, et sufficit, unicum ex Parentibus superesse
ad effectum publicorum sponsalium. v. g. si sponsus
nullos habeat amplius Parentes, sponsa vero matrem
adhuc habeat in vivis. Si nolent Parentes consen-
sire, Consistorium supplet consensus, idque brevi
tempore; vid. Willenberg in des. de consensu. Prae-
terea supplendo per Magistratum

SUPPLEMENTVM

DE

COMPUTATIONE GRADVM

Cognati sunt, qui a communi stirpe descendunt, siue ex iustis nuptiis ea cognatio sit, siue ex illegitimo coitu, siue ex contubernio civili. Consanguinitas siue cognatio est vinculum per sonarum, cuius principium constituendi est generatio: aut enim ego te generavi, aut tu me generasti, aut nos generati sumus ab uno, unde oriuntur lineae. Cognatio enim ex gradibus et lineis indicatur. Linea est series personarum a communi stirpe descendens, siue series coniunctionis; atq; est vel recta, quae genitores et genitos, vel collateralis, quae a latere coniunctos complectitur. In linea collateralis notandae sunt personae, quas intercedit respectus parentelae, qui intercedit personas, quarum una immediate sub stirpe communi, altera remotior est.

Computatio

um ipsi collocare. vid. eleganter IOH. a SANDE
Decis. Fris. l. 2. tit., def. 4. Add. |CARPZ.
Iurisprud. Consist. l. 2. def. 6. RICHTER. *dec.*
 8. num. 55. 94. 95. DEDEKEN. *Conf. Theo-*
log. vol. 3. l. 2. sect. 4. Num. 21. 22. 23. 24.
 KITZEL *Syn. Matrim. c. 4. theor. 5. lit. d.*

V. Notandum porro est, quod quædam *Sponsalia*
 personæ propter propinquitatem, vel ra- *prohiben-*
 tione cognationis vel ratione affinitatis, spon- *tur ratione*
 salia inter se celebrare prohibeantur, nimi- *cognationis*
 rum ratione cognationis 1.) prohibentur *in linea*
 sponsalia & nuptiæ in linea recta inter ascen- *recta:*
 dentes & descendentes in infinitum. Ita in
 linea ascendente filius interdicitur sibi matri-
 monio iungere 1. matrem aviam maternam &
 paternam 2. proaviam &c. Similiter filia,
 patrem, avum &c.

Eadem ratione in linea descendente pater
 non potest sibi iungere filiam, neptem. Si-
 militer nec mater, filium, nepotem.

VI. 2.) Propter cognationem in linea col- *In linea*
 laterali coniugium prohibetur inter personas, *collaterali,*
 quæ se quodam respectu vt parentes & liberi *vbi est re-*
 habent. Habet se vero instar parentis, qui *spectus qua-*
 stipiti (e. g. avo) a quo vterque e. g. pater *si inter pa-*
rentes &
meus eiusque frater) originem trahit, im- *liberos.*
 mediate subest; (e. g. patruus meus.) Eius-
 modi personæ sunt avorum vel parentum fra-
 tres sororesve, quippe quæ in propinquitate
 proximum a parentibus occupant locum.

Hinc propter cognationem in linea colla-
 terali sursum computando interdicitur ma-
 trimo-

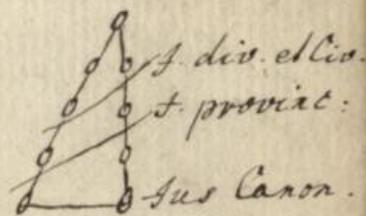
trimonium, ut quis non possit illud celebrare 1.) cum amita, vel matertera 2.) amita magna, vel matertera magna. Similiter fœmina non potest nubere 1. patruo, vel avunculo. 2. patruo magno, vel avunculo magno. Similiter deorsum quis non potest ducere in uxorem, quæ est ipsi instar filia, nimirum 1. fratris sororisve filiam. 2. fratris sororisve neptem 3. fratris sororisve proneptem. Eodem modo fœmina non potest nubere 1. fratris sororisve filio 2. fratris sororisve nepoti 3. fratris sororisve pronepoti.

Præter istas etiam inter alias personas prohibentur sponsalia & nuptiæ in linea æquali & inæquali.

VII. 3) Præter personas, quæ dicto modo se habent, in specie in linea collateralis æquali prohibentur nuptiæ in primo & secundo gradu consanguinitatis secundum computationem canonicam. Nimirum 1. inter fratres & sorores, tam germanos, quam consanguineos seu uterinos. §. 2. I. de Nupt. l. 8. l. 14. §. 2. l. 54. de rit. nupt. 2. inter consobrinos secundum ius canon. c. 8. x. de cons. & affin. & hodiernas constitutiones: *secus ac iure civili l. 19. C. d. nupt. §. 4. I. de nupt.* Porro in linea inæquali usque ad tertium gradum, hoc incluso, nuptiæ prohibentur. Ita quis non potest in uxorem ducere patruum vel avunculum neptem, vel fœmina non potest matrimonium inire cum patruo vel avunculi nepote &c. In tertio vero gradu lineæ æqualis matrimonium admittitur: v. g. permissum est inter fratrum & sororum nepotes & neptes.

In

Computatio ipsa in linea collateralis est vel
 civilis, quam sequimur in successione, vel
 canonica, qua utimur in matrimonialibus
 civititer quot. sunt personae, tot sunt gradus.
 Canonice vero unum saltem latq. computatur
 et quidem remotis in linea inaequali, quod ta-
 men premit aliqua difficultate, quoniam saepius
 diversae personae hac ratione in eodem constituuntur.
 sui gradu, quod est malum quod incidit in ab-
 surdum. Prohibitio ipsa in linea recta proce-
 dit in infinitum. In linea collateralis iure
 divino et civili prohibentur saltem fratres, so-
 rores et personae quas intercedit respectus pa-
 rentelae. Iure Canon. usq. ad quartum gra-
 dum inclusivae in linea aequali matrimoni-
 um est prohibitum. in inaequali respectus
 parentelae etiam ulterius impedit nuptias.
 Moribus provinciarum prohibitio procedit usq.
 ad tertium gradum lineae collateralis inaequa-
 lis, unde Gesswistor. Rindor in §. 1. §. 2. di-
 nit; vid. Menzenig de computatione graduum.

In nonnullis tamen locis huiusmodi casibus dispensatio a Principe est impetranda.

VIII. Ratione affinitatis hodie prohibentur nuptiæ 1. inter eas personas, quæ se quodam respectu habent in linea recta, ut parentes & liberi: seu quæ alterutrius coniugis sunt ascendentes & descendentes in dicta linea recta. Respectus enim iste venit ex analogia cognationis. Sic in linea adscendentium in primo gradu, in quocunque genere affinitatis, filius, vel potius privignus, non potest matrimonium inire 1. cum noverca, 2. cum uxoris suæ matre aut noverca, nimirum vidua soceri sui, 3. cum socru, 4. cum patris sponsa, futura scil. noverca, 5. cum sponsæ uxorisve suæ matre. Porro in secundo gradu non potest quis nuptias celebrare 1. cum novercæ suæ matre, 2. cum vitrici sui matre. Similiter 3. & itidem in secundo gradu, cum pro socru seu uxoris suæ avia 4. cum patris matrisve noverca. Eadem ratione in tertio gradu 1. cum novercæ avia, 2. vitrici avia, nec non 3. cum uxoris proavia, vel etiam 4. cum proavi vidua, seu avia noverca, 5. cum avi noverca.

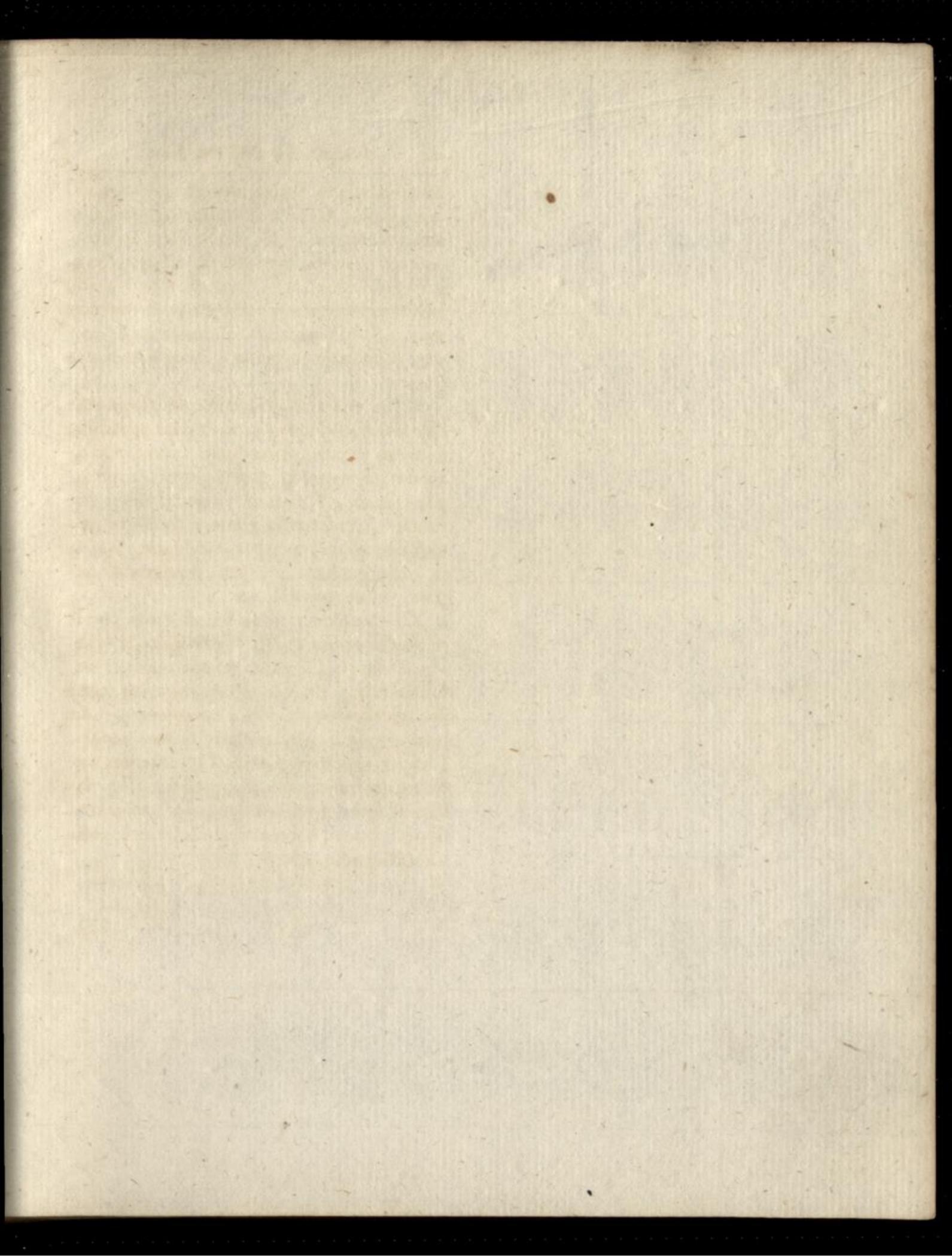
*Ratione
affinitatis
1. in linea
recta.*

IX. Similiter fœmnia non potest propter affinitatem matrimonium inire, 1. cum vitrico, 2. cum defuncti mariti vitrico, 3. cum focero, 4. cum defunctæ matris relicto sponso, vel etiam 5. sponsi patre, cuius nimirum filio hæc fœmina erat desponsata. Sic etiam in

secundo gradu 1. cum novercæ patre, 2. vitrici patre, 3. & quidem in eodem gradu, cum defuncti mariti avo seu paterno seu materno, 4. cum aviæ relicto viduo h. e. patris matrisve ipsius vitrico. Porro in tertio gradu etiam prohibentur nuptiæ 1. cum novercæ avo, 2. cum vitrici avo, 3. cum mariti proavo, & etiam in eo gradu 4. cum avi aviæ vitrico.

X. Sic etiam in linea descendente, propter superius traditam regulam, nuptiæ prohibitiæ sunt ita. ut vitricus non possit ducere in uxorem in primo gradu 1. privignam, 2. privigni viduam, 3. nurum vel sponsam filii defuncti. In secundo gradu 1. privigni privignæve filiam, 2. nepotis viduam. Ut & in tertio gradu 1. privigni privignæve neptem, 2. nepotis viduam.

XI. Ex eadem ratione fœmina non potest nubere in primo gradu 1. privigno, 2. privignæ viduo, 3. genero vel etiam sponso defunctæ filiæ. In secundo gradu 1. privigni privignæve filio, 2. filii filiæve genero. In tertio gradu 1. privigni privignæve nepoti, 2. neptis nepotisve genero. Omnes enim hætenus enarratæ personæ affines sunt loco filiarum filiorumve, adeoque, ipsa recta ratione dictante, a carnali commixtione cum his abstinendum est.

XII. 2.) Ob similem respectum prohibentur nuptiæ inter affines in linea collateralis inæquali: quando nimirum personæ, quæ marito uxorisve consanguinitate sunt iunctæ, qs. se habent vt parentes & liberi. Nam qua coniux suis consanguineis consanguinitate iungitur: eadem & alter coniux iisdem affinitate l. 4. §. 2. *de gradib.* Hinc masculus in linea ascendente non potest ducere uxorem 1. socreri socrusve sororem; vel etiam patruum viduam, vel avunculi viduam, 2. patruum magni viduam. Similiter in linea descendente quis non potest ducere in uxorem 1. fratris sui sororisve filii viduam, 2. uxoris suæ fratris sororisve filiam; vel etiam fratris sororisve filii viduam, 3. nepotis ex sorore viduam; vel etiam neptem ex uxoris fratre sororeve.

2. in linea
collaterali
inæquali,

Similiter foemina non potest matrimonio iungi mariti patruo avunculoque. It. amita viduo: vel fratris sororisve genero; item mariti fratris sororisve filio; aut fratris filii filiaque genero &c.

XIII. 3.) Prohibetur propter affinitatem in linea collateralis æquali matrimonium inter personas, quæ se habent vt fratres & sorores, v. g. uxoris meæ soror est mihi instar sororis; & mariti mei frater est mihi instar fratris. unde quis in uxorem ducere nequit defuncti fratris viduam sponsamve relictam: Similiter foemina non potest iungi sororis viduo

3. in linea
collaterali
æquali in
primo affi-
nitatis
gradu;

sponsive relicto. Et quidem hæc prohibitio plerisque in locis solum de primo genere affinitatis in lin. collateralis intelligitur: in quibusdam vero locis ista etiam ad secundum genus affinitatis quodammodo extenditur, (v. g. secundum genus affinitatis est inter me & uxoris meæ fratris uxorem, vel etiam inter me & mariti mei sororis maritum) ita enim. ut si res adhuc sit integra, h. e. matrimonium non sit per benedictionem sacerdotalem consummatum, vel copula carnalis nondum intervenerit, Magistratus eiusmodi personas affinitate iunctas, ne eiusmodi matrimonium perficiant, dehortari debeat.

quæ prohibitio non extendenda ad cognatos mariti & cognatos uxoris inter se invicem.

XIV. Potest vero quis in uxorem ducere fratris sui uxoris sororem; vel fœmina potest iungi sororis suæ mariti fratri. Quamvis enim huiusmodi personæ in primo genere affinitatis & loco fratrum & sororum esse videantur: affinitas tamen solum dicitur intercedere inter conjugem & alterius conjugis consanguineos: non vero proprie affines dicuntur consanguinei duorum conjugum inter se. Hinc igitur, ut jam dictum, duæ sorores possunt conjugii duobus fratribus *c. 5. x. de consan.* Similiter & inter comprivignos nuptiæ celebrari possunt, *§. 8. l. d. nupt. l. 34. §. 2. d. rit. nupt.*

4. in secundo affinitatis gradu

XV. 4.) Propter affinitatem prohibetur matrimonium in secundo gradu lineæ æqualis, v. g. non potest quis in uxorem ducere

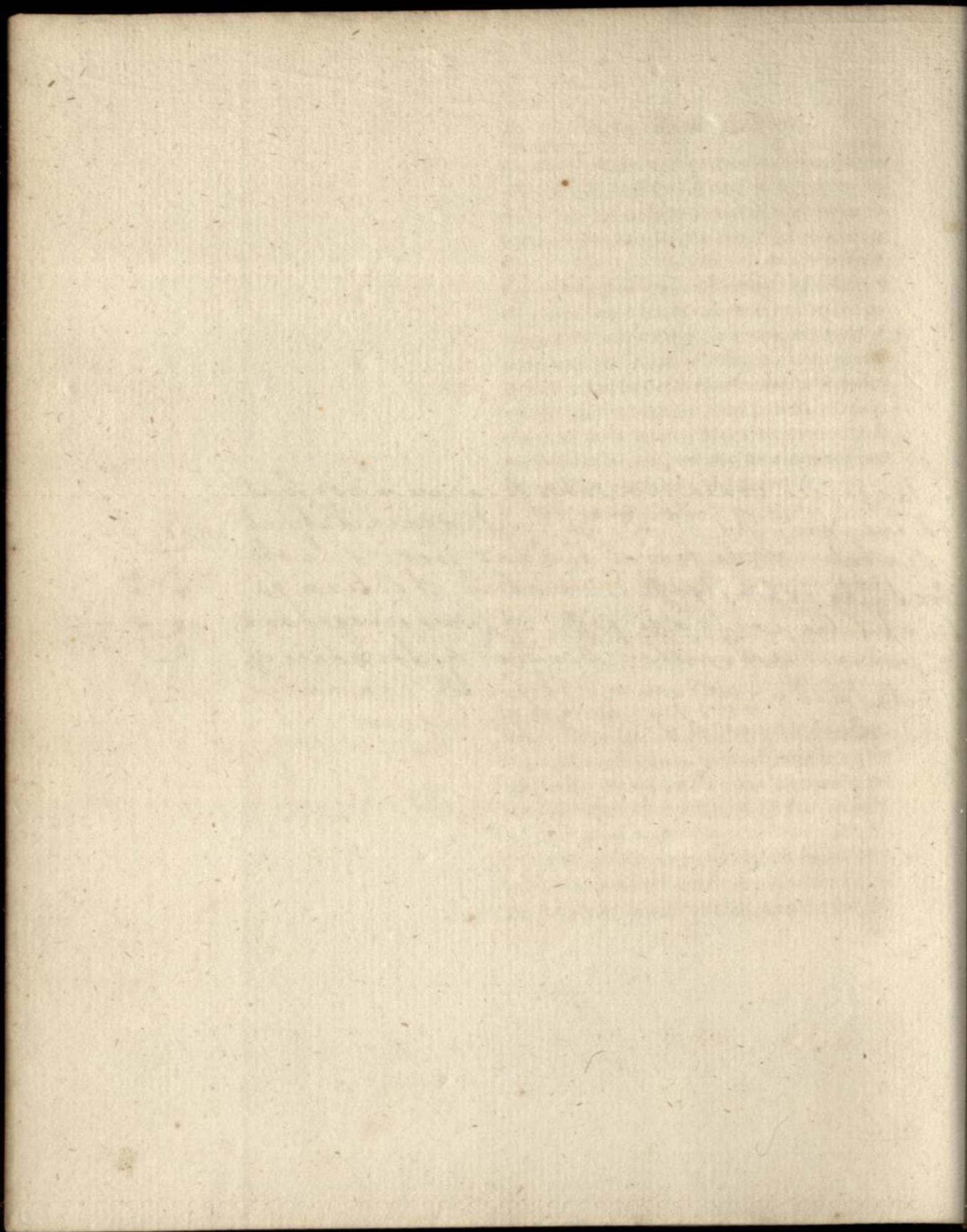
1. de-

Consanguinei coniugum inter se invicem non sunt
affines; vid. Cap. 5. X. de consanguinitate et
affinitate. Inde sequitur 1) duas sorores duobus
fratribus nubere posse, 2) matrem et filiam pa-
tri et filio coniungi posse, 3) Comprovinciorum,
in formam non prohibentur hinc, matrimonia esse
licita, modo nondum adsit frater communis;
vid. Berger in disp. de comprovinciis.

1)

2)

3)

1. defunctæ uxoris amitæ patruive filiam, vel *lineæ colla-*
 etiam 2. patru sui amitæve suæ filii viduam. *teralis æ-*
 Similiter nec fœmina potest matrimonio jun- *qualis;*
 gi 1. defuncti mariti patru amitæve filio;
 filiæve viduo.

○ XVI. Tandem 5.) in Electoratu Saxon. li- *5. iure Ele-*
 cet inter personas non intercedat aliquis re- *ctorali Sa-*
 spectus parentum & liberorum, tamen, pro- *xonico et-*
 pter venerationem affinitatis, tertius quoque *iam tertius*
 gradus in linea collateralis inæquali est pro- *gradus est*
 hibitus. Hinc igitur 1. quis non potest ma- *prohibitus,*
 trimonium inire cum defunctæ uxoris patru
 magni amitæve magnæ filia. Similiter fœ-
 mina non potest nuptias celebrare cum pa-
 trui magni amitæve magnæ filio. Item 2.
 quis non potest in uxorem ducere patru
 magni amitæve magnæ filii viduam. Et fœ-
 mina non potest nubere patru magni ami-
 tæve magnæ filia viduo. Vid. ulterius hæc
 de re IOHAN, BECHSTADIUM *in collat. iuri-*
um connubial. & CARPZOV. *in tr. de consangu.*
& affinit.

XVII. Potest vero certis casibus Princeps *In casibus*
 seu superior dispensare & veniam concedere. *humano,*
 Non autem licita est dispensatio circa eas *non divino,*
 coniunctiones, quæ iure divino prohibita: *iure probi-*
 sed solum in illis, quæ iure humano Eccle- *bitis licita*
 siastico ulterius interdictæ. Sunt vero iure *est dispen-*
 divino prohibita, quoad consanguinitatem *satio.*
 1.) inter ascendentes & descendentes *Lev.*
 18. v. 7. 2.) inter fratrem & sororem *Lev. 18.*

v. 9. 3.) inter ultteriores collaterales, quæ parentum vel liberorum loco habentur: *Lev. 18. v. 12.* Nam ibi non personæ solum enarratæ, sed similis quoque respectus inspiciendus, ita scilicet ut quæ personæ eodem plane modo sibi consanguinitate sunt iunctæ, quo ibi enarratæ, etiam prohibeantur inter se matrimonium contrahere. Quoad affinitatem vero iure divino prohibentur nuptiæ inter personas 1.) quæ parentum aut liberorum loco sunt, sive quæ alterius coniugis sunt ascendentes & descendentes in linea recta. *Lev. 18. v. 8. it. v. 15. v. 17. c. 20. v. 12. Deuteron. 27. v. 20. 1. Cor. 5. v. 1. 2.)* quæ se habent ut frater & soror *Levit. 18. v. 16. & seqq. it. cap. 20. v. 21.* Præterea 3.) communiter Dd. statuunt, quod iure divino etiam inter istas personas affines sint interdictæ nuptiæ, quæ coniugi defuncto aut defunctæ in linea collateralis fuere loco parentum aut liberorum *per text. Levit. 18. vers. 14. it. cap. 20. vers. 20.* vid. BECHSTAD. *d. tr. c. 7. CARPZ. IP. Consist. Lib. 2. tit. 7.* Alii vero, non ita simpliciter ac in genere inter huiusmodi affines prohibitas esse nuptias, statuunt; cum de aliis affinitatibus, *de quibus in hoc a. hor. n. 1. & n. 2.,* plura exempla enumerentur ex quibus generalitas prohibitionis colligi possit; de huiusmodi autem affinitate, *de qua in hoc n. 3.,* solum inveniat hęc unica prohibitio, ne quis patru sui

Magni momenti est controversia an prohibita
sint nuptiae Lev. 18. cap. expresse nominatae,
an vero paritas gradus sit attendenda. Mirum in
modum fluctuant DD. ipse beatus Lutherus utramque
sententiam propugnavit T. 1. Genesi p. 253.
et Tom. 2. p. 357. Theologi plerumque defendunt
aequalitatem gradus. Illi vero pugnant pro perso.
nis expresse saltem prohibitis; v. g. prohibitum
est matrimonium cum amita et matertera: quae
ritur ergo, an etiam prohibitum sit cum fra.
tris mei filia. Concedunt illi hoc matrimoni.
um, Theologi vero adfirmant paritatem gradus
esse perpetuam causam prohibitionis. Deus
vero habuit internam rationem prohibitionis
quae non quadrat ad personas expresse non de.
nominatas, vid. Sinner Dec. 35. et Resp. 409
et Brunner in decisionibus matrimonialibus.

De matrim. illicito

De matrim. licito

De illicito

De licito

S. XIX. Secundum principia rationis natus dispen-
su resoluant sponsalia, prout iuris est in aliis
contractibus ordinariis; Arguunt l. 35. § de regul.
iuris. Secundum praxin vero consistorialem
non nisi cum auctoritate Iudicis recedere per-
mittitur et arrehae remaneant apud Consistorium
Quod si vero unus velit et alter nolit, contra nolen-
tem dat actio matrimonialis, dicit Ferr. Blouy,
ubi petit, de p. l. 3. dicit Gresser. Bona sponsalia
Iuris Iurisprud. Consulation zu Halle, inson p. 11.
dicit p. 10: At contra detrahentem datur man-
data poenalia arctiora et olim carcer cum ca-
rena, it. dicit zusammen: Froüning im Consi-
storio. Rectius vero hodie si plene nolint, aduer-
sa pars condemnat in id, quod interest. Contra
partem absentem long est processui desertionis
s. edictati. Sponsa vero 3 annos expectare de-
bet, priusquam contra sponsum absentem institu-
ere possit processum desertionis.

vid. Böhmmer in
iure ecclesiastico
S. XIX. Regula generalis de causis ex quibus re,
iure iurando, ubi dicit causam supervenientem,
de qua ab initio cogitari non poterat, sufficere
ad dissolutionem, etiam inuita altera parte

fui viduam ducat, *d. Levit 18. v. 14. & cap. 20. v. 20.* unde etiam ad hanc vnicam prohibitionem textum restringunt nonnulli, & admittunt dispensationem in nuptiis cum defunctæ uxoris sororis filia. Item vt vidua possit nubere defuncti mariti sororis filio, seu quis possit ducere in uxorem avunculi sui relictam viduam, RICHTER. *Decis 11. n. 13. 17. 29. & seqq. & part. 2. conf. 15.*

XIIX. Sponsalibus rite celebratis non licet ab iis recedere, ne quidem mutuo desponsatorum consensu, cum iam adsit consensus coniugalis *e. pen. x. de sponsal. c. 1. de sponsal. duor.* Operantur nimirum hæc sponsalia, quæ de præsentibus vocantur, obligationem ad matrimonium, per solennitates Ecclesiasticas & insequentem cohabitationem consummandum. *d. c. pen. de sponsal.* Ad quod obtinendum actio inde oriens a sponso sponsave, nec non illorum parentibus, institui, & aliis quoque modis contra absentem vel refractarium sponsum sponsamve procedi potest. *add. BEVSTIVS de matrim. c. 58. CARPZOV. I. Pr. Consi.*

XIX. Sunt tamen urgentes & gravissimæ quædam causæ, ob quas, non quidem privata autoritate, a sponsalibus recedere licet, sed a Magistratu Ecclesiastico ista, si prius tentata reconciliatio locum non inveniat, *L. 24 ff. 1. 2. de divor. & repud.* si sponsus sponsave, ante vel post sponsalia, cum alia persona

B 5

con-

A sponsalibus non licet recedere, & datur inde contra refractarios actio.

Aliquando tamen illa, ob urgentes causas, dissolvuntur.

v. Gundlingii Diss: an major castitas in foeminis quam in maribus requiratur.

concupuerit; (2.) si impotentia comperta fuerit; (3.) si de furore constet; (4.) si atrox delictum commissum fuerit; add. CARPZ. *resp.* 115. (5.) si altera pars morbo contagioso vel desperato laboret; & (6.) si inter sponsum & sponsam intervenerint inimicitiae irreconciliabiles CARPZ. *Jpr. Confess.* Lib. 2. d. 176.

Rina sponsalia celebrans puniatur; priora tamen regulariter sunt servanda.

XX. Denique notandum, quod cum duobus sponsalia celebrans poena afficiatur, de qua ut *§ incestarum nuptiarum poena* agitur Lib. 3. r. 28. §. 21. *sqq.* Quoad obligationem vero ipsam, prima sponsalia preferuntur posterioribus, etiamsi ad posteriora concubitus accesserit, modo primus sponsus vel sponsa, sponsam vel sponsum talem admittere velit, *c. 1. c. ult. x. de spons. duor.* Sin vero posteriora benedictione sacerdotali confirmata fuerint, subsistunt. CARPZ. *d. l. d. 66.* Caeterum clandestinis, vel etiam prioribus de futuro, uti nominant, initiis sponsalibus, publica & de praesenti, licet posteriora, semper praeferruntur. *c. 3. pr. X. de clandest. despons. c. 22. de spons.*

quoniam rebus sic stantibus non contracta essent sponsa. unde regula iuris: de quo non est cogitatum, de eo nec est contractum; v. g. si superveniat fe. ror, mortus formam externam mutans, grade delictum, perfidia, it. si concubitus cum alia persona sine quasi adulterium sit commissum, utrinque non in ~~tra~~ ~~Convinc~~ ~~ba~~ ~~queront~~, ~~violat~~. vid. Cocceig in dif. de clausula rebus sic stantibus §. XX. agit hic de concursu sine collisione sponsaliorum plurium, ubi ita procedendum est: 1) sponsalia publica priora praeferuntur posterioribus publicis, quamvis posterioribus accesserit concubitus vel capula sacerdotalis. e. g. Munn in no. 1730 sponsal. publ. mit vinnor Frosen yofroy. pat, 1733 vinnor mit r. vinnor cum confex. su parentum n. 1736. Portvinnor r. suf no. mit r. vinnor etiam cum consensu parentum, n. 1737 su vinnor Lof Frosen. Praxis vero quoad copulam sacerdotalem est contraria, ne scilicet decorum publicum laedatur. Ergo conservat matrimonium cum posteriori contractum; vid. Carpz. in Juris. prud. Eccl. Cap. 3. defix. 44. Priori tamen sponsalae praeferat id, quod interest. 2) clandestina quamvis sint priora postponuntur tamen publicis posterioribus 3) sponsalae quamvis conditionales si modo sint publicae, praeferuntur pariter posterioribus, quod notandum est contra ineptam applicationem distinctionis inter sponsalae de presenti et futuro.

D. I. ad generis hunc propagat. Iura sociorum in societas
latibus ex fine et intentione contractum iudican-
tur. Triplex autem est finis matrimonii 1) Propa-
gatio sobolis, in quo differt matrimonium à con-
cubinato, ubi quidem non impeditur procreatio,
sed tamen non intendit principaliter; 2) Expi-
ctio libidinis, prout mechanismus corporis exposcit,
unde dat actio in foro contra coniugem debitum
coniugale de reparte; vid. Willenberg in diff.
de debito coniugali; 3) Mutuum vitae adiutorium,
s. communicatio bonorum et operarum, est comu-
nis finis omnium societatum. Atq. ex his finibus
probo alios fluunt iura coniugum specialia et
generalia. Ex primo oritur ius ad secundum: absq.
primo autem sine magis est fornicatio et concubi-
tus quam matrimonium. Ex tertio oritur ius petendi
alimenta secundum dignitatem et conditionem mariti.

D. II. non prohibet sexagenam Lex Sapea Soppia
prohibet matrimonium viri sexagenarii cum iu-
venula et mulieris 50 annis maioris cum iu-
vene; vid. Heineccii in Comment. ad hanc L.
et Gravina de orig. Jur. Lib. 3. Cap. 36. Propter
mutuum tamen adiutorium sustulit sustinendam
Ius antiquam in l. 17. Cod. de nuptiis. In satis

TIT. VII.

DE

NUPTIIS SIVE MATRI-
MONIO.

APHOR. I.

Nuptiæ sive matrimonium est viri & ^{Nuptiarum} mulieris legitima conjunctio, individua ^{descriptio.} vitæ consuetudinem continens. §. 1. I. de ^{L. 23. ff. t. 2.} patr. pot. l. 1. de rit. nupt. vel: Conjugium ^{de ritu} est unius maris & foeminae legitima & indisso- ^{nupt.} lubilis conjunctio, mutuo utriusque consensu inita, ad generis humani propagationem & mutuum vitæ adjutorium.

II. In personis requiritur, ut sint habiles: ^{Personæ} quæ habilitas consistit (1.) in facultate ge- ^{habiles.} nerandi naturali. Qui E. non potest gene- rare, siue ob ætatem siue ob vitium corpo- ris, nec matrimonium contrahere potest; ni- mirum ob ætatem vel nimis teneram, *pr. I. de nupt. c. 3. x. de despons. impub.* vel nimis provectam: non tamen prohibetur sexage- narius cum juvencula inire matrimonium *CARPZ. I. pr. Conf. Lib. 2. def. 13.* Ob vitium corporis prohibentur castrati *arg. §. 9. I. de adopt. frigidi & maleficiatī, tot. tit. Decretal. de frigid. & malefic. add. PAUL. ZACHIAS in quest. medico-leg.* Sciendum quoque hic de hermaphroditis, quod iis non permittendum matrimonium, nisi ex inspe- ctione de sexu prævalente constet, *arg. l. 1. c. de*

de stat. hom. CARPZ. dict. Lib. def. 16. (1) ut lege non prohibeantur nuptias inire; nim. propter consanguinitatem & affinitatem, qua de re Tit. præced. apb. 5. & seq. late actum est.

Modus celebrandi nuptias.

III. Inter personas habiles & non prohibitas solenniter hodie ita celebrandæ sunt nuptiæ, ut præcedente parentum consensu vel testibus adhibitis promissione facta, ut sub priori tit. apb. 3. monitum, ante festivitatem nuptialem fiat publica ex suggestu proclamatio, ut plurimum trina, c. 3. X. de clandest. despons. c. 27. de sponsal. Cuius effectus est, ut, post trinam proclamationem, amplius impediturus matrimonium non audiatur. BERLICH. Decis. 76. Deinde ipso die nuptiarum sequatur in Ecclesia seu cœtu fidelium sacerdotalis copulatio & benedictio.

Præpoperus concubitus pœna coercetur.

IV. His non observatis, si desponsati concubuerint, pœnam incurrunt. Atque si alterutra parte forte mortua, sponsalia inita benedictio sacerdotalis, propter mortem intervenientem, non potuerit insequi, partus ex præmaturo concubitu editus, admittitur pro legitimo, CARPZ. P. 3. c. 14. d. 12. vid.

Simultaneæ Polygamia est prohibita;

noviss. Decis. Elect. 49. V. Ineuntur nuptiæ inter unum marem & unam fœminam; polygamia enim prohibita est.

non vero sec. nuptiæ

VI. Non autem prohibitæ sunt secundæ nuptiæ, modo non sint nimis maturæ & festinatæ.

multis in locis quod
domini jurisdictionis
consensu præsertim
in matrimonii hominum
proprium, imo et rusti-
corum requiritur, unde
ius laxando coe-
t. in constitutiones juris
anglicani
& Conf. Bornius. de
banno nuptiali

recte alii viderint. Disuadendae tamen sunt
huiusmodi nuptiae propter effectus difficiles tan
physicos quam morales exinde sequuturos, et qui
den a Confistorio quamvis non prohibeant

§. II. frigidi et maleficiati. Castrati et spadones
in effectu iuris pro impotentibus habent, id. illi, qui
sub testiculo sunt atriti propter impedimentum
fabricae feminis, qui adpellantur ^{thlibice} thlibice
(a M. Bonae) et thlasiae; vid. Hieron. Delphinus
in fr. de for. au. non for. vbi responsa tho.
rum et Theologorum circa hanc materiam
diuersa proponuntur. Quia enim finis impraec
gnationis et respingendi libidinis non potest
obtineri, hinc eorum coniunctio magis est
fornicatio quam coniugium; vid. Albferti
de Jurisprud. medica P. 1. p. 14.

Frigidi sunt, quorum natura corrigi potest.
Maleficiati, donon dicitur Noster quod fit is,
conueniunt cum frigidis, qui per triennium
tentare debent, an remoueri possit impedi
tam, per Cap. S. X. de frigidis, et si non pot.
est remoueri, postea praecisio purgatorio dimit
tuntur. In feminis impotentia est nimia ar
bitudo, siue sit absoluta siue restrictiva
seu respectiva, non vero reliqua ⁱⁿ ^{fluor} ^{albus} ^{et} ^{pro} ^{lap} ^{pus} ^{uteri} ^{simpliciter} ^{lalus} ^{pat} ^{pertinent}.
prolapsus uteri simpliciter lalus pat. pertinent.

Testiculos
Scirrosos

Vid. Baile
dictionaire
historique cri
tique sub lit.
que le net
Thomasi diff.
de iure punci
pis circa phar
macopolas
Zanchi quaest
ones medico-leg
Alberti jurispru
dentia medica
Seichmeieri in
stitutiones medic
regales

Ante omnia constare debet de malitia absentis,
unde non locq est processui desertionis, si mari-
tus domicilium mutaverit et uxor eum sequi de-
trectet. Uxor enim eum sequi tenet, praesertim
si ex causa foratica mutaverit domicilium; vid.
Berger in aralectis. Desertionis processus ergo
contra absentem ex ^{ut} iusta causa propter conta-
miciam à Consistorio decernit et proceditur per
trinas edictales citationes

1) zur Insoßung in Antwort auf die Desertion.
Alage

2) Ad docenda impedimenta, cur non compara-
erit, bis zur Insoßung in. Losfeld. Minor. Koda

3) Ad audiendam sententiam dissolutoriam, vid.
Berger in electis processus matrimonii. Si post
mortem superveniat maritus et res adhuc integra
sit, non attendit res iudicata. In matrimonialibus
enim non curant fatalia

stinatæ. Debet enim vidua annum expe-
ctare, usque dum secundo nubat: vituo-
vero conceditur aliquando, ut post lapsum
semestris secundas nuptias celebret. Porro
si ex priori matrimonio liberi existant, his
bona defuncti patris matrisve, seu successio
in illa bona, debetur: adeoque si impube-
res fuerint minoresve, tutores vel curatores
ipsis sunt constituendi. Plurimis etiam in
locis prudenter statutum est, ne conjux se-
cundas nuptias ineat, nisi prius prioribus li-
beris satisfecerit. Licitæ quoque sunt secun-
dæ nuptiæ, quamvis uxor promiserit priori
marito, quod non velint denuo nubere. CAR-
PZOV. *Ipr. Confist. d. Lib. 2. def. 172.*

VII. Notandum & hoc est, quod non per-
mittendæ sint secundæ nuptiæ, priusquam
de morte prioris conjugis satis constet; quæ
mors aliquando, v. g. si in acie, mari, morbo-
ve contagioso peregre obierit conjux, uno
etiam teste probari potest. Vid. CARPZ. *d.*
l. d. 166, 168. Cum autem mors plane
probari nequit, conjux, qui quæve secundas
nuptias celebrare constituit, contra absentem
conjugem desertionis processum instituere
debet. Idem *def. 170.*

VIII. Ex legitimo conjugio oritur jus
personarum inter conjuges, quod est vel mu-
tuum, & consistit 1.) in mutuo amore ac
perpetua vitæ consuetudine 2.) in exhibi-
tione debiti coniugalis, & liberorum pro-
creatione,

*modo de
morte con-
iugis satis
constet.*

*Ex coniu-
gio ius per-
sonarum
oritur,*

creatione, 3,) in aliquali bonorum commu-
 nione: vel alterutri coniugi proprium. Et
 quidem marito propria est maritalis potestas
arg. l. 14 §. 1. solut. matrim. Nov. 117.
c. 14. & secundum Ius Saxon. competit ipsi
 ususfructus omnium bonorum uxoris *Land.*
R. Lib. 1. art. 31. § 45. Tenetur vero uxo-
 rem alere eamque defendere. *l. 2. ff. de iniur.*
 Iura propria respectu uxoris consistunt in
 convenienti subiectione, unde fluit 1.) quod
 debeat marito obsequium, *l. un. §. 7. C. de*
rei uxor. act. operas obsequiales & œcono-
 nomix curam. *arg. l. 31. pr. & §. 1. de do-*
nat. inter vir. & uxor. 2.) quod gaudeat no-
 bilitate & dignitate mariti, *c. 13. C. de digni-*
tat. l. 8. ff. de senat. l. 10. C. de nupt. eiusque
 participet forum, *l. 65. de iudic.* & mutan-
 tem domicilium sequi teneatur. RICHTER.
dec. 9.

*Et inde
 actio.*

IX. Ad hæc iura obtinenda datur, ex iure
 personarum coniugali, actio præiudicialis.
arg. l. 3. §. 4. de agnosc. & al. lib. l. 1. §. 2.
de rei vind. vel imploratio officii iudicis, ut
 coniux adigatur ad id, quod sui est officii;
 item remedia competunt possessoria *c. 5. x.*
de restit. spol ubi Gloss. & Canonist. Add.
 RITZEL. *Syn. matrim. c. 10. theor. 4.*

*Subiiciatur Lib. I. tit. 10. de
 Nuptiis.*

TIT.

oeconomiae curam. Operae uxorum sunt triplices
1) Oeconomicae, quas indistincte marito debet uxor
2) Officiales, v. g. Dom Mann in finem Grundbesitz
zu helfen, quas etiam debet uxor indistincte.
3) Artificiales, Uxor si sit obsecatrix, vel per aliam
artem singularem sibi aliquid acquirat, quod
non debetur marito, nisi quantum eius interest,
ergo Hofmann in Grundbesitz.
Regulariter quicquid acquisitum est durante ma-
trimonio, praesumit in dubio ex patrimonio ma-
riti acquisitum L. 51. ff. de donationibus
inter virum et uxorem. Ergo contra uxorem
militat praesumptio pro liberis prioris matrimonii
Cogn. Arg. de operis uxorum; Pet. Müller de bo-
nis consorte matrimonii acquisitis.
Caveat ergo Advocatus ne uxor admittat ad iura
mariti, alias facile iurat bona, de quibus ser-
mo est, non pertinere ad maritum, sed potius pro-
bare debet, se illa vel dotem, parapherna inhu-
lisse, vel per donationem aut hereditatem ac-
quisivisse; neque iuvat exceptio uxoris se illa per
bene administratam oeconomiam acquisivisse
sequi tenetur. Etiam tunc uxor maritum ex
civitate abentem sequi debet, si maritus propter
adulterium ad mortem damnatur, poena vero uxo-
ris intercessione in relegationem mutatur,
non vero maritus vice versa

S. II. Res vel potius universitas Dos praesupponit
pactum vel expressum in pactis dotalibus vella-
citum, si tempore solutionis nuptiae celebra-
tur vel proxime, vel iam facta celebratae, atque
in his bonis dotalibus marito competit domini-
um civile. Quod quid vero durante matrimonio
vel absque speciali pacto inferatur, venit sub no-
mine paraphernalium, quorum usumfructum
in Germania habet maritus. Magna vero est
differentia inter dolum et parapherna ratione
praedicationis in concursu creditorum. Quandoque
uxor per pactum speciale tempore nuptiarum
sibi reservat dominium et usumfructum quo-
rundam bonorum, quae appellantur receptitia,
vel *Dorav. Gerson, Diller Guldov*, quae bona
nullo gaudent iure, si mutua dotali marito; vid.
Bergen in *dis. de discrimine bonorum uxoris*.

TIT. VIII.

DE

IVRE DOTIVM ET DONA-
TIONE PROPTER NVPTIAS. IT.
DE DOTALITIO.

APHOR. I.

Quamvis nuptiæ sine dote & donatione ^{Nuptiis ac-}
propter nuptias consistere possint. ^{Nov. 74. cedit dos}
^{Cap. 4. sponsa tamen, sponsæve pater, dotem & donatio}
sponso dare: & vicissim sponsus sponsæ do- ^{propter}
nationem propter nuptias (ein Gegen-Ver- ^{nuptias}
mächtnuss). constituere solet. ^{tot. tit. C. de L. 23. ff. t.}
^{iure dot. it. tit. ff. & C. de donat. propt. 3. de iure}
nupt. ^{dot.}

II, Est vero dos res, vel potius universitas ^{Dotis de x. q. l. omnes; ager.}
quædam rerum, ab uxore eiusve nomine in ^{scriptio, xx. c. q. d. d. gant. & h. m. t. g. n. nomina activa}
maritum translata pro sustinendis oneribus
matrimonii l. 7. pr. ff. de iur. dot. l. 20. C.
eod.

III. Constituit dotem ipsa fœmina. l. 1. ^{Constituens}
l. 4. l. 16. l. 28. C. de iur. dot. aut alius eius ^{dotem.}
nomine; & quidem vel ex officio, vel libero
arbitrio. Ex officio dotare tenetur pater fili-
am, avusve paternus neptem. l. 19. ff. d. r.
n. l. fin. C. d. dot. prom. l. 6. d. collat. pro
modo facultatum & dignitatis. l. 60. l. 69.
§. 4. de iur. dot. nisi ipsa sit locuples ac se
ipsam dotare possit, CARPZOV. p. 2. c. 42.
def. 13. vel sit ingrata, aut indigno viro
nupserit ZAS. ad §. 29. num. 84. & 85. l. de
action.

ex. qv. si frater ex bonis a locidabili
sororem datur,

si scilicet pater sit egenus: Cont. Stri-
in diff. de iure avorum cap. 2
num 97.

Indignus est qui turpitudi-
ne vita et infamia labo-
rat, non qui inferioris est
conditionis. Gailius Lib. 2
obs. 95. num. 28.

action. GAIL. 2. observ. 94. CARPZOV. d. l. def. 12. Mater non cogitur pro filia dotem dare, nisi ex magna & probabili causa, l. 14. C. d. iur. dot. iunct. l. 19. §. 1. C. d. heretic. nec frater pro sorore l. 12. §. pen. l. 13. §. f. ff. d. administ. tut. conf. l. 1. §. 2. d. tut. & rat. distr. SAND. l. 2. decis. Frisic. tit. 8. def. 2.

Res, in quibus dos constituitur. L. 23. ff. t. 5. de fundo dotali.

IV. Dari in dotem possunt res, quæ sunt in commercio, vid. l. 25. l. 48. & segg. ff. de iur. dot. Et quidem si dos in pecunia consistat, maritus pro arbitrio & libitu illam expendere potest; sin vero in bonis immobilibus, hæc alienare marito non licet, sed solum illis utitur atque fruitur, ^{nive domus} pr. l. quib. alien. lic. vel. non l. 7 pr. d. iur. dot. tot. tit. de fund. dot. Interdum autem bona æstimato in dotem dantur, & quidem vel 1.) ita, ut non res sed æstimatio veniant aliquando restituenda: tunc in arbitrio mariti est, res alienare & pretium seu æstimationem restituere i. 10. pr. §. 5. l. 16. l. 17. §. 1. l. 18. de iur. dot. l. 50. sol. matrim. add. l. 1. C. d. iur. dot. vel 2.) hoc modo, ut pro re deteriore reddita, aut non existente, pretium sit restituendum: qua conventionem inita, res, si exstet integra, ipsa restituenda erit l. 10. pr. l. 69. §. 1. d. iur. dot. l. ult. pr. d. pact. dot. l. 21. C. de iure dot. l. 66. §. 3. sol. matrim.

Donationis propter nuptias descriptio

V. Donatio propter nuptias doti solet æqualis constitui. l. 9. iunct. Auth. equalitas. C. de Pact. Convent. Non autem maritus quid

hoc casu fit æstimatio ven.
ditionis gratia

hoc casu fit æstim. sagati,
onis gratia
restituenda. Regulariter
et in dubio æstimatio ven.
ditionis gratia adjecta
censetur. per Leg. unj. § 9
Cod. de red. uxor. actione.
Leg. 2. § 10 ff. de iure dotium.

æqualis constituitur. Quod
tamen moribus in uni-
versum non ita precise
observari tradit. Carpz. in
Iurispr. For. Part. II Const. 22
defin. 5. In Ducatu magde-
burgico ius romanum est receptum.
si mortuo marito uxor donatio-
nem propter nuptias lucrari
debeat. Cons. magdeburgica
Aliaj Ordning Ca. 38. §. 4.

quid uxori tradit, sed pecuniam, vel aliam rem, propter nuptias donatam, retinet, eaque utitur. Et competit solum uxori in ista re dominium & simul etiam hypotheca tacita, *auth. permessa. C. d. donat. propter nupt. l. 29 C. d. iur. dot. Nov. 97. c. 6. i. tamen O. P. S. t. 43. §. So wollen.*

VI. Quando matrimonium per mortem aliove modo solvitur, & quidem mortua uxore, maritus tenetur heredibus uxoris dotem restituere, & vicissim marito mortuo, remanet ejus heredibus donatio propter nuptias, nisi vel pactis dotalibus, vel statutis locorum, aliud quid dispositum: qua de re inferius *Lib. 2. tit. 30. §. 30. agetur.*

VII. Si dos constituta sit v. gr. in ædibus vel prædiis, finito matrimonio impensæ, in res dotalis factæ marito sunt restituendæ: & quidem ob necessarias & utiles impensas, res istas non ante restituere tenetur, quam ipsi satisfactum. Voluptuarias autem quod attinet, solum permittitur marito aufferre ornatum, quem posuit, modo sine læsione auferri possit, *vid. tot. tit. D. de impens. in res dot. fact.*

VIII. Inter coniuges nobiles uxori dotalitium constituitur, h. m. vt ratione dotis illatæ, quadruplum in redditibus, ipsi post mortem mariti concedatur, vt ex feudo præstetur: v. gr. si dos sint millia thalerorum, ducenta annuatim loco dotalitii constituuntur, vel viduæ

Soluto matrimonio, quid circa dotem & donationem propter nuptias obtineat.

L. 24. ff. t. 3.

solutio matrimonii, dos quemadmodum per

ff. circa impensas.

L. 25. ff. t. 1.

de impens. in res dotal. fact.

Dotalitium uxori nobili solet constitui.

si quis

Dominium. Verior illorum sententia qui uxori tantum tacitam hypothecam neque pignus vero dominium competere statuunt, parsimonia quia ad hanc donationem perficiendam sola consentio sufficit absq. traditione; nudis pactis autem non transferuntur dominia per Leg. Traditionibus 20 Cod. de pactis, partim quia nemo potest habere pignus in re sua per Leg. 45. ff. de reg. Juris. Uxori autem in rebus propter nuptias donatis competit pignus; ergo non simul dominium *vid. Lauterb. in disp. de donatione propter nuptias. §. 53.*

§ VII utiles impensas Propter utiles impensas maritus ejusve heres rem dotalem retinere nequit, sed illa restituta, costea impensas repetuntur vel actione mandati (si volente uxore) vel actione negotiorum gestorum (si ignorante uxore) facta. *vid. Leg. unie. §. 5. Cod. de ver. uxorib. actione.*

duæ certum aliquod feudum, vt loco dotali-
tiii eo utatur, conceditur. Vid. Syntagm. nostr.
Feud. cap. XIV. aph. 9. CARPZ. P. 2. C. 42.
d. 2. num. 8. Add. L. 2. T. 8. pr. I. quib.
alien. lic. vel non.

TIT. IX.

DE

DIVORTIIS.

APHOR. I.

Matrimo-
nium solvi-
tur morte:
Lib. 24. ff.
t. 2. de di-
vort. & re
pub.

Inter vivos
vero vel
quoad vin-
culum

1. ob adul-
terium.

2. malitio-
sam deser-
tionem.

3. impoten-
tiam.

4. defectum
virginita-
tis.

Parti inno-
centi alix
nuptiæ per-
misticuntur;

Matrimonium morte dissolvi constat. In-
ter vivos autem coniuges dissolvitur matri-
monium vel quoad vinculum, uti loquuntur,
vel quoad mensam & thorum. Utraque au-
tem haud temere, & non nisi a iudice com-
petente, causa cognita, fit separatio. Illa
quidem, quoad vinculum nimirum, concedi-
tur 1.) ob adulterium alterius conjugis. 2.)
ob malitiosam desertionem, instituto tamen
super desertione consueto processu.

II. Porro 3.) etiam dissolvuntur nuptiæ,
si, iam ante nuptias, alterutra coniux impo-
tens fuerit, vel contagioso morbo, (vel furo-
re) laboraverit & huiusmodi vitium post ce-
lebratas nuptias apparuerit.

III. Præterea 4.) dissolvuntur nuptiæ, si
appareat, sponsam ab alio iam cognitam; si
nim. tentata reconciliatione, sponsus sponsæ
condonare nolit.

IV. Atque hisce casibus parti innocenti,
alias nuptias celebrare permittitur. Ali-
quando etiam parti nocenti, sed rarius & non
nisi

§ II. ante nupt. | Hoc casu
enim matrimonium pro
nullo declaratur. Strijer
in tract. de dispens. sponsal.
Sectione 5 § 63.

§ III. dissolv. nupt. | hoc casu
pariter obtinet declaratio
nullitatis; licet hic nullitas
non absoluta sed respecti-
va saltem ad sit scilicet
quoad deceptum, cui fas
est juri suo renunciare
Strijer cit. tract. Lect. 5: § 6.

hinc credentia est
Johann. Adelmann
niest mit pro dote
annunt. 27. quoniam
die Braut im Josten
alt Joh. Brautstag
20000 et zu Bingen
silvas, ut nix 3000
die ubique 15000
ab alt parapherna
für zu Bingen 1000
10000 in Josten
niest 10000 zum
Lubding auf

I. 1. n. 1. Theologi restringunt causas divortii ad
adulterium et malitiosam defectionem propter vo-
cum procreas Matth. 5. v. 32. quasi haec vocula
designet fellam delictum carnale, cum tamen
Moses propter turpitudinem, s. mores intoleran-
biles in genere permisit dare libellum repudii;
Deuter. 24. unde venit, quod hodie recentiora
Consistoria permittunt etiam divortium pro-
pter infidias vitae coniugis structas, propter
sterilitatem vel abortum procuratum, propter
infame delictum, propter quod sustigata et
relegata est coniux et recte extendunt cau-
sas divortii propter paritatem rationis. Con-
sistoria vero antiqui moris in his casibus
tantum permittunt separationem quoad me-
sam et thorum; vid. Arg. et Bochner in dif-
de divortio et Seldeng in tr. de vxore hebraica

I. III. Dolus sponsae, si simulaverit se virginem,
reddit nuptias subsequentes ipso iure nullas
Cavendum tamen est, ne fallacia signa virgi-
nitatis pro fundamenta actionis adsumas,

quo pertinet laxitas membrorum, defectus in
fluxus sanguinis & si vero arteria clandestine
peperit, quamvis concubitus sit subsecutus, prom-
ta tamen est actio nullitatis.

I.V. Separatio à thoro et mensa est remedium
subsidiarium, quo utuntur Consistoria ad
suspendendam vinculum matrimonii, salvis ef-
fectibus successione et alimentacionis, ita qui-
bus ad supplemen- dem ut pariter nocenti etiam maritum portio sta-
tum condemnandis tutaria, prout responderunt Lippenses apud
Menzianam ad q. h. 2. §. ult. Frequentis sima
causa est nimia sterilitas, unde in praxi videtur
dit Sacriter. Alaga, quae non confundenda è
cum antecedentibus nisi deo Divortio & in
nullitate. Alaga.

§ V. Sufficiencia

Si fructus bonorum
ad alimentacionem
non sufficiant, ma-
ritus ad supplemen-
tum condemnandus
Caroz. Jurispr. Cons.
Lippens. Lib. 2. def.
214. n. 12. modo
uoris culpa sepa-
rationi causam
non dederit; si
enim ipsa in
culpa alimenta
caetera nequit. Caroz.
Jurispr. Consil. Lib. 11
def. 213. n. 7 et seqq.

I.V. Legitimatio per rescriptum requirit
1) ut fiat vivente adhuc Patre 2) ut in
feratur clausula successione 3) specialis
clausula: non obstantibus liberis iam an-
tea legitime natis, atq talis legitimatio
est plena et facile impetrat, si iusta praeces.
ferit supplicatio: Ut enim supplicamur

nisi certis conditionibus, novæ conceduntur rarius no-
nuptiæ. CARPZ. *Iurispr. Consist. l. 2. d. 192.* centi.

V. Posteriori modo, sive quoad thorum *Vel quoad*
& mensam, in Consistoriis dissolvitur *thorum &*
matrimonium ob nimiam frivitiam, modo altera *mensam.*
persona conjugata alio modo tuta esse ne-
queat. Nihilominus vero maritus alimenta
debet suppeditare uxori; nisi bona illata, ad
alimentationem sufficiant, ipsi restituerit.
Vid. CARPZ. *ibid. def. 213. & 214.*

TIT. X.

DE

LEGITIMATIONE.

APHOR. I.

Secunda causa patriæ potestatis est legi- *Sec. causa*
timatio, quæ est actus, quo filii illegitimi fiunt *patriæ po-*
legitimi. §. ult. *I. de nupt.* *testatis Le-*

II. Fit hodie legitimatio 1.) per subse- *gitimatio,*
quens matrimonium, quando nim. quis eam *quæ fit 1.*
personam, ex qua liberos extra legitimam *per subse-*
coniunctionem genuit, in uxorem ducit. *quens ma-*
rimonium,

III. Legitimatione hac interveniente, filii *Huius esse-*
ante nati vel concepti omnino æquales red- *ctus.*
duntur ex legitimo coniugio postea natis.
c. 6. x. qui fil. sint legit.

IV. Fit 2.) legitimatio per rescriptum Prin- *2. per re-*
cipis, quando nimirum Princeps vel ipse vel *scriptum*
per Comites Palatinos, integros quasi nata- *Principis.*
les concedit.

V. Hæc legitimatio non solum tollit ma- *Ejus esse-*
culam illegitimæ nativitatis, sed etiam eius- *ctus.*

C 2

modi

certis conditionibus Sicut
est ut pars nocens se-
dem fortunarum ad
domicilium mutet, vel
saltem mulierem secu-
riariam luat, et nupti-
as absq. pompa celebret.
CARPZ. cit. def. 192. n. 11.

§. V. modo dicta esse nequit

Si enim maritus ad cau-
tionem de non offenden-
do se offerat, regulariter
ad hanc separationem
definiri nequit, modo
uxor illam cautionem
acceptare velit, nolens
liberi si enim non obtin-
dibus. Mevius in
Coment. ad Jus Tubec.
part 4. Tit. 8. artic. 7. n. 4.

modi legitimatis, nullis aliis liberis legitimis extantibus, idem ius tribuit, ac si a parentibus legitime essent progeniti. Sin vero legitimi liberi extent, isti legitimati regulariter non succedunt in hereditatem parentum; qua de re. *Lib. 2. tit. 30. aph. 8.* pluribus.

Add. *L. 1. T. 10. §. ult. I. de nupt.*

TIT. XI.

DE

ADOPTIONE.

APHOR. I.

*Tertia
caussa pa-
triae pot.
Adoptio.*

Ultima causa patriae potestatis est adoptio, quae est legitima alicuius in filium nepotemve assumptio: vel est actus legitimus, per quem filius fit, qui natura talis non est §. 4. & 8. *I. de adopt.*

*L. 1. ff. t. 7.
de adopt. &
emanc. &
al. mod.*

II. Dividitur in arrogationem & adoptionem in specie sic dictam, *l. 2. ff. d. adopt. §. 1. I. cod.*

*quib. potest
solv. ^{capite}
Fius divi-
sio. Arro-
gationis
descriptio.*

III. Arrogatio est, qua persona sui iuris, consentiens, causa cognita, Principis re-scripto interveniente, ab eo, qui potest habere filium in potestate, in filiumfam. assumitur. *d. l. 2. pr. l. 15. §. 2. d. t. §. 1. I. cod.* add. *GAIL. 2. O. 125.*

*Adoptionis
in specie
ita dictae
descriptio.*

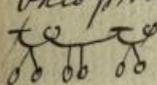
IV. Adoptio in specie sic dicta est, qua persona, in potestate patris naturalis vel adoptivi constituta, ^{non dissentiens} a patre, alteri habili, accedente autoritate Magistratus, in filium datur.

V.

ita in praxi rescribitur, vid. Boekmer in
diss. de legitimatione liberorum ex damnato
vita natorum.

Regulariter hoc est, nisi princeps legitima
verit cum clausula: non obstante (scil:
legitima prole) Gaius Lib. 2. Offens. 142
num: 8.

Si actus legitimus hoc est. Solenne negotium
Solenni modo ac ritu a lege introducto per-
agendum, fiebat enim olim per tres man-
cipationes (scilicet venditiones) et duas manumis-
siones in filiis, per unam mancipationem
in ceteris liberis. Leg. final. Cod. hoc tit.
addatur Gellius in noctibus Attic. Lib. 5.
Cap. 19.

Unio prolium

§. VI. Unio prolium est actus iudicialis, quo li-
beri diversi matrimonii ad effectum successi-
onis Parentum sibi exaequantur. Origo et fi-
nis unionis huius, ut aboleantur odia inter
noveras, utricas et privignos. Sequenda sunt
1) causae cognitio 2) consensus liberorum
uniendorum 3) Decretum Magistratus ad-
probatiuum; vid. Constitutio Moguntina,
ad quam provocant Struvius de unione pro-
lium et Berger in Oeconomia Juris pag.
142. et Gallius Lib. 2. Observat. 125.

Resertim! Vocabulum resertim exoritur,
gendum, cum pactum unionis factum
circa successione vim suam exferat,
non vero tribuat patriam potestatem,
et inde descendens jus usus fructus,
et non tribuat cognationem vel affinita-
tem. Struvs in tract. de success. ab intest.
disc. 8. Cap. 6. §. 24. et seq.

V. Hæc adoptio iuxta *l. pen. C. de adopt. di-*
 stinguatur in ^{*plenam*} perfectam, quæ perfectum fili-
 umfam, reddit, & per quam adoptatus venit *Huius sub-*
 in familiam & potestatem patris adoptivi; *diviso in*
 cuiusmodi est, quæ fit a persona ascendente *perfectam.*
 v. gr. ab avo materno; & imperfectam, qua ^{*in minus plenam*}
 adoptivus non est in familia & potestate pa- *& imper-*
 tris adoptivi, sed tantum affectione paterna *fectam.*
 ut filius habetur ac in domo eius educatur
 aliturque, & porro ei ab intestato succedit;
 cuiusmodi est, quæ fit ab extraneo, *d. l. pen.*
 item quæ secundum *l. 5. C. eod.* fit a foemina.

VI. Similis adoptioni est hodie, in non-
 nullis locis, unio prolium, *die Einkind-*
schafft, quæ est actus, quo causa cognita, Ma- *Similis ad-*
 gistratus autoritate, & eorum, quorum inter- *optioni est*
 est, consensu accedente, pater vel mater, ad *unio pro-*
 secundas nuptias transiens, cum coniuge no- *lium.*
 vo paciscitur, de liberis suis, ex priori matri-
 monio procreatis, vel etiam cum iis, quos
 forte itidem ex priori matrimonio alter con-
 iux suscepit, uniendis ita, vt, præsertim quo
 ad successionem, omnes æque, ac si ex se vtro-
 que geniti essent, censeantur. vid. IACOB. RI-
 CKIUS *tr. de un. prol.* HAHN. *dissert. de iur. rer.*
concl. 73. Add. *L. 1. T. 11. l. de adoptio-*
nibus.

TIT. XII.

QVIBUS MODIS PATRIA POTESTAS SOLVITVR.

APHOR. I.

Patria potestas solvitur 1.) morte patris avive paterni, ita tamen ut, si avus paternus haftenus & filium, & nepotes ex eo natos, in patria potestate habuerit, post mortem illius avi, nepotes veniant in potestatem sui patris. pr. I. quibus mod. patr. pot. solv.

Patria potestas solvitur 1. morte.

2. maxima & media capitis deminutione.

II. Solvitur 2.) patria potestas maxima & media capitis deminutione patris vel filii, h. e. si pater vel filius in servitutem redigatur, vel jus civitatis amittat. vid. tit 14. inf. b.

3. dignitate quadam.

III. Solvitur 3.) patria potestas singulari dignitate filii. vid. l. f. C. de Decur. Nov. 81. c. 1. Non tamen liberat a patria potestate dignitas Clericalis aut Doctoralis, CARPZOV. p. 1. const. 10. d. 4.

4. emancipatione.

IV Denique 4) emancipatione §. 6. I. quib. mod. patr. pot. solv. vel etiam adoptione, ab avo paterno facta d. l. pen. C. d. adopt.

V. Moribus hodiernis loco emancipationis est, quando liberi maiorenes propriam, a paterna familia separatam instituunt oeconomiam. vid. Constit. Elect. part. 2. c. 10. ibique CARPZOV. Add. L. I. T. 12. I. quib. mod. patr. pot. solv.

moribus hodiernis propria instituta oeconomia.

TIT.

morte patris secundum requit. Jura persona coherencia cum persona espirant

maiorenes! Extra Saggi, am hoc non requiritur Strijer in Usu mod. §. tit. de adoptionib. §. 9.

oeconomiam! Ita in filiis, in filiabus vero sufficit

solum matrimonium etiamsi manent in convictu patris.

Carpz. in tract. de juribus foeminarum singularibus. Decade. I. c. 17. z. n. 6.

e.g. in Ainst. man... Cassus an p... Carpz. in tract. de juribus foeminarum singularibus. Decade. I. c. 17. z. n. 6.

J. III. dignitate filii Emancipatio ipso iure con-
tingit. 1) Dignitate Patriciatu, quod intelligunt
de Consilia eius Principum, ut non Sam. r. 1. 1. 1.,
Landt. Hauptk. 22 Tempore enim Constantini M.
Consiliarum Princ. audiebant Patres atq. hac rat.
correctum est ius antiquum, ubi ne summa qui-
dem dignitas liberat à patria potestate, quod
hodie extendit ad alios in officio illustri consti-
tutos, 2) Dignitas Episcopalis. s. Superintendentis
3) Magisterium, Obrv. Officier. Charge; vid.
Both. Sed Episcopi s. de Episcop. & Cleric.
quod hodie praestat usum in except. Acti Ma.
cedoniani, de quo infra.

J. V. Tacita Germanorum emancipat. contingit
1) per separatam coronam, tam respectu filii quam
filiae, ut in Do. Dofn filii non sumum Patres placet;
vid. Landt. Lib. 1. Cap. 1. quod cum effectu intelligen-
dum est. Ergo, haec non pertinet Dofn, in aut
Trifon ad Universitatem filii Dofn 2) per
matrimon. filiae, non filii. Filia enim transit
in potestatem mariti. Quamvis ergo maneat
in domo patris cum marito; nihilominus per ma-
trimon. desinit patria potest. ipso iure. Potest.
enim maritales tollit potest. patr. ex nat. colligunt;
3) Superaddunt Da. contractum filii cum Patre;
sed non satis secura est haec da.. Ergo in praxi
praemittit emancip. expressa ^{quando} cum Patre cum filio con-
trahere intendit; vid. Barth. ex Thonaf. de emancip. Germ.

f. quo fit in pu-
dico

I. I. Ius Civitatis Roman. consistit in iure Testa-
 mentorum, connubiorum et contractuum, à qua-
 bus excludebantur omnes peregrini, quod sane erat
 durissimum; unde venit distinctio in ius ciu-
 tatis, ius Latii et ius provinciale; vid. Hei-
 necq. in Append. ad Lib. 1. L. 1. et Span-
 heim in tr. de orbe Romano. Hodie vero pere-
 grinis iura general. Testamentorum, Contra-
 ctuum, Matrimoniorum concedim. Speciale
 vero ius Civitatis quod consistit in iure Con-
 merciorum, suffragiorum et honorum, non
 communicat nisi cum civibus; vid. Schiller
 ad J. h. t.

I. II. Nobilitas est complexus iurium eminenti-
 orum propter merita maiorum ad descendentes
 propagata; vid. Matthei in tr. de Nobilitate
 Nobiles sunt I) ex utroque Parente tales, qui gaud-
 dent praerogativa in canonicatibus, in In-
 f. S. Bistoni, ubi requiruntur pro re nata 8,
 16, 32. Aliter 2) in Suffragiis Comitiarum pro-
 vinciar. aut Intra. Congru 3) in Domis-
 sione ad Turneamenta, Lib. II. Eiusmodi
 vid. Koehler (Göttingens.) Eiusmodi. L. 1. S. 1. S. 2.
 Marx et Kramer in tr. non de Anz. de Alphan
 II) Nobiles ex patre tales vere sunt nobiles, non ta-
 men gaudent effectibus modo designatis. III) Ex ma-
 tre tales non sunt nobiles in Germ. quod contra
 Inum de Sudewig in dis. non hinc. C. 1. de demon-
 strat Gundling in dis. an venter nobilitet?

D. III. Fruuntur et
 a Principe, profer-
 tim succedente
 sunt confirmanda.

TIT. XIII.

DE

TERTIA DIVISIONE
PERSONARUM.

APHOR. I.

Tertio ratione status dividuntur personæ in cives & peregrinos. *arg. l. ult. verb. tria enim sunt. ff. de cap. min.* Cives dicuntur, qui fruuntur jure civitatis, *die das Bürger-Recht haben*, vid. *tot. tit. D. ad municip. pal.* Peregrini dicuntur, qui non sunt participes eiusmodi juris civitatis.

III. Ratione status dividuntur personæ in cives & peregrinos.

L. 50. ff. t. 1. Ad municip. & de incol.

II. Cives in republ. vel dignitate singulari fulgent, ut Nobiles, Doctores, vid. *t. t. C. de dignitat.* NOLDEN. *de stat. nobil.* & quidem nobilitas hodie a patre nobili in liberos propagatur: etiamsi mater sit ignobilis. *arg. l. 13. C. d. dignit.* CARPZ. 3. *const. 37. def. 1.* vel sunt plebei, Add. RENNEM. *Jurispr. R. mano. Germ. membr. 1. D. 7.*

Civium alii sunt nobiles, alii ignobiles.

III. Præterea inter cives quidam specialia ineunt collegia, quæ suis peculiaribus juribus & statutis fruuntur. Vid. *tit. ff. de colleg. & corp.*

Alii sunt in collegio Lib. 47. ff. t. 22. de colleg. & corp.

IV. Notandum etiam hic, quod, ob certas causas, cives quidam infamia notentur. Est vero infamia privatio bonæ existimationis & inde dependentium jurium, ob violatam, turpibus factis, vitæ morumque honestatem, inducta. *l. 17. C. ex quibus caus. infam. irrog. l. 3. pr. ff. de testib. l. pen. §. 1. & seqq. de extraord. cognit.*

Quidam sunt infames. L. 3. ff. t. 3. de his qui not. infam.

C 4

V.

ex q[ui]bus quis pro prodigo decla-
ratus
in crax. In sin in vindicta d[omi]ni
m[er]it[us]

Infamia
vel est fa-
cti.

V. Dividitur infamia in infamiam facti & infamiam iuris. Infamia facti est, quæ ex turpi facto, iure tamen non specialiter notato, nata, existimationem alicuius, apud bonos & graves viros, onerat, l. 13. C. d. t. l. 20. ff. de his qui not. inf. add. l. un. C. de inf. lib. X.

vel iuris.

VI. Infamia iuris est, quæ ex turpi aliquo facto orta, autoritate iuris, id factum specialiter notantis, irrogatur. d. l. 20. ff. de his qui. it. l. 8. § l. 20. C. eod. tit.

§ VII in causis famosis
hoc est tam in delictis
publicis quam privatis,
excepto damno in iuria
dato, item in contracti-
bus infamantibus, nempe
fidei iuramento administratione,
deposito, societate, mandato
modo quis 1) actione directas
2) suo nomine condemna-
tus et 3) doli in senten-
tia expresse facta mentio
vid. § 2. Inst. de penis
tenere litigantium § 7.
de publicis iudiciis.

que irro-
gatur aut
immediate
a iure, aut
per senten-
tiam.

VII. Irrogatur autem vel immediate a iure, cum tale quid notorie commissum est, quod, nulla iudicis sententia expectata, leges infamia notant. vid. l. 1. d. his qui not. infam. § l. 5. eod. vel mediate, per sententiam condemnatoriam, in causis famosis, quæ enarrantur in l. 1. vers. Qui in iudicio, § seqq. de his qui notant. infam.

Affinis in-
famiæ est
levis notæ
macula.

VIII. Affinis infamiæ est levis notæ macula l. 27. C. d. inoff test. Illa vero macula oritur vel ex sordido vitæ genere, quod quis exercet, vt in licitoribus & carnificibus. vid. MARQUARD FREHER. tr. de infam. lib. 3. c. 24. vel ex illegitima nativitate, vt in spuris l. 12. C. d. natur. lib.

Quinam
sunt infa-
mes.

IX. Non vero inter infames, aut levi macula notatos, recensendi sunt molitorum, textorum chirurgorum, balneatorum, opilionum liberi, Policey-Ordn A 1577. tit 38. §. 1. imo nec licitorum filii. CARPZOV part. 2. dec. 112. Item iis non annumeratur ducens imprægnatam

Fubicinum, buccinatorum,
publicanorum
licitorum filii si sordidam
vita genus patris deserant

J. VII. Lex quandoq; imponit infamiam ipso iure,
sine interveniente sententia declaratoria, v.g.
si quis celebraverit bina sponsalia, si quis
deprehensus sit in adulterio, si transactio
iurata temere sit rescissa L. 41 Cod. de trans-
actionib; Quandoq; vero op; est sententia de-
claratoria, si propter dolum malum aliquis
condemnatur in actione pro socio, mandati,
depositi et tutelae, unde adiciantur verba expres-
sa in sententia condemnatoria: *Divorsif. L. 1. §. 1.*
mit. Insultus (palverfation) v. s. fundit, so ist
ru Insultus für unrichtig zu halten. Sati-
lis laelex est reservatio famae, si fiat petitis
ante sententiam condemnatoriam, prout fert
praxis Collegiorum Juridic. quamvis non satis recte.

J. VIII. Levis notae macula est gravata opinio,
quae non oritur ex delicto sed ex imputatione,
in quo differt ab infamia, quae semper praesup-
ponit delictum; vid. Heineccius in dif. de
levis notae macula: 1) Propter sordidam vitae
genas, quo pertinent carifices, lictores, *Spontingfuiden,*
purgatores latrinarum 2) Propter illegitimam
nativitatem; spurii, 3) Propter reprobam
religionem; Judaei. Conveniunt in plenisq; ef-
fectib; cum infamib; quod scilicet excludantur
a dignitatibus, testimoniis dicendis, et quod
in testamento fratrum non possint heredes institui,
quos quidem effectus impugnavit illustris Heineccius
et Boehmer sed hactenus communis opinio servat in praxi

S. 18. qui torturam sustinuit. Notabilis est L.
22. allegata, ubi Uetus dicit: totus fustium
non inflammat, sed causa. Haec est generalis res.
quae inuenitur in omnibus causis, ubi ex imputati-
one falsa vel ex facto aliorum adfingatur
iniquitas s. macula. Ergo non iniquitas est, 1)
qui ducit impraegnatam ab alio Cap. 20 X. de
sponsal. 2) qui torturam vel fustigationem
innocenter sustinuit, quod tamen saepius tur-
bas excitat inter opifices; 3) qui occasione
iudicii criminatis factum indifferens admit-
tit: Wann einon den grobverurtheilten Gwilt-
thob vüßfobal, dem selb. Meist. Gult. sand
Christ, quod ex praedudicio vulgi operatur
maculam, deditur vero fundamento iuris.

Minuere significat mutare; unde Terentius:
minuere consilium, i. e. mutare consilium

S. 19. DD. Practici plerumque relegationem per-
petuam cum fustigatione aequiparant media
capitis deminationi, qua quis amittit iura
ciuitatis in totum, quod concedimus quoad
iura personarum relegati vel fustigati concer-
nentia, v. g. amittit iura commerciorum, ho-
norum et suffragiorum relegatus, non vero
quoad bona, praesertim immobilia, quae non
amittit fustigatus, sed per alios admini-
strare potest, nisi quod alicubi consuetudine

tam ab alio. CARPZ. p. 2. C. 6. d. 14. Item qui
torturam sustinuit. vid, l. 22. de his qui not.
inf. l. 14. C. eod. FREHER. d. 17. c. 15. n. 10.

X. Aboletur infamia ^{in iuris} per restitutionem in
integrum, cum Princeps famam restituit, vid.
l. 7. C. de sentent. pass. & restit.

Aboletur
infamia
per restitui-
tionem.
Lib. 48. ff.
t. 23. de
sent. pass.
& rest.

TIT. XIV.

DE

CAPITIS DEMINVTIONE.

APHOR. I.

Ex iure personarum hactenus explicato L. 4. ff. t.
apparet, quod illud in tribus consistat: in li- 5. de capit.
bertate, civitate & familia. Hinc etiam tri- minut,
plex est capitis, sc. civilis sive status, deminutio: maxima nim. media & minima l. ult.
ff. d. cap. min. tot. tit. I. eod.

II. Capitis deminutio in genere est status Capitis de-
mutatio in deterius, l. 1. iunct. l. 3. in f. & minutio de-
ult. d. cap. min vel est amissio iurium, a certa finitur.

III. Maxima capitis deminutio est, per Maxime
quam quis, amissa libertate, fit servus. capitis de-

IV. Media est, qua, retenta quidem liber- minutio.
tate, quis amittit iura civitatis. Hæc olim Media.
apud Romanos obtingebat per interdictionem aquæ & ignis l. 5. pr. de cap. min. postea
per deportationem §. 1. l. eod. Hodie per
bannum imperii, irrogatum ab Imperatore Romano vel Camera Imperiali, propter flagitium patratum vel contumaciam commis-

C 5

lam

Ambr: Lib 3 Titul 28. § 41

contumaciam Si scilicet
quis a Camera citatus contumax sit in non comparendo
quod tamen hodie non amplius obtinet, sed in causa
principalis proceditur.
Blunius in processu camera-
Tit: 29 § 202. iuncto Tit: 66. § 53.

fam. Item mediam capitis deminutionem incurrunt nostris moribus, quoad particulares ditiones, qui propter delictum sunt virgis caesi & certa quadam ditione cum infamia relegati, vel in opus publicum aut, in locis maritimis, ad remos condemnati.

Minima.

V. Minima denique capitis deminutio est, per quam quis, salvo libertatis & civitatis jure, familiam amittit: quæ hodie non habet usum, cum familia mutatio non inducat amissionem jurium, uti olim apud Romanos, Sic, etiam ipso iure Novellarum, emancipatio, qua quis a patris familia excludebatur, non amplius arcet a successione, uti suo loco dicitur.

TIT. XV.

DE

ACTIONIBUS PRÆJUDICIALIBUS IN SPECIE ITA DICTIS.

APHOR. I.

Actionis definitio.

Ut quis jus sibi competens possit persequi, actionibus opus est. Est & enim actio jus (i. e. *facultas iure competens*, l. 1. de eo quod cert. loc.) persequendi in judicio, quod sibi debetur (h. e. *sive ratione personæ, sive rei sue competat*, §. 5. I. de exc. l. 10. l. 11. 12. 173. §. 8. de V. S. l. 129. d. R. I.) pr. I. de action.

Actiones aut in rem

II. Omnium autem actionum summa divisio in duo genera deducitur aut enim in rem sunt,

facult. jure. comp. / Imo eo, hinc remedium juris, quo id quod nobis debetur persequimur. Tim. Faber ad Instil. disp. 27. Res l. cit. B.

rei / hinc pro: ubi rem meam invenio ibi eam vindico. B. auctoritate judicis

receptum sit, quod intra certum
tempus hujusmodi personis
imponatur necessitas bona ven-
dendi. Vid: Bestel in diff.
de captis deminutione

x Tollit tamen jus suicitatis

D. V. arret a successionel Interim cum adhuc
hodie liberi emancipati a suis in
eo differant quod hi ipso jure pa-
tris heredes sunt; illi vero demum
per aditionem fiant et hereditatem
paternam nondum aditam non nisi
ad solos descendentes transmittant,
hinc emancipatio eatenus adhuc
hodie pro captis deminutione re-
putanda quatenus emancipati
illud jus familiae amittunt quod
non ipso jure hereditatem patri-
nam acquirant. Strijck in Usu Mod.
ff h: Tit: § 3. add: Strauch in diff:
Justinian. diff 4. § 29.

D. II in rem actiones in rem oriuntur
ex jure in re, et tendunt ad juris nostri, (i: dominii)
declarationem

I. III. et IV. Actiones praeiudiciales de statu
ante causam principalem sunt expediendae
et quidem vel per modum actionis sine principa-
liter, vel per modum exceptionis sine incidente
in causa principali; v.g. in hereditatibus, quan-
do opponitur except. deficientis legitimæ hono-
ris ad causam? Ob h. aut. Hofn. 10. Quoniam ve-
ro in his actionibus plerumq. coniungitur
petitum reale; inde venit, ut vulgo realibus
accenseant actionibus. Recte vero est ex-
mutatio actionis praeiudicialis cum reali
atq. ita petitur: H. Dittel zu Johann
D. 10. nov. des Comprom. 17. Hofn. zu
Galtun, u. ign. d. 10. Hofn. 10. Hofn. zu
alimento, uia aut. aut. dem. Tord. fall
D. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10.
possessione filiationis super addit: per nar.
datum D. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10.
pore, uia Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10.
menta v. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10. Hofn. 10.
usu action. disp. 1 et 2. et de action. rei persequ.

funt, aut in personam §. 1. I. de action, l. 25. ff. de O. & A. In quibusdam autem actionibus hæc duo summa genera actionum purarum seu simplicium miscentur: quædam enim actiones mixtam causam obtinere videntur, tam in rem, quam in personam §. 20. I. de action.

III. De speciebus actionum in rem; & in personam; & mixtarum, suis locis dicetur, Hic solum notandum est, quod præjudiciales actiones quodammodo accenseantur actionibus in rem, quia iis servum, filiumfam, civem qs., vindicamus §. 13. I. de action, add. l. 1. §. 2. ff. de R. V. Distinctius vero rem considerando, non sunt veræ species actionis in rem, sed peculiare genus actionum, ex iure scil. personarum seu statu hominum orientium, constituunt.

IV. Sunt igitur actiones præjudiciales in specie ita dictæ, quibus agitur de statu seu conditione hominum civili, & quibus quis contra alterum conditionem civilem seu statum asserit. l. 9. C. de liberal. caus, l. 3. pr. l. 32. ff. eod. §. 13. I. de action.

V. Est itaque 1) ratione libertatis, actio inter dominum & servum, qua nim. vel dominus contra servum agit, quod præstanda non præstet, vel etiam istum ab alio vindicat; vel liber homo agit contra aliquem, qui ipsum in servitutem vult asserere. d. §. 13. I. d. t. l. 7. §. 12. de liberali causa. l. 10. ff. de liberal. caus. Similis fuit actio inter

sunt, aut in personam, aut mixtæ.

actiones præjudiciales sunt peculiare genus.

Harum de finitio.

Isiusmodi actio datur 1. ratione libertatis.

L. 40. ff. t. 12. de liberali causa.

in personam actiones personales sunt, quæ oriuntur ex jure ad rem et dantur contra illum qui nobis obligatus est ad aliquid dandum vel faciendum

§. 11 mixtam causam Quærum actionum mixtarum quatuor sunt, 1) actio finium regundorum, 2) actio familia heriscundo, 3) actio communi dividundo, 4) hereditatis petitio.

Et hodie u- inter patronum & libertum *tot. tit. ff. si in-*
 tilis ratione *genus esse dic. l. 14. § l. 18. de probat.* Sic
 operarum. & hodie utilis actio est inter dominum & co-
 L. 40. ff. r. lonos adscriptitios, ut & alios rusticos, ratio-
 14. si ingen. ne operarum & servitiorum rusticorum. Vid.
 esse dic, HERMANN, STAMM. *tr. de servit. person. L. 3.*
cap. 20.

2) *ratione* VI. 2) *ratione civitatis* est actio inter
civitatis, Magistratum & subditos de iuribus, Magistra-
 L. 50. ff. r. 1. tum & subditos concernentibus *l. 37. pr. ad*
 ad municip. *municip,*
 & de inc.

3) *ratione* VII. 3.) *ratione familiae*, & quidem vel
familiae, saltim respectu relationis inter parentes & li-
 beros, ut nim. filius debito modo se erga pa-
 rentes gerat, & vicissim parentes liberos ag-
 noscant & alant. *l. 5. pr. § tot. tit. ff. de*
agnosc. vel al. lib. vel ratione familiae in ge-
nere? sic datur utilis actio, ut quis agnosca-
 tur pro agnato. Refertur quoque huc potest
 actio inter maritum & uxorem: de qua di-
 ctum *tit. 7. apb. ult.*

Quid circa VIII. Circa agnitionem filii saepe contro-
agnitionem versia occurrit; & quidem si quis cum qua-
filii obtine- dam, aliquo saltim tempore rem habuisse,
at. inficiari non possit, in assignando patre, isti
 mulieri juratae fides habetur, cum alias filia-
 tionis probatio quoad patrem directo fieri
 nequeat, *l. 83. ff. de condit. § demonstr. Dd. ad*
l. 6. de his qui sui vel. al iur. GAIL 2. O. 97. n.
 II. MASCARD. *de probat. vol. 2, concl. 788.*

§ VIII. Agnitio liberorum vel in matrimonio
vel extra illud fieri debet. In matrimonio nati
censentur legitimi, quamvis mater contra-
rium asserat. Propria enim ^{in projudicium legit.} furtivitate
nem confitenti non creditur. § 19. de proba-
tionibus. Haec dicit praesumptio iuris et
de iure sine violenta, neq. inuat exceptio adul-
terii. Extra matrimonium nati censentur
liberi nostri, si concubitus cum femina ne-
gari non possit. Super qua circumstantia

deferri solet iuramentum scilicet. Log. Dr. D. G. in,
Grüngeb. Blage, aut si iuraverit femina, reg
grauatur usque ad purgatorium. Statim ac vero
concupitus est adfirmatus, per decretum in-
terimisticum. Eo imponitur necessitas alimen-
ta praestandi, saluis tamen exceptionibus 1) tem-
poris non conuenientis, daß die Zeit nicht in-
trafft; 2) pluriam constupratorum, siue for-
nicationis. His enim exceptionibus probatis,
meretricis instar consideratur impraegna-
ta et resoluitur decretum de alimentis prae-
standis; vid. Aoyx in dif. de decreto inter-
misticis.

Daß man sich zu lange Leute zu Vor-
mündpfaßten zwinget, est ratio, vñ in
der Institution. Daß der Magistral solte
vñ sich besorgen solle. Da nun der magistra-
tus vñ möge über so viele Pupillen Tutor

n. 25. & seqq. Fœminæ vero intentio in præsumptione est fundata, quæ onus probandi in adversarium reiicit. Quod usque adeo procedit, ut is, qui confitetur, se eam cognovisse, dicit autem de alio tempore & probare vult, alios plures cum eadem rem habuisse, interim & pendente lite ad alimenta teneatur: uti decisum refert CHRISTINÆVS ad *Constit. Mechlin. tit. 18. art. 4. n. 7.* donec legitime id, quod dicit, probaverit. Attamen mulieri, ad quam, licet forte non publice aut palam, sed in occulto, facilis fuit accessus, non statim fides habenda, cum præsumtio sit contra eam: CHRISTIN. *d. l. n. 6.* vid. SAND. *l. I. tit. 10. def. 2.* Cæterum & nati ex talibus mulieribus sunt vulgo quæriti, qui patrem certum non habent. *l. 23. d. stat. hom.* Quomodo porro filiatio probetur, vid. MASCARD. *de probat. vol. 2. concl. 786 & seqq.* FVLVIVS PACIAN. *de prob. Lib. 2. c. 6.* GAIL. *d. O. 97.*

TIT. XVI.

DE

TUTELIS IN GENERE.

APHOR. I.

Denique ex his personis, quæ in potestate non sunt, quædam vel in tutela sunt, vel in curatione, quædam neutro iure tenentur. Videmus ergo de his, quæ in tutela vel cura sunt; ita enim intelligemus cæteras personas, quæ neutro iure tenentur *pr. I. de tutel.*

*Personæ
sui iuris
sunt vel
in tutela
vel cura.*

II, Est

*Tutelæ de-
scriptio.*L. 26. t. 1.
de tutelis.*Tutores
sunt vel te-
stamenta-
rii, vel le-
gitimi, vel
dativi.
Hodie qui-
libet con-
firmandi
sunt.**Magistra-
tuum cura
circa tuto-
res.*

II, Est autem tutela vis ac potestas in ca-
pite libero, ad tuendum eum, qui per atatem
se defendere nequit, jure civili data ac per-
missa §. 1. *I. d. t. l. 1. pr. ff. eod.* Et tutores
sunt, qui eam vim atque potestatem habent,
§. 1. *eod.*

III. Constituuntur tutores vel testamen-
to aliaque ultima voluntate, vel per legem,
ob cognationem, vel per Magistratum.

IV, Hodie cujuslibet generis tutores, sive
testamentarii sive legitimi sint, necesse est a
Magistratu confirmantur. *Pol. Ordn. de
anno 1577. tit. 32.*

V. Sollicitus igitur esse debet Megistratus
ut 1.) sine mora eiusmodi constitutio fiat
2.) ut personæ idoneæ confirmantur.

TIT. XVII.

DE

TESTAMENTARIA TUTELA.

APHOR. I.

*Testamen-
taria tute-
la vel est
absoluta.
vel confir-
mata.*L. 26. ff. t.
2. de testa-
ment, tut.

Testamentaria tutela iure Rom. dividitur
in simplicem & absolutam seu per se subsi-
stentem: & in confirmatam, ob defectum ali-
quem l. 1. §. 1. *Et tot. tit. ff. de confirm. tut.*

II. Tutela testamentaria (*scil. simplex &
primario ita dicta*) est, qua pater liberis suis
impuberibus, proxime in potestate constitu-
tis, testamento tutorem dat, §. 3. *de I. tutel.*

III. Per

sohn des Mann, so müßten andrer n. z. w. y.
p. 112. d. r. u. r. l. s. u. w. d. n. ; n. d. r. n. n. a. y.
Common Sohn soltes erwidern zu grüßten
Tutela est hodie potestas delegata a Magi.
strata, sive facultas publica personam pu.
pili dirigendi eiusq. bona administrandi.
Hodie non solum datur testamentaria, legiti.
ma et dativa tutela, sed etiam superue.
dit quarta species pactitia, quando quis vi.
vixte adhuc patre promittit, se fore tutorem
L. 14 §. 2. f. de excusatione tutorum. Quales
quidem tutores v. maiorem gradum diligen.
tiae praestant quam reliqui, quoniam spon.
te se obtulerunt; 2) nulla exceptione excu.
sationis inuacatur; 3) sequitur confir.
matio magistratus; vid. Glassey in Diss. Epi.
p. 101. d. r. u. r. l. s. u. w. d. n. ; so r. u. b. z. u. s. e.
yon + subst. et Eras de Rudewig in Opus.
lib. 14. p. 1084. et Aug. Leyser de tutela
pactitia.

Tutoris datio est pars testamenti in quo prin-
cipalis et aequiparatur legatis et fidei-
commissis in testamento relicto. Sicut
etiam legata et fidei commissa manent
valida, quamvis testamentum quoad here-
dis institutionem impugnetur; ita quoque
tutoris constitutio subsistit, quamvis
corruat testamentum Nov. 115. Cap. 2.

IV. Sustinetur matris voluntas, quoad
tutores liberos constitutos, si praeter legi-
timam liberos instituerit heredes L. 4.
Cod. h. t. Si vero non nisi legitimam re-
liquerit, Magistratus a voluntate ma-
tris recedere potest L. 4. ff. h. t.

III. Permissum igitur est patrifam. vi pa-
 tria potestatis, tutores dare, *d. §. 3. l. 1. pr.*
l. 20. §. 1. de testam. tut. Et datur ita tutor
 isti impuberi, qui proxime est in potestate
 dantis *d. §. 3.* Cæterum si quis in testamento
 in genere liberis dederit, etiam nepotibus
 dati censentur: Secus est si filiis dederit, tunc
 nepotes non comprehenduntur. *§. ult. l. qui*
test. tut. dar. Constituitur hic tutor, & qui
 dem habilis persona, *pr. . l. §. 2. d. t. vel te*
 stamento, vel codicillis, testamento confir-
 matis *l. 3. pr. ff. de testam. tutel.*

Testamen-
 taria pri-
 maria ita
 dicta de-
 scriptio,
 Tutor te-
 stamento
 datur a pa-
 tres. filiis
 suis impu-
 beribus.
 Valerius

IV. Patet ex dictis, quod defectus, ob quem
 confirmatione opus, uti *apb. l. dictum*, tri-
 pliciter possit contingere; 1.) si pater quidem
 dederit tutorem sed filio, legitimo quidem,
 non vero amplius in potestate constituto *l. 1. §. 3. de con-*
firm. tut. vel etiam naturali fi-
 lio *l. 7. pr. de confirm. tutor. l. ult. C. eod.*

Si quid de-
 ficiat, con-
 firmatione
 opus est.
 L. 26. ff. r.
 vel cur.

V. Porro 2.) si mater liberis, aut etiam
 extraneus testamento impuberibus relinquat
 tutores. *l. 1. §. 1. l. 2. de confirm. tut. l. 4. de*
testam. tut.

VI. Denique 3.) si pater quidem filiosam,
 sed non iusto testamento, dederit tutores, *l.*
3. de confirm. tut. l. 2. C. eod.

VII. Hodie non magna, inter testamenta
 riam absolutam & hanc confirmatam, interce-
 dit differentia, cum, uti dictum est *tit. præ-*
ced. etiam testamentarius tutor, perfecte &
 sine defectu datus, confirmandus sit per decre-
 tum

Hodie inter
 hanc & ab-
 solutam tu-
 relam haut
 magna est
 differentia.

tum a Magistratu, & hic in personæ habilitatem inquirere debeat.

TIT. XVIII.

DE

LEGITIMA TUTELA.

APHOR. I.

Vi patriæ potestatis, pater avusve paternus superstes, administrant bona materna liberorum.

Lib. 26. ff. t. 4. de legit. tutor.

Pater vel avus paternus, vi patriæ potestatis, matre, filio impubere relicto, mortua, & tutore testamento non constituto, potest filii bona materna administrare, qui a solennibus inventarii confectione immunis quidem est, incumbit tamen ipsi, descriptionem aliquam, adhibitis forte proximis consanguineis liberorum, conficere, ac ut omnem evitet suspicionem, istam apud Magistratum deponere; neque hanc administrationem amittit, etiamsi ad secundas transeat nuptias, modo, uti supra monitum, certam conventionem cum liberis prioris matrimonii iniverit, ad quem actum curatores, præsertim ex proximis consanguineis, constituuntur.

Præstita aliquando cautione.

II. Cæterum, patre bona liberorum non recte administrante, nec debita alimenta ipsis suppeditante, consanguinei, vel etiam Magistratus, curare debent, ut cautionem præstet pater de bonis non dissipandis & alimentis suppeditandis.

Hac non sufficiente, vel mortuo patre legitime tutelæ est locus.

III. Si vero magnum periculum dissipationis subsit, & cautio non videatur sufficere, vel pater avusve etiam fuerit mortuus, legitimis tutoribus, de quibus iam dicetur, administratio competit,

IV. Tu-

I. I. II. III. Pater vi patriae potestatis liberatur
1) a confectione inventarii 2) a rationum
redditione propter usufructum ex bonis
liberorum ipsi competentem, 3) a cautio-
nis praestatione. Cautioem vero praestat
propter lapsum bonorum et quandoq; si metus
dilapidationis adest, se parati constituunt
curatores, qui obligantur tamen ad rati-
ones patri reddendas propter usufructum
patri competentem.

Der Sohn adelichen u. Größlichen Personen
verpflichtet uol, der Mutter = Vatersor die
Vormündschaft annehmen darf: Alsdann
gilt aber nachmals keine Exception ex
Cto Velleiani. Sie müssen aber auch mit
sein sein. So bald sie wieder freigeblieben,
so gilt es fällt die Vormündschaft weg.

§. 17. Jure Saxonico agnatio vincit cognatio.
nem, d. h. der Mütter u. Väter vor den
Mäggen: unde patrui praefertur avia.
cuius et inter plures agnatos quoad admi-
nistrationem praefertendus est senior
ne inter plures despergatur administra-
tio et difficilem habeat exitum; vid. Schroe-
er in tr. de tut. Part. 1. Quaest. XI. n. 8.

IV. Tutela legitima est, quæ proximis ^{Huius de-}
pupilli successoribus defertur. l. 1. de legit. scriptio.
tutor.

V Jure Novell. præfertur cognatis mater, ^{Ad quam}
si velit tutelam suscipere, vel ista nolente aut ^{admittitur}
non extante, avia, sive paterna sive materna, ^{1. mater}
modo in iudicio secundis nuptiis renunciant ^{vel avia,}
& Scto Velleiano. Nov. 94. c. 2. Nov.
118. c. 5. auth. matri & avia C. qu. mul.
tutel. off. fung. Avo vero paterno vel ma-
terno non præfertur mater vel etiam avia.
arg. d. c. 5. CARPZ. p. 2. C. 11. d. 13. Quod
si concurrant paterna & materna avia, utra-
que simul admittitur. CARPZ. p. 2. decis. 122.
n. 22. & 23. Si contra renunciationem tutrix
ad secunda vota transierit, a tutela removen-
da est. dict. text. Sed quid si mater sit mi-
norennis? an adhuc, ut legitima tutrix, præ-
ferenda erit aliis? Neg. CARPZ. 2. decis. 122.
n. 8. In feudalibus autem mater & avia non
sunt tutrices, vid. CARPZ. p. 2. c. 11. def. 11.
n. 14. & 17.

VI. Porro tutela legitima, secundum ius ^{2. proximi}
Novell. mortuo patre impuberis, æque agna- ^{cognati.}
tis & cognatis, eo gradu & ordine, quo suc-
ceditur in hereditate, defertur. Nov. 118. c.
4. auth. sicut C. d. legit. tut. Si plures eius-
dem gradus fuerint, omnes vocantur. l. 9. ff.
de legit. tut. Iure vero Saxon. seniori inter
agnatos defertur tutela Land - R. Lib. 1.
art. 23. CARPZ. d. p. 2. c. 11, d. 11. num. 3.

D

Quod,

Quodsi forte proximior mortuus fuerit, sequens gradu succedit in tutela l. 3. §. pen. ff. de legit. tutor.

Add. Lib. 1. T. 15, I. de legit. agn. tutel. & seqq.

TIT. XIX.

DE

TUTELA DATIVA.

APHOR. I.

Si nec ex testamento, nec lege, tutor est,

Subsidiaria est tutela dativa. datur a Magistratu. pr. I. de Attil. tut.

Ejus descriptio. II. Est igitur tutela dativa, quam Magistratus constituit. l. 6. §. 2. de tutel. tot. tit. de tutor. & cur. dat.

Lib. 26. ff. t. 5. de tut. & cur. dat. ab his, qui jus dand. hab. & qui & in quib. caul. spec. dar. pos. Datur a Magistratu tutor. III. Apud Romanos quidem jus dandi tutores & curatores, non culibet Magistratu, sed ei soli competebat, cui lege, vel SCto, vel principis constitutione, nominatim hoc tributum. d. l. §. 2. de tutel. hodie vero Magistratus, vi jurisdictionis, tutores curatoresve constituunt. d. Ord. Pol. de anno 1577. tit. 32. & in omni tutore, uti jam supra monitum; ut possit tutelam administrare, decretum Magistratus requiritur. d. tit. 32. GAL. 2. O. 107.

Illius jurisdictioni subiectus. IV. Dari a Magistratu possunt, qui ejus jurisdictioni sunt subiecti. l. 5. C. qui dat. tat. l. 1. in f. l. 3. l. 34. ff. d. tut. vel curat. dat. FRANZK. Lib. 1. Resol. 17. n. 61. & seqq.

Hodie a Magistratu pupilli datur. V. Sed quid si pupillus minorve & tutor curatorve, qui petitur, diversos agnoscant judices: tunc si generaliter tutor curatorve con-

con-

Tutor est vel generalis, qui administrat omnia
pupilli bona etiam alibi sita; atq; hic consti-
tuendus est in foro pupilli s. in foro gerendae
administrationis, quamvis pro se habeat fo.

ram privilegiatam; vel tutor specialis, pro-
pter certam rem, contractum, vel propter
litem specialem constituitur in foro contra-
ctus et litis pendens, cuius officium est
transitorium et dicitur Curator ad litem

Hodie non solum mater, sed et reliqui cogna-
ti, qui iustae sunt aetatis, cogunt petere
sub poena amittendae successione intra
annum. Erravit itaque Auctor praeseren-
do leges Pandect. legibus Codic. Haec enim
expresse determinatur L. 10. Cod. de le-
gitimis heredibus

Magistra-
tus tenetur
ex officio
constituere
tutorem.

Curatores a
minoribus
petuntur.

Aliquando
necessario
opus ha-
bent cura-
toribus

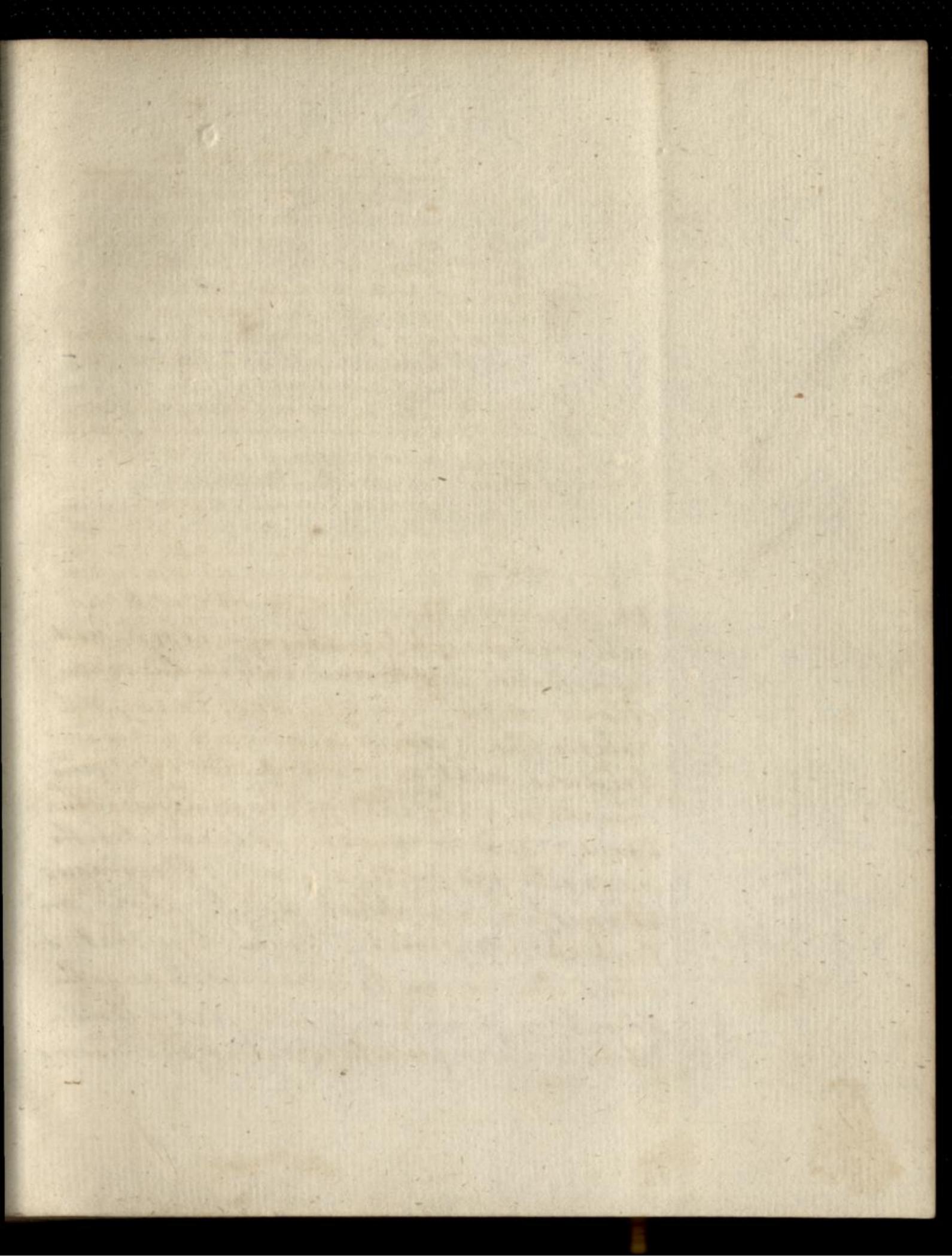
Ubi peti-
tur tutor
vel curator.

II. Quamvis vero nemo petat, nihilomi-
nus Magistratus tutorem constituere ex offi-
cio debet. *l. 1. de iurisd. vid. Decis. Elect. Saxon. 41.*

III. Curatores pro lubitu sibi ipsis petunt
minores. *l. 2. §. 4. ff. qui pet. tut. monendi
tamen sunt a tutore, ut, si hic ab officio
decedat, iam puberes facti petant curatores.
l. 5. §. 5. de admin. tut.*

IV. Coguntur vero aliquando, ut petant,
si velint sibi solutum; si rationes a tutore
fuerint reddendæ; & si in iudiciis ipsis sit
compendium. Monentur igitur eiusmodi
casibus ab altera parte, ut petant: quod si
cessent, ipsa altera pars petit. *l. 1. l. 6. C. qui
pet. tut. Add. Ordin Polit. d. An. 1577. tit.
32. §. So wollen. verb. dass denen Pupillen
und minderiabrigen Kindern iederzeit,
biss sie zu ihren Voigtbahren Jahren kom-
men, Vormündere und Vorsteher gegeben
werden. Vid. h. lib. I. Tit. XXII. aphor.
III.*

V. Petitur atque datur tutor vel curator
in loco, unde pupillus aut minor est oriun-
dus, vel ubi maximam partem bonorum ha-
bet *l. un. C. ubi. pet. tut. vel cur. GVTIEREZ.
tr. de tutel. p. 1. c. 16. add. FRANTZK, d. lib.
1. resol. 17.*

I. II. conueniri. Inuentariam est scriptura
publ. continens designationem et aestimati-
onem rerum pupillarum. Solemnitas confe-
ctionis consistit in adhibendo Iudice vel
Notario cum duobus testibus, unde dicitur
scriptura publica, cuius effectus est 1) quod
inuentariam sit fundamentum administra-
tionis, 2) quod ex inuentario contra debito-
res pupilli agi possit, quae maius chirographum
sit amissum, nec obstat, quod scriptura pro-
scribente non probet L. 7. Cod. de probatio-
nibus. Haec enim scriptura non est privata
sed publica, secundum L. ordinata, vix tamen
habet locum in processu executionis, sed ^{tantum} ordinario

TIT. XXI.

DE

ADMINISTRATIONE ET PERI-

CVLO TUTORUM VEL CVRATORUM.

APHOR. I.

Delatam tutelam aut curam sequitur *Delata tu-*
 ejus administratio, quam suscipere quis, simul *tela neces-*
 ac se datum esse cognovit, debet. *arg. l. 19. sario susci-*
C. d. admin. tut. Ut vero legitime suscipia- *prien a est;*
 tur, requiritur iuxta *Ord. polit. d. t. 32. & q idem*
 1.) cautio, & quidem ab omnibus, siue sint *præstita*
 testamentarii s. legitimi siue dativi, 2.) iura- *cautione, &*
 ta promissio, quod velit quis officio bene *cum inven-*
 fungi; quæ promissio sine iuramento hodie *tarii con-*
 fit, & cautio ista etiam raro præstari solet; *fectio.*
 sunt tamen tutoris curatorisve bona tacite *L. 26. ff. t. 7.*
 oppignorata, 3.) inventarii confectio, & 4.) *de adm. &*
 decretum Magistratus. *per. tut. &*
cur. qui

II. Inventarium initio statim rite est con- *gests vel non*
 ficiendum, adhibito & requisito Notario cum *& de agent.*
 testibus *l. 24. C. de admin. tut. l. u. t. §. 1. C. vel conv. u-*
arbitr. tut. ac fideliter consignandæ sunt *no vel pl.*
 omnes res, quæ sunt in patrimonio pupilli *Modus ist-*
 minorisve. *dict. text.* Hoc ita re rite confe- *hoc consti-*
 ctum fidem meretur, & facit quoque ad pro- *ciendi.*
 banda nomina, ut possint inde debitores con-
veniri. *l. 57. ff. de admin. & peric. tut.*

III. Ommissa inventarii confectio, tutor *Quo omisso*
 ut suspectus habetur & infamis fit *d. l. fin. §. tutor est*
 1. *C. arb. tut.* & tenetur in id quod interest, *suspectus;*

nisi testa-
tor inven-
tarii con-
fectionem
remiserit.

Ab illo non
est immu-
nis mater.

Quid obti-
neat, si plu-
res tutores
aut curato-
res consti-
tuti.

Aliquando
omnes ad-
ministrant.
& quidem
vel non di-
visa admi-
nistratiōe.

atque juratur contra ipsum in litem l. 7. pr. ff. de adm. & peric. tut. vid. MONTAN. tr. de tutel. cap. 32. reg. 5. v. 71. nisi testator inventarium fieri vetuerit, l. fin. §. 1. C. arb. tut. nihilominus tamen tutor privatim bona fide consignare res pupilli debet. CARPZOV.

p. 2. C. 11. d. 4. n. 8. Neque ab inventarii confectione immunis est mater, tutrix pupil-
lorum, & eo neglecto, ad juratam specifica-
tionem tenetur. *Decis. Elect. 21 quod obtinet tantum in datione*

IV. Si plures tutores aut curatores consti-
tuti sint, & pater ex testamento neminem designarit, qui gerat; cum singula melius expediri possit per unum, quam si per multos tutela spargatur: is tutelam administrabit, quem major pars elegit, aut si per Magistratum dati sint, is quem Prætor statuerit. l. 3. §. 6. & 7 ff. de admin. & peric. tut. §. 1. I. de satisd. tut. tit. C. si ex plur. tut. omnes vel un. Cæteri tutores non administrabunt, sed sunt qs. honorarii observatores & custodes ejus, qui gerit, cujus facultatibus excussis & ipsi conveniri possunt; atque imputatur eis, si administratorem istum suspectum non fecerint, l. 3. §. 2. ff. de adm. & per. tut. l. 60. §. 2. d. rit. nupt.

V. Quodsi autem omnes tutelam simul administrant, & administratio non sit divisa; omnes ipso jure quidem in solidum tenentur, l. 55. pr ff. de admin. & peric. tut. l. 2. C. de divid. tut. l. f. C. arbitr. tutel. ex æquitate

In tutela illustrium pupillarum secundum gra-
dus subordinationis constituuntur tutores
administrantes 2) notitiae causa dati,
Vormünderschafts Räte, 3) tutores honora-
rii; v. g. Patronus vel trunculus pupilli atq[ue]
huiusmodi tutores suo ordine sunt convenien-
tiae: alias obstat exceptio ordinis sine ex-
cusatione, ob muß B der nicht, der da ad,
ministrirt ist, resp. v. g. flucht v. v. v.
vid. Puch in tr. de tutela illustrium. Hen-
merich lib. vlt. Jur. Publ. de Tutelis Princ.
et Comitum. et DD Jur. Publ. sub tit.
de Tutelis illustrium

tate tamen gaudent 1.) beneficio divisionis, l. 1. § 10, & seqq. ff. de tut. & rat. distr. l. ult. rem pupill. salv. for. modo omnes sint solvendo tempore finitæ administrationis; d. l. 1. §. 12. & 15. ff. de tut. & rat. si tamen, cessante pubere vel majore in conveniendo, postea facti fuerint non solvendo, hoc contutoribus non obest. l. 1. C. de divid. tut. 2.) beneficio ordinis s. excussionis, si nim. unius vel alterius culpa damnum sit datum, arg. l. 3. C. eod.

VI. Sin autem divisa fuerit administratio vel divisa tutelæ, interest, an a testatore s. Magistratu divisa sit & tunc quisque tutor, pro parte suæ administrationis, convenitur, nec periculum pertinet ad contutores; l. 2. C. de divid. tutel. l. 51. ff. de admin. & peric. tut. qui tamen, propter dolum aut culpam, suspectum non postulavetit collegam, is in subsidium tenetur l. 1. §. 15. ff. de tutel. & rat. distr. An vero ipsi tutores inter se administrationem dividerint, & quisque in solidum nihilominus conveniri potest. d. l. 2. C. de divid. tutel. l. 46. §. 1. in f. & l. pen. ff. d. ad. in. & peric. tut. locum tamen & hic habet tum beneficium excussionis s. ordinis l. 3. C. d. t. tum beneficium divisionis. l. 1. §. 10. & seqq. ff. de tutel. & rat. distrab.

VII. Officium vero tutoris consistit in eo, ut pupilli judicium imperfectum; & curatoris, ut imbecillius minorum judicium sua ope

Officium
tutoris &
curatoris
consistit in
sup-

admini-
strando, &
autorita-
tem inter-
ponendo.
Admini-
stratio tu-
torum

suppleat: id quod fit in genere administratio-
ne; ac in specie actibus pupilli, autoritate
& minoribus, consensu assistendo.

VIII. Administratio tutorum versatur præ-
cipue circa personas pupillorum, & per con-
sequentiam circa res & bona eorum; defectus
enim iudicii est supplendus a tutore §. 4. *I. qui
test. tut. dar. l. 12. §. 3. ff. de adm. tut.*

versatur
præcipue
circa per-
sonas pu-
pillorum
v. g. edu-
candas,
l. 27. ff. t. 2.
ubi pup.
educ. vel
mor. deb. &
de alim. ei
præst.

IX. Circa personam tutor curabit ea, quæ
ad personam instruendam pertinent, ut pro
facultatibus & dignitate fiat educatio, merce-
des præceptoribus præstentur. *d. l. 12. §. 3. de
adm. tut.* alimenta recte decernantur. Et
quidem educatio pupillorum nulli magis,
quam matri, committenda, si non propter
inductum vitricum, aliasque causas, suspicio
adfit: *l. 1. §. 1. ubi pup. mor. vel. educ. deb.
l. 1. C. eod.* alioquin cognatis aliisque, in
quos nulla cadit suspicio *d. l. 1. §. 1. & l. pen.
d. t.* qua in re aliquando iudicis arbitrio opus
est *d. l. 1. C. d. t.*

& per con-
sequentiam
circa res.
l. 27. ff. t. 9.
de rebus
eor. qui sub
tut. vel cur.
sunt, sine
decr. non
al. vel sup-
pon.
Vendere
debet mo-

X. Circa res aut bona pupillorum requiri-
tur, ut bene acquirantur, conserventur & be-
ne ac prudenter expendantur: ad acquæstum
& bonorum conservationem quod spectat,
morosi debitorum ad solutiones interpellandi
sunt. *l. 46. §. fin. d. adm. tut. l. 18. C. eod.*
indefensum pupillum relinquere non debet
contra eos, qui cum iis agunt. *l. 28. C. d. t.*

XI. Venditionem denique quod attinet bo-
norum, mobilia quidem supervacua, vel quæ
servan-

S. X. indefensum. In libris sine processibus
obligatio tutoris est ut defendat pupillum,
sive ipse; tunc obtinet in ^{formula} praxi. In termino
reprehendit Caig in Vermundspalt. Dousta
pinto Hlegbofollon du Semproxiariffon
Kindor; sive si ipse defendere nequeat vel
nolit, per alium, quem adpellamus actorem
Omnia enim qui nomine aliorum agit, sive
qui non est dominus litis magis constituit
actorem quam procuratorem. Hinc venit
actorium, die Hollemaist, wulise non dem Vor.
mund vubigofuller usine, wadunf sif du
actor in Groulton legitimitat: Cui adian.
gendum est tutorium tutoris in copia: ali.
as obstat exceptio, daß actor, sif annos
niht satforn legitimitat solbo. Cauendum
vero e, ne formula in actorio adhibeat: Sif fu.
deh lenciantor goba sif minf, mome ablon
ii. Subnosfor; Itun wos solbon die solbon

Die Tutoris Samit zu Huz? Sondron, Jus
Sudor benonatro velle fur (muf od) in Hof.
mra minus fleg. Lofastun, Dorn Gr.
Don ii. Lobnsmun, Gu Cao froya Moiff
ii. G. G. De cetero obtinet in praxi for.
mala: In termino riplinet Actor Jo Wormia.
Die Cali im Hofmra finto fleg. Lofastun Dorn
Semproxiarigra fleg. Lofastun

I. XI. n. 1. Causa alienandi vogens non so-
lam est aed alienam sed et causa alimen-
torum et studiorum. Causa utilis non suf-
ficit, prout Constanting Imperator recte
disposuit in L. 12. Cod. de praedius et alij
rebus minorum alienandis, quoniam
parata pecunia non stabilis est respe-
ctu immobilium 2) Causae cognitio in-
ferenda est protocallo, so muf d. vllb pro.
facollmörpig cum resolutione Judicis
trouctivst vronen, atq; tunc sequitur
decretum approbatiuum in forma solen-
ni. Superaddunt 22. subastationem;
deficit vero lex expressa, praxi tamen
approbavit hoc requisitum; vid. Capp.
P. II. dec. 195. Quod si forte vnum vel alteru
requisitum deficiat, dat actio nullitatis
et insuper ad hac remedium restitu-
tio in integrum.

servando servari non possunt, vendere debet, & redactam inde pecuniam in emtionem prædiorum & reddituum collocare, l. 22. in f. C. d. *torve: at*
admin. tut. l. 7. §. 1. & 3. ff. eod. immobili-
 lia vero prædia, s. rustica sive urbana, distra- *non nisi*
 here non potest, nisi æs alienum tantum sit, ut
 ex rebus cæteris non possit exsolvi: quo casu
 nec propria autoritate id exequi valet, sed,
 præter eius autoritatem, hæc sunt necessaria
 ad alienationem rerum pupillorum vel mino-
 rum 1.) ut probetur, subesse urgentem alie- *1) urgente*
nandi necessitatem, veluti si bona vel inutilia *ere alieno,*
 sunt, aut æs alienum solvendum est. l. 5. §. 9.
d. reb. cor. qui sub tut. vel cur. sunt. fin. decr.
non al. l. 12. C. de præd. & al. reb. min. fin.
 decr. non. al. 2.) ut iudex cognoscat de illa *2) cognita*
 causa & necessitate alienationis & de re ipsa *causa,*
 alienanda. *dict. text. it. l. 1. l. 7. §. 3. ff. &*
l. 6. C. d. t. 3.) ut decretum iudicis, sub quo
 res sita est, vel domicilium pupilius habet. l. 5.
 §. 12. ff. eod. solenniter sit interpositum l. 6.
 l. ult. C. d. t. Vid. OCTAV. SIMONCELLA *tr.*
de decreto & cater. solennitat. in contract.
min. Quodsi hæc observata non fuerint, alie- *Alias alie-*
 natio est ipso iure nulla l. 2. C. d. t. adeoque *natio est*
 competit minori rei vindicatio, qui tamen, *nulla.*
 nisi possessor sit in mala fide, pretium resti-
 tuere debet. l. 14. C. d. t.

XII. Aliquando tamen alienatio illegitime *Aliquando*
 facta, ex post facto in maiori ætate confirma- *alienatio,*
 tur 1.) expressa ratihabitione. l. 2. C. *si maj. ita invali-*
 fact. *da, in ma-*
iori ætate,

expresse
aut tacite,
confirmatur,

fact. alien. rat. hab. 2.) tacita, si nim. maior factus quinquennio siluerit, & rem ita venditam sciens non vindicaverit. *l. ult. C. si maj. fact. alien. Sc.* vid. CARPZOV, l. 5. Resp. 67. Ad donationes vero ista præscriptio quinquenni non pertinet *d. l. ult.*

Casus, quibus decreto non est opus.

XIII. Sunt etiam casus, quibus non opus decreto 1.) ob qualitatem rerum. vid. *l. ult. C. qu. de ret. non. op. l. 22. §. ult. C. de adm. tut. 2.)* si pater oppignoraverit. *l. 1. §. 2. ff. de reb. cor. qui sub tut. vel. cur. sunt. add. l. 7. §. 1. eod.* vel alienationem testamento permiserit. *l. 1. §. 2. l. ult. eod. l. 1. §. 3. C. qu. de cr. non. op. 3.)* si communis res sit, & socius ad divisionem provocet. *l. 1. §. 2. ff. d. t. l. pen. C. eod. 4.)* in cautione iudicatam solvi. *l. ult. §. 3. C. de adm. tut.* denique 5.) loco decreti est speciale rescriptum Principis. *l. 2. C. qu. de cr. non. est. op.*

Observanda circa solutionem, & pecuniam fœnori dandam: tutor alias ipse curatorve usuras solvet: aliquando & usuras usurarum.

XIV. Denique in expendendo curabit tutor curatorve, ut in tempore solvat, ne pupillus in pœnam aut damnum incidat, *l. 23. C. de adm. tut.* & pecuniam, quam accepit, non temere otiosam relinquat, sed in emtionem prædiorum, vel aliud lucrum conveniens, collocet tantundem, quantum, deducto eo, quod morbo vel necessitati inopinatae, pro modo facultatum, satis esse videtur, reliquum fuerit. *l. 24. C. eod.* quod ni fecerit, interiecto duorum aut trium mensium tempore, aut si alias pecuniam pupilli minorisve in su-

D. XIV. Sed in entionem praediorum. Jure No-
vellarum per Nov. 72. tutori imponitur ne-
cessitas in entionem praediorum impenden-
di pecuniam pupilli et prohibet foeneratio
sive collocatio in usuras. Jure Codic. vero
permittitur tutori, ut pecuniam pupilli par-
tem collocare in usuras, sub Capitali usura
sive sub Capitali usura, quoniam difficultis est entio
et administratio praediorum. Ergo in hac
materia hodie in praxi extraordinarie se-
quimur magis ius Cod. quam Novell. licet
alias Novellae derogent iuri Codicis; vid
Berger in Decor. Juris p. 193. Tenetur etiam
tutor ad usuras usurarum, neq. anatocismus
hic habet locum, sed quod superest ex usuris
in persona tutoris habet naturam fortis, et
usurum vel in nomine Capitali usurae
Wann der Vormund der Galt für die Pupillen
war in Untereisingen dann, so hat er umbe-
son, wenn er der Dom Magistrate denunciret
u. so bey demselben deponiret. Untereisingen

soldest, so muß er selbst die Zinsen von sei-
nem ^{Vermögen} eigentümlich geben; ob gleich das Geld von
ne seiner Verfügung laßen sollet. Kann er das
Geld zwar unterbringen aber die Substanz
nicht, zumal wenn es eine große Summe ist,
so muß er es dem Magistrat anzeigend an-
zeigen, u. selbigen um Rath fragen, ob er
das Geld dem Mann, so er im Vorpfand hat, auf
Zinsen fingen soll. Consentiret nun der Ma-
gistrat, so ist er außer Schuld, wenn er auf gleich
das Capital verlorren geseht.

§. XV. culpam latam et leuem. De in tutore
requirunt praestationem culpae levis in ab-
tracto scilicet pro augenda diligentia tuto-
ris non vero pro minuenda, quod alii recte
adpellant culpam leuem in concreto. Here-
des vero tutoris praestant saltem dolam et
culpam latam propter imputationem fa-
cti alieni, quoniam heredes in ignorantia
facti alieni versant, et propter diffi-
cultatem rationem reddendarum, L. 1. Cod.
de heredibus tutorum et Thomafius in dif-
de culpa ab heredibus tutoris praestanda.
renouatio fundi petat. Wenn der Pupillus noch
nicht 18. Jahr alt ist, so muß der Vormund
2 mal 3 mal bey der Erbschaft eine im Indult
ausgelten, welches er auf gar nicht zahlen
gibt, und er muß es dem Magistrat anzeigen.

os usus converterit, ipse legitimas usuras præstabit l. 7 §. 10 11 l. 13 §. 1. & l. 15 ff. d. admin. tut. l. 2. C. de usur. pupil. Nec refert, utrum illud residuum ex ipsa sorte, an usuris & redditibus annuis supersit, quo casu etiam usuræ usurarum exigi possunt. d. l. 7 §. 12. respectu enim tutoris & curatoris non sunt amplius usuræ, quas a debitoribus pupilli accepit. CARPZ. p. 2. C. 11. d. 22.

XV. In genere vero tutor, vel curator, præstare debet in administrandis rebus ^{In genere præstandus est dolus ac levis culpa.} lata & levem culpam, h. e. eandem diligentiam, sive non minorem, istis rebus, quam suis, debet impendere. l. 1. pr. ff. de tut. & rat. distrab. l. 10. l. 13. §. 1. l. 33. pr. de admin. tut. l. 2. l. 7. C. arbitr. tut. maiorem vero adhuc, si ipse in suis sit negligens. arg. §. 2. l. quib. mod. re contrab. oblig. Hinc etiam in specie tutor & curator, cuius pupillus minorve bona feudalia possidet, sollicitus esse debet, ut, casibus convenientibus & debito tempore, renovatio feudi petatur. Vid. SCHROEER. tr. von Vormundschaften.

Add. §. fin. l. 1. tit. 20. I. d. Att. tut. &

l. 1. l. 24. l. d. satis d. tut. vel cur.

TIT. XXII.

DE

AVTORITATE TUTORVM ET
CONSENSV CVRATORVM.

APHOR

^{solennis} Autoritas tutoris est approbatio negotii ^{Autoritas tutoris} liciti inter vivos, quod a pupillo, infantia ma- ^{tutoris} iori describitur.

l. 26. ff. 18. de auct. & cons. tut. & curat. iori vel pubertati proximo, geritur, expresse & pure statim interveniens. *l. 8. ff. de aut. & cons. tut. & cur. §. 9. I. de inut. stip.*

Hæc in ple- risque ne- gotiis ne- cessaria. II. Est hæc autoritas necessaria in omnibus negotiis, quibus pupilli promittunt & deterio- rem suam conditionem facere possunt; ut in obligationibus mutuis, v. g. emti, venditi, loc. conducti, mandati, depositi; quibus pu- pilli sine tutoris autoritate obligari non pos- sunt; nisi in quantum locupletiores facti; ipsi vero, qui cum illis contrahunt, obligantur, si contractum velit esse ratum pupillus; cum meliorem suam conditionem, etiam sine tu- toris autoritate, facere possit, non deterio- rem. Vid. *pr. I. de auctor tutor. §. ult. I. quib. alien. licet vel non. l. 28. pr. ff. de pact. l. 14 §. 8. de solut.*

Ita & con- sensus cu- ratorum in negotiis minorum. III. Quemadmodum autoritas tutoris in negotiis pupilli est necessaria: ita consensus curatorum ratione minorum requiritur. In negotiis, quæ super rebus a minore, curato- rem constitutum habente, ^{inter vivos} *l. 3. C. d. in integr. restit.* Hodie vero non facile cum minore quis contrahet, nisi curator ipsi con- stituatur. vid. *Pol. Ordn. de anno 1577. tit. 32. 2.) in iudicio l. 2. C. qui legit. person. stand in iud. hab.*

Ista autori- tate vel. consensu interposi- to, & tu- IV. Hæc autoritas & consensus hunc quo- que effectum habent, ut non tantum ex suo fa- cto, tutoris consensu interveniente; sed etiam ex facto tutorum vel curatorum, circa res pu- pillarum.

Te
5
us
e-
ut
i,
u-
s-
fi
fi
m
u-
o-
I.
t.
n
as
n
o-
d.
m
r-
t.
u.
-
-
n
r-
t.

J. V. Regulariter iure communi res non fac.
cedit in locum pretii L. 6. Cod. de rei vin.
dicat. Est ergo exceptio à regula, quod pe.
cunia pupillaris impensa in eandem
praedictam, licet nomine tutoris, produ.
cat ipsam dominium respectu pupilli, quod
dicitur dominium legale, si modo pupillus
probare possit hoc punctum, quod pecunia
sua hanc in finem sit impensa. Hoc è
singulare privilegium, quod usum prae.
stat, quando tutor bonis est lapsus; tunc
enim à reliquis creditoribus etiam summe
privilegiatis, v. g. fisco, uxore tutoris se.
paratur, imò illis anteponit pupillus et
contra omnes possessores rei pro pecunia
pupilli emtae dat pupillo rei vindicatio.
Altera vero circumstantia, quod scilicet tu.
tor suo nomine rememerit, nihil nocet
pupillo. Si extraneus pecunia pupilli rem.
emerit, pupillo competit tacita hypotheca
in rem emta.

pillares s. minoris suscepto, pupilli minores. ^{tor cura-}
 ve agere & conveniri possint. ^{torve, &} *tot. tit. ff. &*
Cod. qu. ex facto tut. vel. cur. minor. ag. vel ^{pupillus}
conven. poss. ^{minorve, &}

V. Caterum quamvis iure communi res ^{conveniri}
 emta, licet aliena pecunia, eius fiat, qui ^{pot est.}
 eam suo nomine emit. ^{L. 26. ff. t. 9.} *arg. l. 5. §. 17. de trib.*
act. l. 3. C. pro soc. l. 4. C. comm. utr. iud. ^{quando ex}
 nec ei, cuius pecunia est, quicquam acquirat. ^{fact. tut. vel}
 tur; *l. 1. l. pen. C. si quis alteri vel sibi l. 6.* ^{cur. min. ag.}
C. de. R. V. aliud tamen in tutore obtinet, ^{Res, pecu-}
 qui, si ex pecunia pupilli rem aliquam emerit, ^{nia pupilli}
 licet suo nomine emerit, in utilitatem & ^{minorisve}
 commodum pupilli emisse, eique dominium ^{comparata,}
 acquisivisse præsumitur, & rei vindicatio inde ^{est pupilli}
 pupillo ^{aut mino-}
 competit: *l. 2. ff. qu. ex fact. tut.*
vel cur. l. 3. C. arbitr. tutel. HARTMAN. PI-
 STOR. *p. 1. q. 7. num. 3.* hinc etiam nomen sive
 debitum, pecuniam minoris contractum, ad
 ipsum pertinet, licet tutor semetipsum in chi-
 rographo creditorem nominari curaverit, add.
 MASC. *de probat. Conclus. 1393. n. 9. & 13.*
 GUTIEREZ. *tr. de tut. & cur. p. 2. c. 10. n. 9.*
 CARPZOV. *p. 2. c. 11. def. 38.*

VI. Si tutor curatorve ratione officii con- ^{Tutor cu-}
 traxerit, & se suaque bona obligaverit, pro- ^{ratorve, ra-}
 prio nomine non tenetur, nec in ^{tione officii}
 bonis obligatur, cum constitutio pignoris & ^{contrahens,}
 bonorum obligatio interpretationem accipe- ^{proprio no-}
 re debeat ex principali obligatione. *l. 178. de* ^{mine non}
R. I. nisi expresse pro pupillo minoreve in- ^{obligatur.}
 terve-

tervenerit; atque ita decisum referunt ANTON. FABER l. 5. ad C. tit. 23. def. 5. BERLICH. Decis. 25.

Finita tutela curave nomine pupilli aut minoris, tutor vel curator conveniri nequit.

VII. Finita porro tutela curave, & redditibus rationibus, nomine pupilli minorisque tutor curatorve conveniri non potest, adeo ut si ipse condemnatus tutorio nomine, antequam satisfaceret, officium deposuerit, non contra ipsum, sed contra pupillum, utilis judicati actio sit instituenda. l. pen. qu. ex fact. tut. vel cur. l. 1. C. eod. l. 26. C. de admin. tut. l. f. C. de peric. tut l. 4. §. 1 ff. de re ju l. vid. CARPZOV. l. 5. Resp. 77. BERLICH. Decis. 13. 14. 15.

Aliquando minor veniam ætatis impetrat.

VIII. Denique hic notandum, quod aliquando minor veniam ætatis a Principe impetret. l. 1. C. de his qui ven. ætat. impetr. quæ conceditur masculis 20 fœminis 18 annis majoribus; modo illam ætatem recte probent, ac testibus idoneis morum suorum instituta, frugalitatem probitatemque animi & testimonium vitæ honestioris edoceant. l. 2. pr. & §. 1. C. d. t. Hac venia ætatis impetrata, omnia ejusmodi minor sine curatore administrare, sed non alienare prædia seu bona immobilia potest, d. l. 2. §. 1. inf. qua in alienatione similis est conditio minorum omnium, quod scil. decreto opus sit, sive petita fuerit, sive non, ætatis venia. d. l. 2. §. 1. & l. 3. C. d. t.

Add. L. 1. T. 23. I. d. autorit. tutor.

TIT.

S. VIII. Vexia aetatis est actus dispensationis
qua per fictionem iuris pro maioribus declarantur,
runt, qui per naturam tales non sunt. Est
dispensatio; ergo procedit ex auctoritate
Principis territorialis per rescriptum si-
ne diploma solenne: Itaque Comitibus Palatinis
eadem tribuitur potestas, quae tamen admo-
dum hodie est restricta. Praecedit suppli-
catio, cui adiunguntur testimonia fuga-
litate; sufficiunt tamen testimonia co-
gnatorum domestica, neq. Princeps praecise
adstrictus est ad terminum 20 annorum,
sed agit pro libero arbitrio, quod sepe est
in Comitibus Palatinis.

TIT. XXIII.

DE

CURATORIBUS IN SPECIE.

APHOR. I.

Iunximus hætenus sæpius tutoribus cura de-
 ratores, cum in plurimis convenient. Est scriptio.
 autem cura vis atque potestas, minoribus ob
 imbecillius iudicium, vel animi corporisve
 vitio laborantibus, in bonis administrandis
 adfistendi *pr. I. de curat. l. 1. pr. ff. de curat.*
furios.

II. Supplet itaque curator personæ defe- Curator
 ctum vel naturalem, in minoribus *d. pr. I. datur per-*
de curat. vel accidentalem, cumque aut phy- *sonis mino-*
 fico modo, ut in furiosis & mutis, aut mo- *rum, furio-*
 raliter, ut in prodigis, evenientem. §. 3. & 4. *forum, pro-*
Inst. de cur. & tot. tit. ff. de curat. furios. & propter res.
 & al. *extra min. dand. & C. de curat. fu-* L. 17. ff. 1.
rios. vel prodig. Et quidem datur personæ *10. de cura*
 propter res seu negotia administranda. *fur. & al.*
I. de curat. l. 7. ff. de curat. furios. *extra min.*
dand.

III. Non autem nisi volentibus & petenti- Minoribus
 bus minoribus dantur sec. jus civile Roman. *petentibus*
 curatores §. 2. *de curat. l. 13. in fin. ff. de datur:*
tut. & cur. dat. Excipiuntur tamen qui- *aliquando*
 dam casus, quibus invitis datur curator, nim. *& invitis.*
 1.) ad litem *d. §. 2. I. l. 1. C. qui pet. tut. vel*
curat. 2.) si minori debitor velit vel co-
 gatur solvere. *l. 7. §. 2. ff. de minor.* 3.) ad
 recipiendas rationes tutoris *l. 7. C. qui pet.*
tut. vel cur. 4.) si profundere *res suas inci-*
piant. l. 12. §. fin. ff. de tutor. & curat. dat.
 vel

vel alias res ipsorum hoc necessario exigant.
l. 6. C. in f. qui pet. tut. Cæterum hodie
 vix solet minor absque curatore relinqui,
 præsertim si contractus sit celebraturus. *d.*
Ordin. polit. de anno 1577. tit. 32. §. so
wollen wir.

Furiosis etiam invitis datur: ut & prodigis quoad alienationem.

IV. Furiosis & prodigis, etiam invitis constituuntur curatores *d. tit. ff. de curat. furios.*
 Et quidem prodigi opus habent curatore quoad erogationem & alienationem, cum nec tempus nec finem expensarum habeant. *l. 1. r. pr. ff. d. t.* præcedit vero causæ cognitio, quoniam pro prodigis sicut habendi *arg. l. 6. ff. d. v.* Corporis porro vitio seu morbo laborantes, non nisi volentes ac petentes accipiunt curatores, nisi plane rebus suis superesse non possint. *arg. §. 2. I. d. curat. add. Syntagm. nostr. Iur. Feud. cap. 5. aph. 4. n. 5.*

Saluti quoque & corpori furiosi prospiciendum.

V. Notandum etiam, quod consilio & opera curatoris non solum patrimonio prospiciendum sit, sed & corpori & saluti furiosi aliove morbo laborantis. *l. 7. pr. l. f. ff. d. curat. fur. add l. 12. §. 3. de. admin. tut. l. 14. de offic. præsid.*

Defertur cura a magistratu, etiam lege, furiosis; nominatus testamento curator confirmatur.

VI. Defertur regulariter cura solum a Magistratu: furiosi vero & prodigi etiam sunt in curatione legitima s. agnatorum. *l. 3. ff. de curat. dat.* Nominatus quoque curator in testamento, a Magistratu confirmatur. *tot. tit. ff. de confirm. tut. vel curat.*

Add. L. 1. Tit. 23. Inst. de curatoribus.

TIT.

P. IV. Prodigii sunt vel moraliter tales, qui plus
expendant, quam acquirunt, quales mallos
inuenies, tamen absq[ue] effectu civili; ^{vel} furi.
dice tales, qui de creto publice adfixo per
Magistratum tales sunt declarati, quibus
eo ipso alienandi et contrahendi potestas
sine curatore adimit et curator in specie
nominat in decreto l. 6 ff. de curator. fu.
rioforum. Non ergo opus est auctoritate Prin.
cipis sed sufficit Magistratum impedire,
quo minus furiosum habeant exitum eius,
modi homines; vid. l. 6 ff. de curat. furios.
et Halderich ab Eyben Lib. 2. Obs. ad Inst.
Tit. 12. §. 2. Quoniam vero haec declaratio
supellat famam, prodigus enim laborat
cuius notae macula, seu, ut alii putant, in-
famia facti: hinc fieri solet, quod tar.
de admodum procedat ad hanc declara.
tionem, scilicet quando in fundo est parsimo.
nia.

J. II. Distinguit inter pubertatem plenam et mi-
nus plenam. Plena in masculis e post 18 an-
nos completos, in feminis post 14 annos com-
pletos; minus plena in masculis post 14, in fe-
minis post 12 annos. Haec distinctio vsu
praestat, quando agit de praestatione ali-
mentorum, quae pupillo competunt vsq ad pu-
bertatem plenam; et in quaestione an pupil-
lus ante pubertatem plenam cogi queat ad iura-
mentum testium? ubi respondet, quod non;
vid. Ludovici in tr. de vsu distinct. Juridic.

J. III. anno 25. Jure Civ. vita longaeui homi-
nis censet 100 annorum l. 56. ff. de vsufr.
unde facile et per se patet, quartam partem
scilicet 25 annos pertinere ad annos iuxta
suis: Jure Rom. enim infans est 7 annorum,
iuuenis 14, quod est tempus pubertatis, et
plena adolescentia sine termino maioritatis
25 annorum. Jure Germanorum positus e ter-
minus vitae in experient. et f. script. fundat. ubi
scilicet 80 annorum, unde proverbium German.
10 Jafz n. Kind, 20 Jafz n. Jungf. p quibus
super accedit terminus praescriptionis an-
nalis nempe annus et dies, unde patet rat.
cur in Saxon. ad 21 sint maiores. In
multis vero locis postliminio quasi recepta
e J. Rom. ita ut ad terminum vsq iusta 25
ann. proroget, tempus d. Haightbafz n. Jafz n. vid. Hei-
necig in J. Germ. Hildvogel in Chronolog. Jurid.

TIT. XXIV.

QVIBVS MODIS TVTELA
VEL CVRA FINIATUR.

APHOR. I.

Cessat administratio tutoris vel curatoris vel quod finita sit tutela curave; vel quod ex iusta caussa se excusent; vel quod suspecti reddantur.

II. Finitur tutela 1.) cum pupilli pupillæ-
ve puberes esse cœperint, nimirum masculi
anno 14. fœminæ duodecimo completo *pr. I. quib. mod. tutel. finitur.* Hodie fere post pubertatem eadem personæ etiam manere solent curatores usque ad adultam ætatem. GAIL.
2. *Obs. 96.* 2.) morte, cum naturali tutoris & pupilli, tum civili. §. 4. *I. d. t.* 3.) conditionis eventu & temporis lapsu §. 2. & 5. *ead. tit.*

III. Cura finitur, & quidem minorum 1.) si is maiorennis factus, secundum ius Romanum anno 25. secundum ius Saxon. anno 21. completo. 2.) quodammodo si veniam ætatis a Principe impetraverint, qua de re *Tit. 22. apb. ult.*; furiosorum vero, si sanitatem receperint, *l. 1. pr. ff. de cur. furios.* prodigiorum, si sanos mores receperint, de quo cognoscere & decernere debet Magistratus: vitio & morbo corporis laborantium, si convaluerint. *arg. d. l. 1. pr. de curat. furios.*

Add. L. 1. Tit. 21. I. quib. mod. tutel. finit.

E

TIT.

*Ed. communiter tricanium
constituunt; si interea pro-
digus frugaliter vixerit; pre-
uia sententia declaratoria
tollit potestas curatoris; sed
hoc referendam e' inter rari-
simos casus: Namq' naturam
furca expellas, tamen via recur-
rit; vid. Berg. in Oct. Jur.
pag. 180.*

TIT. XXV.

DE

EXCUSATIONIBVS TUTORVM

ET CVRATORVM.

APHOR. I.

*Excusatur
quis a tute-
la suscipi-
enda vel
ita, ut ne-
volens qui-
dem admit-
tatur;
L. 27. ff. de
de excusat.*

Excusatio est allegatio immunitatis a tutela vel cura. Excusatur vero quis a tutela & cura suscipienda vel ita, ut ne volens quidem admittatur, nim. 1.) ob inhabilitatem: ut propter vitium & morbum graviolem l. un. C. qui morb l. 3. C. qui dari tut. inimicitiam inter patrem pupilli & tutorem. l. 5. §. 17. ff. de excus. ætatem minorennem vel nimis provectam. l. ult. C. de legit. tutel. l. un. C. qui ætate. paupertatem §. 6. l. de excus. tutor. negotiorum gerendorum imperitiam. §. 8. d. t. prodigalitem. arg. l. ult. C. de legit. tutel. 2.) ob militiam l. 8. ff. de excusat. l. 4. C. qui dar. tut. §. 14. l. d. t. Et ex his duabus altera, si post susceptam tutelam vel curam superveniat, eam cessare facit. l. II. ff. de excusat. 3.) ob controversiam cum pupillo, adeo ut creditum dissimulans & nihilominus tutelam suscipiens, eius amissione puniatur. Nov. 72. c. 1. & 4. Decis. Elect. 34. & 34. add. BERLICH. Decis. 157. & seqq. Si vero talis controversia post susceptam tutelam supervenerit, alius adiungitur. d. Nov. 72. c. 2.

*vel ita, ut
invitus non
teneatur
suscipere.*

II. Vel ita excusatur tutor, ut volens quidem admittatur, sed invitus cogi nequeat: 1.) ob privilegium tributum certo numero libero-

11. Causae excusatoriae distinguendae sunt
a prohibitorijs, de quibz agit S. 4. v. g. si quis
dolose simulaverit nexum debiti et crediti cum
pupillo. Propriae vero causae excusatoriae
fundatae sunt 1) in statu familiae, si quis
habet & liberos, modo adhuc sint viventes,

non ergo qui adhuc in utero haerent, nec
antea mortui, bene tamen illi, qui perie-
runt in bello, iussit aius Dom. Walter. Bro
Spenn g. 1700; vid. J. B. Instit. l. 4.
2) Excusat Statg Magistratg et iustitiae,
quo pertinent Consiliariu Principis, Prae-
fecti, Amb. C. i. t. Praefores, Prond. P. i. t. t. t.
3) Status administrationis fiscalis, v. l. l.
Prond. P. i. t. t. t. Casp. i. t. t. t. u. i. t. t. t.
4) Status docendi, quo referunt ad
in Academiis, Clerici et Scholarum mi-
nistri: quibz deniqz superaccedit Status
tutelarum iam susceptarum: in-
terdum una tutela sufficit, praesertim
si satis ampla et difficilis est. Quod
si Magistratg admittere velit causam ex-
cusationis, locus e adpellationi. In-
terea tamen tempore tutor ad Superiorem
proascens tutiqz agit, ut tutelam susci-
piat cum protestatione: Alias enim si
etiam Princeps causas reiciat excusa-
torias, omne damnum intra illud tem-
pus, quo causas suas egit, factum tu-
tor praestare tenet.

berorum, nim, trium. pr. I. de excusat. tutor., vel. curat. quod tamen hodie vix observatur; singulari professioni §. 15. I. eod. dignitati §. 3. I. eod. administrationi fiscali §. 1. I. eod. absentis Reip. causa §. 2. I. eod. Hac de re ita cautum est in der Fürstlichen Sächs. Gotbaischen Vormundschafts-Ordn. tit. 5. §. 1. Unserer, auch unserer Grafen und Herren Cantzler, Rathe und andere Beamte, so mit Regierungs-Consistorial - Cantzeley - Kammer - Renterey - und Gerichtl. Verwaltung beladen, mögen, wegen obhabender solcher Bürde, zu keiner Vormundschaft, wider Willen, genöthiget werden. Wiewohl solche, da sie denen Unmündigen nahe verwandt, und kein denenselben vortragliches Mittel zu dieser Bestellung sonst sich ereignet, sich, unserer gnädigen Zuversicht nach, disfalls doch, nach möglichen Dingen bequemen werden. Et §. 2. Die im Predigt - Amt begriffenen mag man zu keiner Vormund- oder Pflegschaft über Unmündige, oder daran sonst eine sonderliche Verwaltung lastet, nöthigen. 2.) quod iam occupati tribus diversi patrimonii tutelis curis-ve §. 5. I. d. excus. tut. vel. cur. sive etiam una magni seu diffusi patrimonii. l. 31. §. fin. ff. eod.

Detrectare
sine justa
causa tute-
lam cu-
ramve non
est licitum.

III. Quod si vero quis, sine justa causa, detrectat tutelam vel curam, nihilominus ab eo tempore, quo a Magistratu confirmatus est, periculum administrationis sustinet. l. 19. C. de admin. tut. l. 15. C. de excus. tut. & cur. & cognati, si detrectant tutelam, ^{causa sine causa} jus succedendi admittunt. Præterea etiam, cum tutela munus publicum sit, h. e. publica auctoritate deferatur, potest quis per multam, aliave ejusmodi media, ad suscipiendum cogi. Add. L. 1. T. 25. I. de excus. tutor vel curat.

TIT. XXVI.

DE

SUSPECTIS TUTORIBUS
ET CURATORIBUS.

APHOR. I.

Suspectus
tutor vel
curator de-
scribitur.
Lib. 26. t.
10. de su-
spect. tut.
suspecti
accusatio.

Suspectus tutor vel curator est, & propterea removendus, qui non ex fide, aut nimis negligenter, tutelam curamve gerit. vid. §. 10. & ult. I. de susp. tut. vel etiam gestio- nem omittit §. 5. I. b. t. l. 2. 3. C. eod.

II. Ob suspecti crimen cujuslibet generis tutores vel curatores accusari possunt. §. 2. I. de susp. tutor. l. 4. C. eod. & quidem duran- te, non vero finita, tutela curave. l. 1. l. 7. C. d. t. Patet hæc accusatio omnibus, §. 3. I. b. t. cum primis vero incumbit propinquis, contutoribus, imo & ipse Magistratus debet inquirere: l. 3. §. 4. & 12. ff. de susp. tut.

Non

§. II. ius succedendi amittunt. Auctor locusq
est absq lege. Respexisse tamen videt ad ca.
tam si tutelae suscipiendae causa legatum sit
relictum. Tunc enim in casum recusatae
tutelae amittit legatum §. 28. I. I. l. 33 ff. h. l.
Inde vero non sequit: Ergo cognati amittunt
ius succedendi ab intestato, si recusaverint
tutelam. In poenalibz enim non valet interpre-
tatio extensiva, quoniam versamur in ma-
teria iuris singularis. Volentes ergo amittunt
sua cognati ad tutelam et o nisi in casu ne-
cessitatis, non solum videtur de iud. cogunt.

I. III. Quando Romani neq̄ ciuilit̄er neq̄ crimi-
naliter agebant, utebant̄ uoce postulare
Postulatio tutoris pro obiecto habet dolum
et latam culpam, siue supinam negligē-
tiam. Propter damna exim̄ quae ex culpa te-
ui procedunt, non agi potest, nisi post fi-
nitam tutelam, quod in honorem et propter
reuerentiam tutoris est introductum.
Quod si uero allegari possit dolo et supina
negligentia, quamuis nondum plene sit
probata, tutor tamen statim suspen-
dus est ab administratione, quod singu-
lare est priuilegium in causis pupillari-
bus in fauorem pupillarum. Ergo non tran-
sferri potest ad alios administratores,
aut ~~transf. v.~~ Cassiter, si n̄ oportet pro-
pter differentiam salarii; prout olim se-
cerant Terenses apud Wildvogel, Conf.
195. Rectig negarunt extensionem Wit-
tenbergenses apud Bergerum in Decret.
Juris h. 4.

Non tamen permittitur impuberibus, suspectos facere tutores; adolescentibus vero seu minoribus conceditur curatores accusare, dummodo ex consilio cognatorum id faciant.

l. 7. pr. de susp. tut.

III. Pendente cognitione postulatus seu accusatus ut suspectus, abstinere debet administratione, curatore interim dato *l. 7. C. de susp. tut.*

IV. Perfidia vel negligentia magna probata, sequitur sententia seu decretum Magistratus, quo removetur tutor curatorve, & alius substituitur. Removetur vero vel simpliciter, vel cum aliqua poena. Simpliciter & absque poena removetur, si non ex perfidia seu dolo, sed solum ex magna negligentia non recte quis gesserit tutelam curamve *l. 3. §. f. l. 4. ff. de susp. tut.* Poena vero infamiae infligitur, si quis ob dolum removeatur, §. 6. *l. d. 1. prætera castigatio additur, si dolus sublit gravior, §. 10. l. eod.* Si tamen persona sit cognata vel affinis, etiam si dolus sublit, famæ tamen ejus parcendum. §. 2. *l. d. t. & aliquando solum curator adjungitur. l. ff. 9. de susp. tutor.*

Add. *l. 1. l. ult. l. d. susp. tutor. vel curat.*

TIT. XXVII.

DE

ACTIONIBUS RATIONE TUTELÆ
CURAEVE COMPETENTIBUS

APHOR. I.

Per susceptam administrationem tutelæ, Tutor rati-

E 3

qs. one admi-

*Postulatus
ut suspectus
& abstinere
debet ad-
ministra-
tione.
Decreto
removetur
tutor cura-
torve vel
cum in-
famiae, ob
dolum,*

*nistrata
tutela con-
venitur
1. actione
tutela.
L. 27. ff. t. 3.
de tut. &
rat. distr. h.
& util. cur.
caus. act.*

*2. actione
de rationi-
bus distra-
hendis.*

*Competit
etiam tu-
tori contra
pupillum
actio tute-
la contra-
ria.
L. 27. ff. t. 4.
de contrar.
tut. & util.
act.*

qs. contractus initur; de quo *l. 3. t. 18. §. 9.* agatur. Ex illo oritur actio tutelæ directa, qua pupillus contra tutorem experitur, ut res iuxta inventarium restituat, rationes reddat, reliqua solvat, & damna præstet. *l. 1. pr. §. 1. §. seqq. ff. de tutel. & rat. distr.* et quidem est reddenda ratio a tutore in loco, ubi gessit tutelam. *Decis. Electoral. 36.* Arbitrari itaque debet iudex, quid, excussis rationibus, tutorem pupillo præstare & reputare oporteat *l. 3. ff. d. t. unde arbitrium hæc actio dicitur. rubr. C. arbitr. tutel.*

II. Præterea tutor aliquando ex bonis pupilli, durante tutela, quid abstulit, unde datur etiam actio de rationibus distrahendis vel dispungendis, quæ actio est ex delicto, seu ablatione & interversione rei pupillaris, & datur in duplum, quod duplum partim pœnam, partim ipsam rem continet, & ita mixta est actio. *l. 1. §. 21. 22. 23. ff. de tutel. & rat. distr.*

III. E contrario vero datur actio tutelæ contraria, qua nimirum tutor convenit pupillum, ut impensas restituat, eum liberet a fideiussionibus, & res ipsius ab onere pignoris, & alia damna resarciat. *tot. tit. ff. de contr. tut. & util. act.* Potest etiam hac actione tutor, qui simul est advocatus vel artifex, pro præstita opera salarium petere FARNESCUS MYNNOZ de ESCOBAR, *de ratiocin. c. 27. n. 54.* BERLICH, *Dec. 121. 130.*

Pupillus caueat ne sopiat exceptione seu potius
territione propter tutorem, da non. Der tutor,
wenn defecte gesetzlich sind, u. v. d. d. d. d. d. d. d.
pupill magta ign d.
nicht gut für ihn abstrahieren, Der pupillen b.
d.
u. d.
Der illiquidis sint d.
hoc falsum est. Liquidida enim ab illiquidid
possunt separari.

in loco, ubi gessit tutelam. Actio tutelae con.
tra tutorem instituit in foro gestae tutelae
et administrationis, quod fixatum est
in l. 1. Cod. ubi de ratiocinias agit. Quod fo.
rum privilegiatum est ratione causae, on.
de contradicente tutore non potest mutari.
Ergo non concurrit forum domicilii ordina.
rium, neq. pupillo dat electio, an in foro do.
micilii an gestae administrationis agere
velit, sed praecise agendum est propter dif.
ficultatem rationum reddendarum in loco
ubi administratum est; quod notandum est
contra dissentientes DD. Potest vero in
hac actione iudex ultra petita pupilli pro
nunciare, unde dicit actio arbitraria, quae
plenior est quam actio bonae fidei, in qua
iudex iudicat ex aequo et bono, v. g. d. d. d. d. d. d. d.
Normund d.
d.
Der pupillen d.
Der iudex, ofne d.
Galt, u. allm d. d.

I. VI. Act. subsidaria contra Magistratū
propter dolam vel negligentiam in con-
stitutendis tutoribus admissam non dat
contra successores in officio. Est enim
actio ex delicto, sed contra heredes eos,
qui gesserunt illo tempore magistratum
eorumq; heredes. Respicit vero ad tempus
constitutionis. Superueniens enim in-
habilitas magistratui vix nocet, non
tamen erit extra culpam, si annuas non
exegerit rationes a tutoribus. Pro-
pter defectum ergo cautionis idoneae
usus adhuc est huius actionis, quam
nis difficultis fit, prout docet Philippi
in usu pratico Instit. ecloga (responsio)
89. et Zaunschliferus de actione tu-
telae subsidaria.

IV. Actio tutelæ ^{directa} utilis competit minori *Curator* contra curatorem, ut rationem reddat & da- *convenitur* mna resarciat, & res iuxta inventarium resti- *actione tu-* tuat l. 20. §. 1. ff. de tutel. & rat. distr. & uti- *tela utili,* *vel etiam* *utili ne-* *stante cura,* actio utilis negotiorum gestor- *gestorum* *gestorum* *actione,* *nec non* *utili actio-* *ne de ratio-* *nibus dis-* *trahendis.* l. 7. C. arbit. tut. l. 17. C. d. negot. gest. *gestorum* *actione,* *nec non* *utili actio-* *ne de ratio-* *nibus dis-* *trahendis.* l. 4. §. 3. ff. de tut. & rat. distrab.

Datur etiam contra curatorem actio utilis de *ne de ratio-* *nibus dis-* *trahendis.* rationibus distrahendis. l. 3. C. arbit. tut. *Minorem* *curator* *convenit* *utili actio-* *ne tutelæ* *contraria.* l. 27. ff. t. 8. de Magistr. conv.

V. Vicissim vero curatoribus contra mino- *Minorem* *curator* *convenit* *utili actio-* *ne tutelæ* *contraria.* res, ut impensas restituant & alia resarciant, *L. 27. ff. t. 8.* *de Magistr.* *conv.* datur utilis tutelæ actio contraria. d. t. ff. de *convenit* *utili actio-* *ne tutelæ* *contraria.* *L. 27. ff. t. 8.* *de Magistr.* *conv.* *tit. D. & C. de Magistr. conven.*

TIT. XXVIII.

DE

ALIIS CURATORIBVS.

APHOR. I.

Notandum hic venit, quod etiam peregre *Aliquando* *absentibus,* *etiam ma-* *ioribus, da-* *tur cura-* *tor:* *aliquando* *vero proxi-* absentibus aliquando curator detur, qui v. g. *etiam ma-* *ioribus, da-* *tur cura-* *tor:* *aliquando* *vero proxi-* hereditatem obvenientem administrare de- *bet & ab isto illa præstanda veniunt, quæ a cu-* *ratore minorum. Si vero quis diu absit, admi-* *ni-*

E 4

ni-

aliquando
vero proxi.

mis heredi-
bus admi-
nistratio
conceditur;
ac lite o-
riente is,
qui mor-
tem vel vi-
tam absen-
tis allegat,
probare de-
bet.

Similiter
& curator
bonorum
constitui-
tur, qui
creditori-
bus respon-
deat.

L. 42. ff. t.
7. de curat.
bonis dan-
do.

Jure Sa-
xon. fæmi-
nis curato-
res ad li-
tem consti-
tuuntur.

qui necessa-
rii sunt in
judicio :
extra judi-
cium vero
non nisi
uxores iis

nistratio illis permittitur sub cautione, qui
proximi ejus essent post mortem heredes.
Porro si lis oriatur, quis sit proximus heres
futurus, is, qui in morte absentis se fundat,
eam probare debet: si autem vitam absentis
quis alleget, ille hanc probare debet.

II. Similiter si forte absit vel mortuus sit de-
bitor, nec ei heres existat, vel quis bonis ces-
serit, curator bonorum constituitur, qui cre-
ditoribus respondeat, & bona debitoris cu-
stodiat, administret, vendat etiam, & ex pre-
tio redacto creditoribus solvat. *tot. tit. ff.
de curat. bon. dand.* Constituitur hic a judi-
ce legitimo, citatis illis, quorum interest.
GAIL. I. O. 130. n. 3. Debet igitur & hic bo-
na fideliter administrare, inventarium con-
ficere, & administrationis rationes reddere,
vid. SCHRÖER. *von Vormundschaften.*

III. Præterea jur. Saxon. fæminis, etiam
majoribus, dantur curatores ad litem a Ma-
gistratu competente, vel ratione domicilii,
vel ratione bonorum, vel ratione loci, ubi
negotium geritur. *Decis. Elect. novis. 29.*
Hi vero bona fæminarum non administrant,
sed tantum consilio suo ipsis assistunt.

IV. Et quidem in judicio omnino opus ha-
bent curatore ad litem; in negotiis vero extra-
judicialibus jure quidem communi Saxonico
distinguitur inter virgines, vel viduas, & uxo-
res. Illæ, quæ scil. maritum non habent,
etiam absque curatore omnia valide agunt ;
hæ

permittit sub cautione iura absentis iure
Germanorum est legitima, quae competit
agnatis vel cognatis absentis propter con-
modum futurae successione, si modo idone-
am cautionem praestare possint, licet sint
feminae aut minores si modo sint cogna-
ti; vid. Lynker Resolut. 71. Neq. rigore
proximitas gradus semper attendit; vid.
Werner in observo. Part. 1. obj. 204. Proxi-
mitatis enim punctum seu respectus pertinet
ad hereditatem, non vero ad quaestionem
de cura absentis

I. II. Curator bonorum accipit salarium pro
administranda massa concursus; vid. Credit-
masse, sine eig, quod superest ex patrimonio
debitoris, neq. est officium publicum sed ex
libertate suscipit. Curator litis sine con-
tradictor respondet creditoribus propter
liquidum et prioritatis punctum seu passu.
Distincta ergo sunt officia; concurrere
tamen possunt in una persona; vid. Brun-
nemann et Ludovici in processu in concur-
su creditorum Cap. 1. P. 10.

I. III. IV. V. Olim apud Romanos feminae erant
sub perpetua tutela. Legibus enim XII. tabul.
feminae erant in manu parentum, fratrum
et maritorum; vid. Eberhard et Heineccius
in diff. de perpetua feminarum tutela.

hæ vero, nim. uxores, opus habent curatore, *opus ha-*
 & possunt etiam mariti in negotiis, ipsos non *bent:*
 concernentibus, curatores suis uxoribus con- *jure, tamen*
 stitui; alias alius dandus est curator. Secun- *Saxonico*
 dum jus autem Electorale Saxon. indistincte *indistincte*
 fœminæ curatore opus habent. vid. *fœminæ.*
Constit.
Elect. 15. p. 2. & Decis. Elect. noviss. 24.

V. Ille constituitur seu confirmatur cura- *Confirma-*
 tor quem fœmina petit, & qui hanc curam *tur cura-*
 sponte in se suscipit. Confirmatio hoc modo *tor, qui pe-*
 fit, ut Magistratui constituenti promittat, *titur.*
 quod velit fœminæ fideliter assistere, ejus-
 que commodum observare: super qua con- *Curatori-*
 firmatione curatorium, uti vocant, literis *um confici-*
 concipitur, & sigillo judiciali *tur.*
 obfirmatur.